

DIAGNOZY SŁUŻĄCE WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

PROGRAM REWITALIZACJI GMINY PORONIN

Poronin / Kraków 2016 r.

DIAGNOZY SŁUŻĄCE WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI PROGRAM REWITALIZACJI GMINY PORONIN

Opracowanie:
FRDL Małopolski Instytut Samorządu Terytorialnego
i Administracji

MISTiA NA SZLAKU

SPIS TREŚCI

I.	METODOLOGIA PRAC NAD WYZNACZENIEM OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI	3
II.	DIAGNOZA LOKALNYCH POTENCJAŁÓW I NEGATYWNYCH ZJAWISK W GMINIE PORONIN .7	7
	CHARAKTERYSTYKA GMINY PORONIN	7
	DEMOGRAFIA	9
	SYTUACJA SPOŁECZNA	13
	STAN LOKALNEJ GOSPODARKI I PRZEDSIĘBIORCZOŚCI	21
	SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA ORAZ DOSTĘPNOŚĆ USŁUG PUBLICZNYCH	30
III.	WSKAŹNIK SYNTETYCZNY ORAZ ROZKŁAD PRZESTRZENNY ZJAWISK KRYZYSOWYCH	48
IV.	GRANICE OBSZARU ZDEGRADOWANEGO	49
V.	GRANICE OBSZARU REWITALIZACJI	52
VI.	RYSUNKI PODOBSZARÓW REWITALIZACJI	55
VII.	SPIS RYSUNKÓW, WYKRESÓW I TABEL	61

I. METODOLOGIA PRAC NAD WYZNACZENIEM OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

W celu wyznaczenia na terenie gminy Poronin obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji przeprowadzony został proces opracowania diagnozy gminy. Obejmowała ona analizę danych pochodzących ze statystyki publicznej, a także sporządzenie analiz przestrzennych, obrazujących rozkład problemów (społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych oraz technicznych) i koncentracji zjawisk kryzysowych na terenie gminy Poronin.

Dla precyzyjnego zobrazowania sytuacji gminy, zdecydowana większość danych zebranych w ramach analizy statystycznej w obszarach problemowych została poddana badaniu w dwóch płaszczyznach. Z jednej strony w układzie dynamicznym (na przestrzeni lat) - jako analiza podstawowych trendów rozwojowych. Z drugiej strony w układzie porównawczym – dane statystyczne gminy Poronin zestawiono z wartościami średnimi dla: województwa małopolskiego i powiatu tatrzańskiego, a także z danymi 6 gmin, tworzących tzw. grupę porównawczą:

- z powiatu nowotarskiego – gminy: Czarny Dunajec, Łapsze Niżne, Szaflary oraz
- z powiatu tatrzańskiego – gminy: Biały Dunajec, Bukowina Tatrzańska oraz Kościelisko.

Gminy dobrano tak, by ich główne charakterystyki były porównywalne z analogicznymi dla gminy Poronin. Prawdopodobne jest, że procesy rozwojowe w wybranych do porównania gminach przebiegają w zbliżonym kierunku, a mieszkańcy i władze samorządowe stają przed podobnymi wyzwaniami. W diagnozie posłużono się możliwie najbardziej aktualnymi danymi statystyki publicznej. Prezentowane dane dotyczą okresu lat 2010-2014/2015 (w zależności od dostępności danych w momencie rozpoczęcia badania).

Poniżej zaprezentowano podstawowe dane dla gminy Poronin i grupy porównawczej.

Tabela 1. Zestawienie podstawowych danych dla jednostek grupy porównawczej – stan na 31.12.2014 r.

Nazwa gminy	Liczba mieszkańców	Powierzchnia [km ²]	Dochody budżetu [zł]	Gęstość zaludnienia [os/km ²]	Dochody na mieszkańca [zł]	Typ gminy
Czarny Dunajec	22163	218	3 013 310,15	102	2 961,61	wiejska
Łasze Niżne	9205	126	4 675 624,58	73	3 715,01	wiejska
Szaflary	10874	54	649 930,86	200	2 716,61	wiejska
Biały Dunajec	7096	35	663 124,17	201	2 837,53	wiejska
Bukowina Tatrzańska	13138	132	771 967,63	100	3 258,93	wiejska
Kościelisko	8639	137	2 612 408,87	63	3 259,60	wiejska
Poronin	11422	84	3 174 504,14	137	3 113,73	wiejska

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Analizy bazujące na danych statystyki publicznej uzupełnione zostały o przestrzenną analizę koncentracji problemów, wykorzystującą:

- dane dostarczone przez Urząd Gminy Poronin dotyczące: problemów społecznych, aktywności społecznej, aktywności gospodarczej oraz jakości życia i przestrzeni,
- badania ankietowe, przeprowadzone w celu określenia oceny jakości życia i kluczowych problemów, dostrzeganych przez mieszkańców gminy.

Należy zaznaczyć, że analizy przestrzenne zjawisk kryzysowych opracowane zostały jedynie dla tych problemów i negatywnych aspektów funkcjonowania gminy Poronin, dla których istniała możliwość zebrania danych na odpowiednim poziomie agregacji. Tym samym, nie wszystkie zjawiska (społeczne, gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne oraz techniczne), uwzględnione w ramach analiz statystycznych, dało się przenieść bezpośrednio na mapy przestrzenne. Analizy przestrzenne stanowią zatem pogłębienie pewnych obserwowalnych zjawisk kryzysowych.

Ocenę skali koncentracji problemów oparto na wskaźniku syntetycznym, odzwierciedlającym problemy: społeczne, gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne oraz techniczne (w szczególności dotyczące stanu technicznego i zasobów mieszkaniowych, a także zastosowanych rozwiązań w zakresie ochrony środowiska).

Wyznaczenie wskaźnika syntetycznego ma na celu określenie skali występowania różnych negatywnych zjawisk na analizowanych obszarach. Pozwala on na weryfikację nie tylko, czy występują na danym obszarze poszczególne problemy w dużej skali, ale także czy koncentracja wielu drobnych problemów nie skutkuje sytuacją kryzysową.

Wyznaczenie wskaźnika syntetycznego zrealizowane zostało w następujących krokach:

Wskaźnik syntetyczny stanowi sumę ważoną wskaźników cząstkowych. Identyfikacja obszarów, na których występuje koncentracja problemów społecznych, gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych oraz technicznych, a także analiza ich rozmieszczenia została wykonana dla całej gminy w podziale na siatkę 100x100m.

Jak wskazano wcześniej, wskaźnik syntetyczny stanowi sumę ważoną wskaźników cząstkowych:

- każdy wskaźnik cząstkowy został zunitaryzowany (przekształcony do przedziału wartości od zera do jeden, zgodnie z metodą opisaną w dalszej części rozdziału);
- wskaźnikom cząstkowym przypisano odpowiednie wagi;
- wyznaczono średnią ważoną zunitaryzowanych wskaźników cząstkowych z odpowiednimi wagami.

W poniższej tabeli przedstawiono zakres analizowanych wskaźników cząstkowych (przypisanych do grup: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej) wraz z przypisanymi im wagami:

Tabela 2. Wskaźniki cząstkowe dla obszaru gminy Poronin

Grupa		Wskaźnik cząstkowy	Waga
zagrożenia społeczne	65%	Liczba przestępstw i wykroczeń w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	20%
		Liczba osób zagrożonych problemami społecznymi w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	15%
		Kwota świadczeń z pomocy społecznej w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	15%
		Liczba bezrobotnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	15%
zagrożenia społeczno-gospodarcze	10%	Gęstość stowarzyszeń	5%
		Liczba firm w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	5%
czynniki przestrzenno-funkcjonalne / jakość życia	15%	Średnia odległość do przystanku	2,5%
		Średnia odległość do świetlic i bibliotek	2,5%
		Średnia odległość do obiektów sportowych	2,5%
		Średnia odległość do placów zabaw	2,5%
		Średnia odległość do szkoły	2,5%
		Średnia odległość do przedszkola	2,5%
zagrożenia środowiskowe	5%	Poziom zanieczyszczenia pyłem PM10 – M1	2,5%
		Poziom zanieczyszczenia pyłem PM10 – M2	2,5%
czynniki techniczne	5%	Procent mieszkańców posiadających przyłącza wody	2,5%
		Procent mieszkańców posiadających przyłącza kanalizacji	2,5%

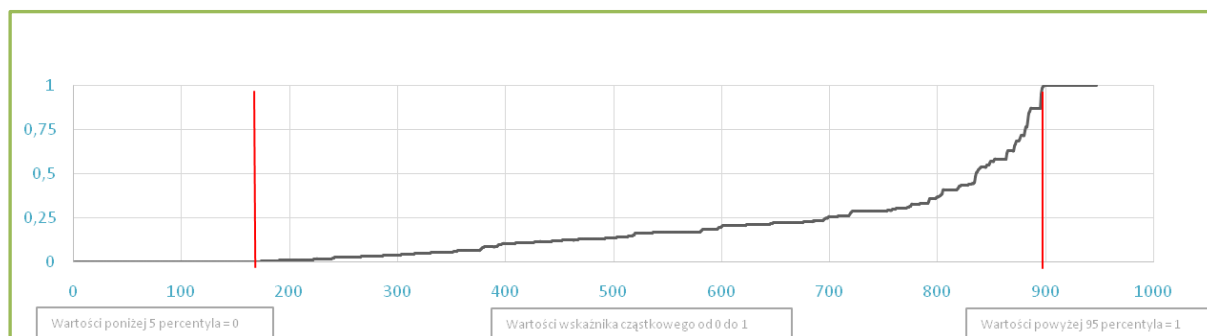
Źródło: opracowanie własne

W oparciu o doświadczenia ekspertów FRDL MISTiA, zebrane w projektach rewitalizacyjnych, poszczególnym wskaźnikom przypisano wagi. Przy doborze wag uwzględniono także jakość i dokładność pozyskanych danych. Jak wskazano wcześniej, przyjęto, że każdy wskaźnik cząstkowy może mieć wartości z przedziału od 0 do 1 (unitaryzacja), przy czym:

- dla każdego wskaźnika wyznaczono 5 i 95 percentyl,
- przyjęto, że wartości te stanowią dolną i górną granicę oceny (tj. wartość wskaźnika dla 95 percentyla i powyżej odpowiada wartości 1, natomiast wartości wskaźnika dla 5 percentyla i poniżej odpowiada wartości 0),
- wartościom pomiędzy 5 i 95 percentylem przypisano wartość z przedziału 0 i 1 (normalizacja min-max).

Wskaźniki cząstkowe zostały wyznaczone dla obszarów o wymiarach 100m x 100m.

Na poniższym rysunku przedstawiono przykładową kalkulację wartości wskaźnika częściowego dla jednego z czynników:

Wartości częściowe dla wszystkich wskaźników wyznaczono w analogiczny sposób, a następnie policzono ich sumę ważoną. Wartość wskaźnika syntetycznego została wyznaczona na poziomie podobszarów (siatki 100x100m).

II. DIAGNOZA LOKALNYCH POTENCJAŁÓW I NEGATYWNYCH ZJAWISK W GMINIE PORONIN

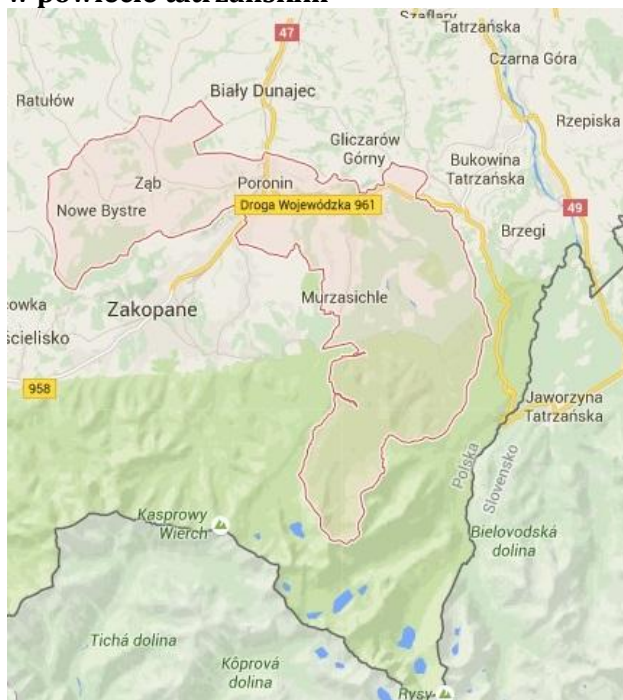
CHARAKTERYSTYKA GMINY PORONIN

Gmina Poronin to gmina wiejska, leżąca w południowej części województwa małopolskiego, w powiecie tatrzańskim. Zajmuje powierzchnię 84 km² i składa się z ośmiu sołectw: Poronin, Bustryk, Małe Ciche, Murzasichle, Nowe Bystre, Stasiówka, Suche i Ząb. Na koniec 2014 roku, w gminie zameldowane były 11 422 osoby. Gminę cechuje wysoka dostępność komunikacyjna i bliskość ośrodków miejskich (Nowy Targ, Zakopane). Przez gminę przebiega linia kolejowa, a także droga E-7, łącząca Zakopane z Krakowem, oraz międzynarodowa droga nr 961 do polsko-słowackiego przejścia granicznego na Łysej Polanie. Gmina Poronin od zachodu graniczy z gminą miejską Zakopane, od wschodu i południa z gminą Bukowina Tatrzańska, od północy z gminą Biały Dunajec, zaś od północno-zachodu z gminą Czarny Dunajec.

Rysunek 1. Gmina Poronin oraz jej położenie w powiecie tatrzańskim

Źródło: http://www.zasoby-ludzkie.wup-krakow.pl/powiat-18-powiat_tatrzański.html

Źródło: Google Maps

Gmina Poronin położona jest u stóp Tatr. Przez jej teren biegną liczne szlaki turystyczne:

- Szlak czerwony: Gubałówka - Furmanowa - Suche - Poronin - Galicowa Grapa,
- Szlak niebieski: Zazadnia - Wiktorówki - Sanktuarium MB Królowej Tatr, Kaplica MB Jaworzyńskiej - Rusinowa Polana - Palenica Białczańska,
- Szlak żółty: Przełęcz Krzyżne - Czerwony Staw Pańszczycki - Murowaniec,
- Szlak zielony: Wierch Poroniec - Goły Wierch - Rusinowa Polana - Gęsia Szyja.

Ponadto, przez teren gminy biegną szlaki rowerowe oraz Szlak Oscypkowy, promujący historię tatrzańskiego pasterstwa i ten regionalny przysmak. Naturalne walory przyrodniczo-krajobrazowe oraz gościnność mieszkańców Podhala czynią teren gminy atrakcyjnym i coraz popularniejszym miejscem turystycznej destynacji. Na terenie gminy działa 20 wyciągów narciarskich, które uzupełnione o niezbędną infrastrukturę i zaplecze noclegowo-

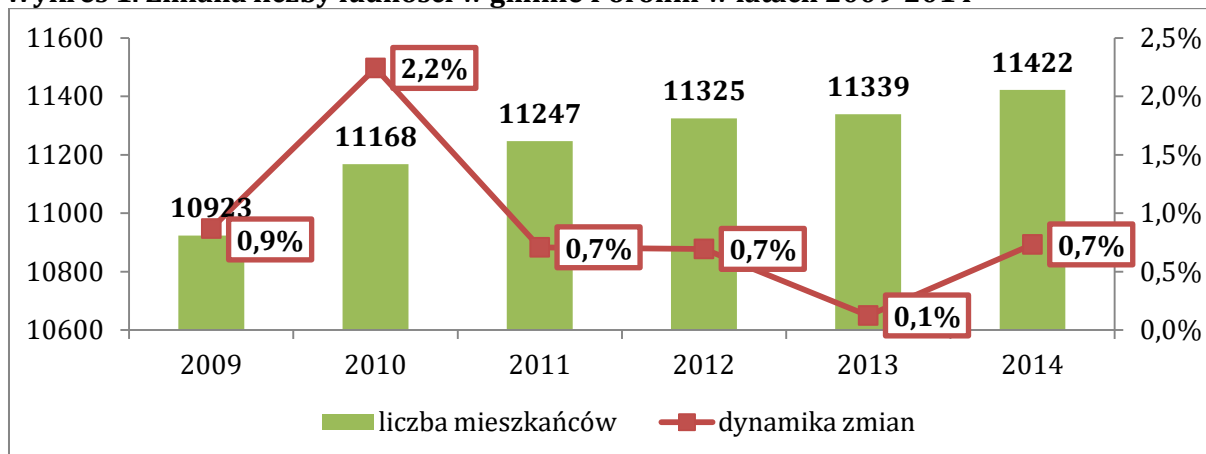
gastronomiczne, zapewniają kompleksową ofertę dla turystów odwiedzających gminę Poronin w okresie zimowym. Na terenie gminy działa Gminne Centrum Informacji i Promocji, które świadczy usługi nie tylko na rzecz lokalnej społeczności, ale także dla turystów. Na miejscu pozyskać można wszelkie niezbędne informacje oraz otrzymać dane obiektów noclegowych ze wszystkich sołectw gminy Poronin.

Ofertę kulturalną na terenie gminy zapewnia Gminny Ośrodek Kultury oraz Gminna Biblioteka Publiczna z siedzibą w Poroninie i filiami: w Nowym Bystrym, Murzasichlu i Zębie. Bogate niematerialne dziedzictwo kulturowe rejonu Podhala pielęgnowane jest poprzez żywy folklor – tradycje, obyczaje, stroje, gwarę i kuchnię regionalną, a także dzięki działającym na terenie gminy licznym zespołom regionalnym, pasterzom oraz artystom i twórcom ludowym. Na terenie gminy odbywają się też duże cykliczne imprezy kulturalno-rozrywkowe, wykorzystujące i promujące specyfikę i tożsamość kulturową gminy. Na terenie gminy funkcjonuje siedem oddziałów Związku Podhalan – stowarzyszenia skupiającego górali, którzy pielęgnują swoją odrębność kulturową i obyczajową oraz sympatyków związanych z subregionami zamieszkałymi przez tę grupę etniczną.

DEMOGRAFIA

Według Banku Danych Lokalnych GUS, populacja gminy Poronin na koniec 2014 roku liczyła 11 422 osoby. Różnica w stosunku do roku bazowego (2009) wynosiła 499 osób, co oznacza wzrost o 4,4%. Mieszkańcy gminy Poronin stanowili w 2014 roku 16,8% mieszkańców powiatu tatrzańskiego. Liczba mieszkańców gminy w latach 2009-2014 stale rosła. Dynamika wzrostu oscylowała każdorazowo w granicach 0,7%, z wyjątkiem 2010 roku, kiedy odnotowano wzrost na poziomie 2,2%, co wiąże się prawdopodobnie z przeprowadzonym w tamtym czasie Narodowym Spisem Powszechnym, który pozwolił skorygować wcześniej niedoszacowane dane.

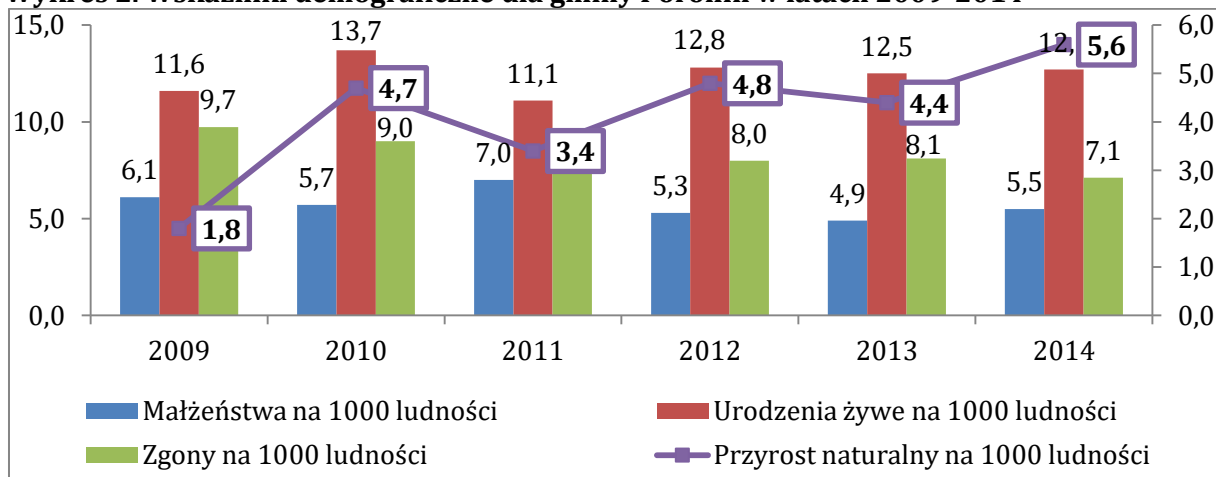
Wykres 1. Zmiana liczby ludności w gminie Poronin w latach 2009-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Gminę Poronin charakteryzuje wysoki dodatni przyrost naturalny. Jego wskaźnik w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w 2014 roku był równy 5,6‰ i pozytywnie wyróżniał się na tle pozostałych gmin powiatu tatrzańskiego. Średni przyrost naturalny z lat 2009-2014 osiągnął wartość 4,1‰, co było wynikiem lepszym niż średnia dla powiatu tatrzańskiego i województwa małopolskiego (zarówno w skali powiatu jak i regionu wskaźnik ten wyniósł 1,7‰). Liczba zawieranych małżeństw w gminie utrzymuje się na stałym poziomie, podczas gdy wartości średnie dla województwa małopolskiego spadają (od 6,6‰ w 2009 do 5,2‰ w 2014 roku). Wskaźnik dla gminy Poronin można próbować tłumaczyć obecnym na jej terenie tradycyjnym modelem rodziny.

Wykres 2. Wskaźniki demograficzne dla gminy Poronin w latach 2009-2014

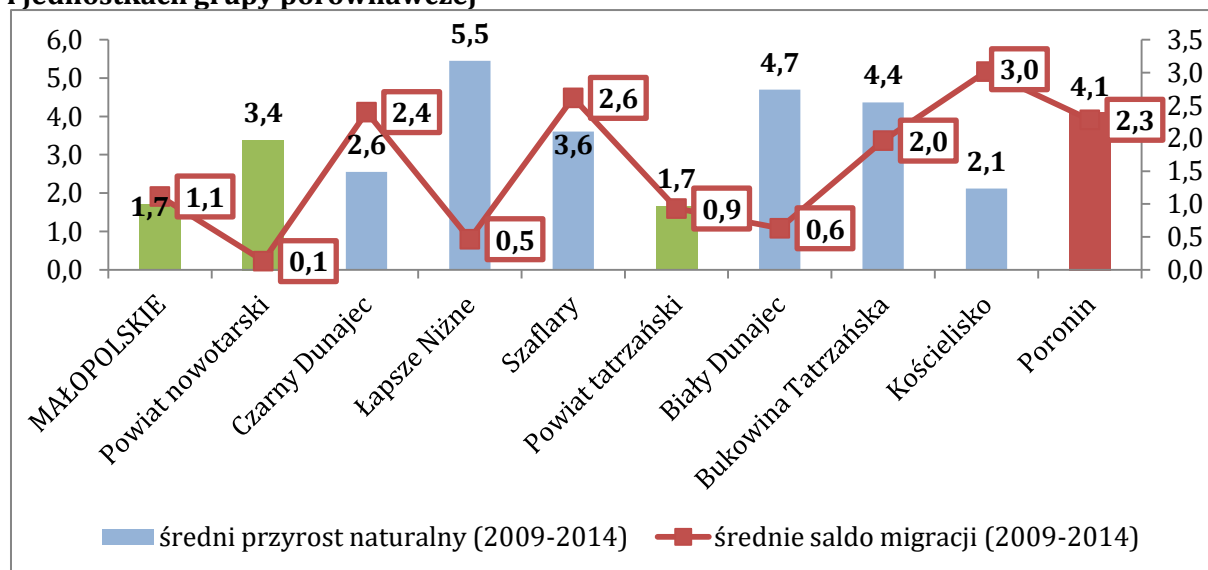

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Średnie saldo migracji dla gminy Poronin z lat 2009-2014 w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców wyniosło 2,3‰, co było wynikiem lepszym niż średnia powiatowa (0,9‰) i wojewódzka (1,1‰). Należy jednak zaznaczyć, że saldo migracji w ciągu ostatnich lat stale spadało, by w 2013 roku osiągnąć po raz pierwszy wartość ujemną na poziomie -22 os. W 2014 roku odnotowano taką samą liczbę zameldowań i wymeldowań, tym samym wartość salda migracji była równa 0. Istotnym wyzwaniem na najbliższe lata pozostaje zatem wzmacnianie atrakcyjności osadniczej gminy i doskonalenie jakości życia mieszkańców, aby zahamować potencjalny odpływ ludności, w szczególności osób młodych.

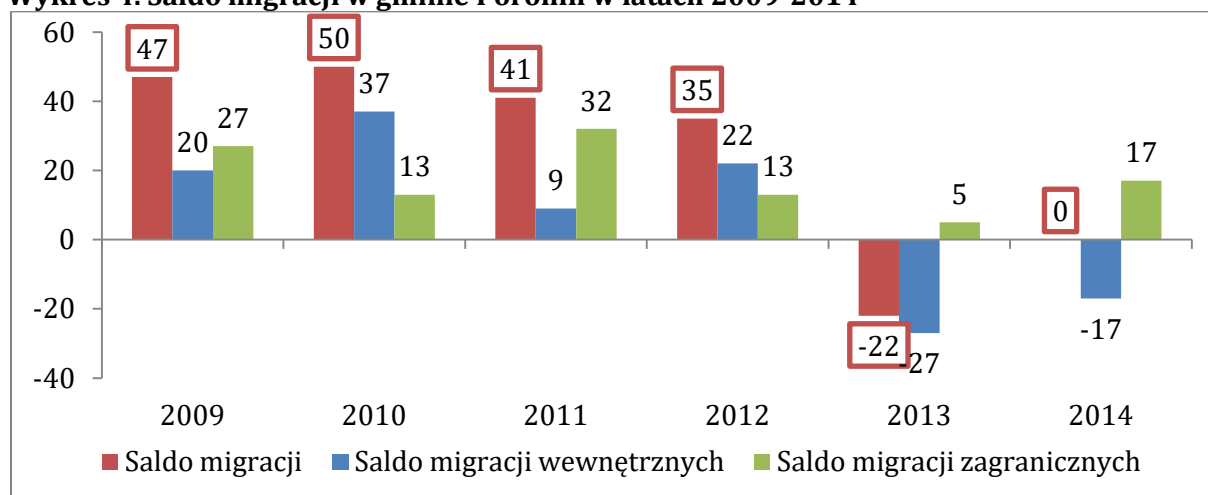
Gminy wiejskie powiatu tatrzańskiego charakteryzują się napływem ludności. Największą wartość średniego salda migracji na 1 tys. mieszkańców w latach 2009-2014 zaobserwowano w przypadku gminy Kościelisko (3,0), co może być wynikiem przenoszenia się mieszkańców największego ośrodka miejskiego powiatu na tereny wiejskie.

Wykres 3. Średni przyrost naturalny i saldo migracji (2009-2014) w gminie Poronin i jednostkach grupy porównawczej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Wykres 4. Saldo migracji w gminie Poronin w latach 2009-2014

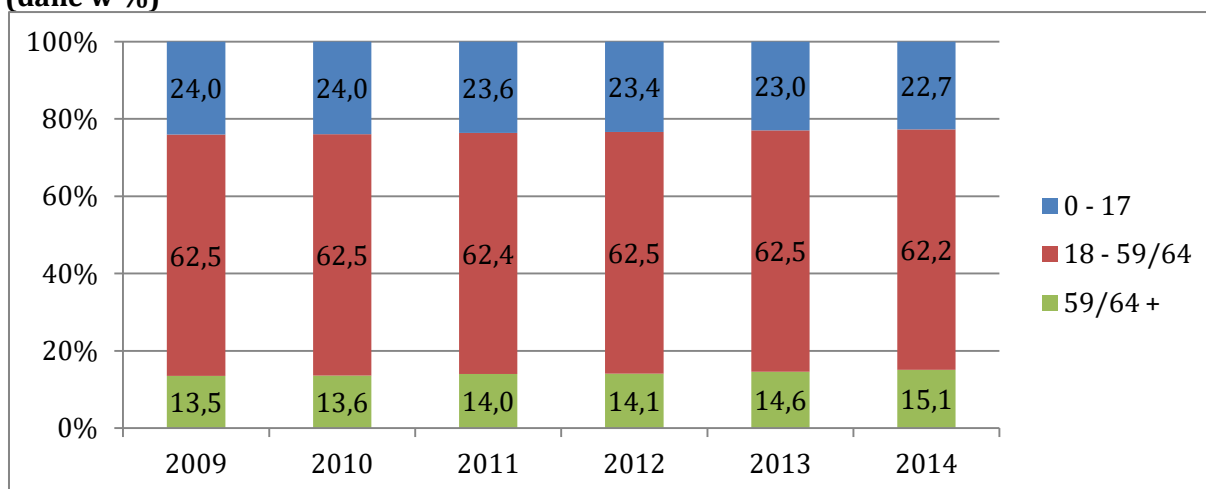
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Choć wzrost liczby ludności (co do zasady) przekłada się korzystnie na możliwości rozwojowe gminy, dokładne określenie kierunków i siły wpływu tego czynnika wymaga pogłębienia analizy o zmiany struktury ludności. W tym celu przedstawiono strukturę i dynamikę zmian liczby

ludności w podziale na funkcjonalne grupy wieku, tj. ludność w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym.

W 2014 roku osoby w wieku przedprodukcyjnym (do 17 lat) stanowiły 22,7% ogółu ludności, podczas gdy w 2009 roku było to 24,0%. Rośnie natomiast udział w strukturze ludnościowej gminy osób w wieku poprodukcyjnym (59+/64+) – w 2014 roku grupa ta stanowiła 15,1% populacji gminy, podczas gdy w roku bazowym (2009) było to 13,5%. Praktycznie na niezmiennym poziomie pozostaje udział w populacji gminy osób w wieku produkcyjnym (18 - 59/64 lata) - 62,5% w 2009 roku i 62,2% w 2014 roku. Świadczy to o postępującym procesie starzenia się społeczeństwa, którego dynamika w przypadku gminy Poronin, w porównaniu z sytuacją wielu samorządów w kraju, nie jest jednak najgorsza. Zmiany w strukturze ludności gminy stanowią wyzwanie dla nowej polityki rozwoju, w szczególności w zakresie wzmacniania atrakcyjności osadniczej i dostosowywania systemu świadczenia usług publicznych.

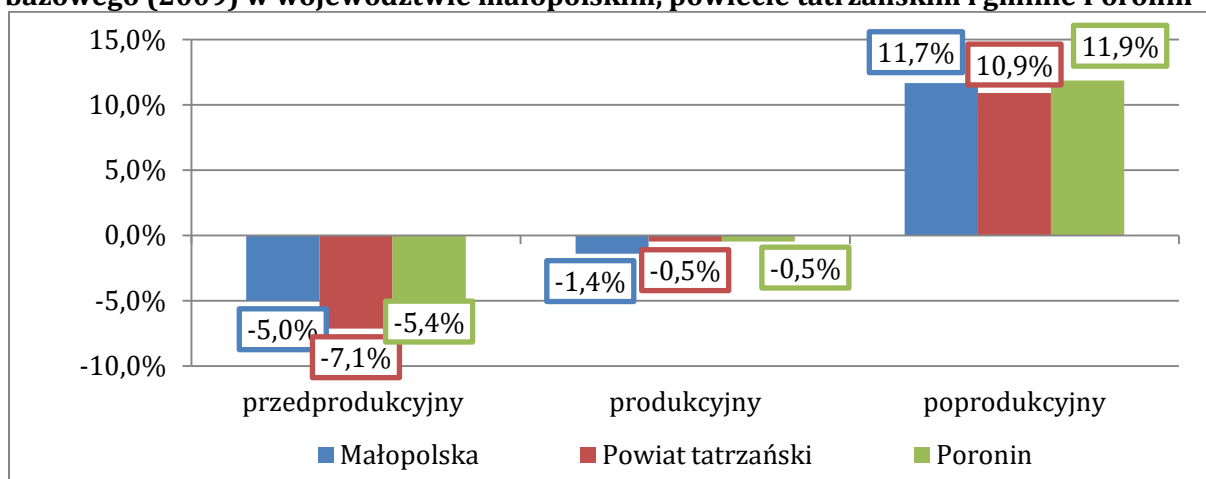
Wykres 5. Ludność wg ekonomicznych grup wieku w Gminie Poronin w latach 2009-2014 (dane w %)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Aby dokładniej zobrazować skalę opisywanego zjawiska, zbadano dynamikę opisywanych zmian w porównaniu do województwa małopolskiego i powiatu tatrzańskiego. Przyrost ludności w wieku poprodukcyjnym, dla przedziału ostatnich 6 lat, wyniósł w gminie Poronin 11,9%, podczas gdy średnia dla województwa małopolskiego to 11,7%. Prognozuje się, że do roku 2030 liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym w województwie małopolskim wzrośnie o kolejne 20%. Spadek udziału osób w wieku przedprodukcyjnym w gminie wynosi 5,4%, w Małopolsce 5%. Choć Główny Urząd Statystyczny nie prowadzi prognoz na poziomie gmin, można zakładać, że opisane tendencje będą zachodziły również lokalnie.

Wykres 6. Zmiana liczby ludności wg ekonomicznych grup wieku w stosunku do roku bazowego (2009) w województwie małopolskim, powiecie tatrzańskim i gminie Poronin

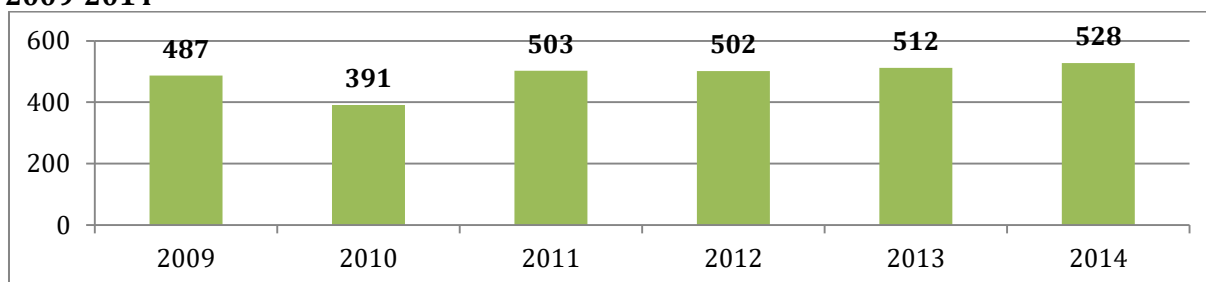
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

ZIDENTYFIKOWANE PROBLEMY	ZIDENTYFIKOWANE POTENCJAŁY
– Spadające od 2010 r. saldo migracji; – Postępujący proces starzenia się społeczeństwa, stanowiący wyzwanie dla systemu świadczenia usług publicznych w gminie.	– Rosnąca liczba mieszkańców gminy; – Wysoki dodatni przyrost naturalny.

SYTUACJA SPOŁECZNA

Zgodnie z danymi Internetowego Obserwatora Statystyk Społecznych, w 2014 roku ze świadczeń pomocy społecznej w gminie Poronin korzystało łącznie 528 osób - o 5% więcej niż w 2009 roku (487 osób). Najbardziej zauważalna zmiana w liczbie beneficjentów pomocy społecznej w gminie, nastąpiła w 2011 roku, gdy nastąpiło wahnięcie i liczba osób objętych wsparciem OPS wzrosła z 391 do 503 osób. Zmiany w liczbie osób objętych pomocą społeczną mogą być konsekwencją zmieniających się rozporządzeń w sprawie kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej.

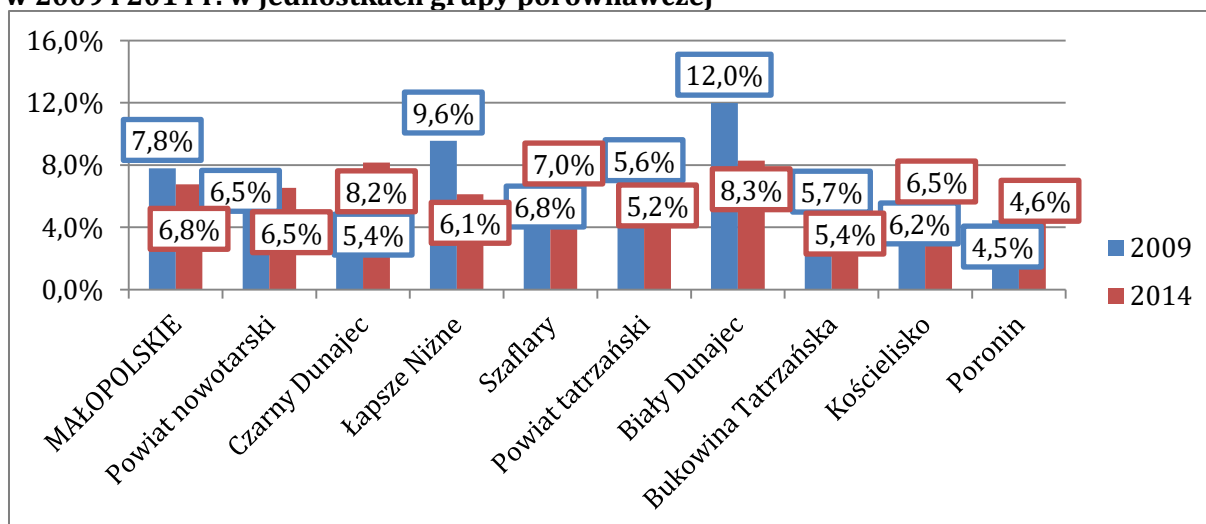
Wykres 7. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w gminie Poronin w latach 2009-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Internetowego Obserwatora Statystyk Społecznych

Odsetek osób objętych pomocą społeczną w liczbie ludności ogółem w gminie Poronin w 2014 roku równy był 4,6%, co oznacza nieznaczny wzrost w stosunku do roku 2009, kiedy odsetek ten wynosił 4,5%. Tendencje te są przeciwne w stosunku do sytuacji województwa małopolskiego, gdzie odsetek osób korzystających z pomocy spadł w tym okresie z 7,8% do 6,8%. Jest to jednocześnie najniższy odsetek wśród gmin wiejskich powiatu tatrzańskiego. Średnia dla powiatu wynosiła w 2014 roku 5,2%.

Wykres 8. Udział osób korzystających z pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w 2009 i 2014 r. w jednostkach grupy porównawczej

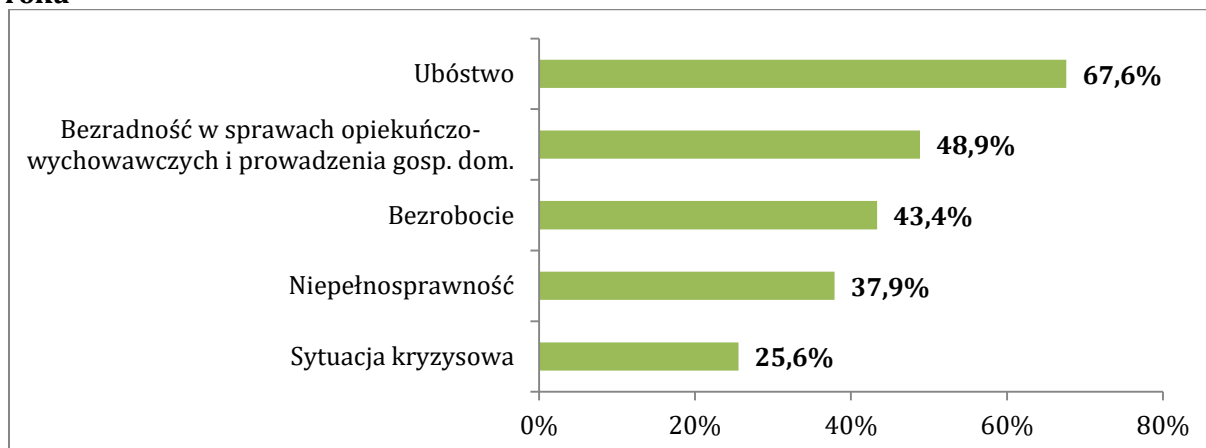

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Według danych MRPiPS, najczęstszym powodem udzielenia pomocy społecznej w gminie Poronin w 2014 roku było ubóstwo. Rośnie skala pomocy społecznej udzielanej z powodu bezrobocia (wzrost o 50,0% w stosunku do roku bazowego – 2009) oraz bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (wzrost o 17%

w stosunku do roku bazowego – 2009). W danych MRPiPS można również zaobserwować skokowy wzrost świadczeń pomocy społecznej udzielanych z tytułu sytuacji kryzysowej (13 400% w stosunku do roku bazowego 2009 – wzrost od 0 do 134 osób), co najprawdopodobniej wiąże się z pomocą udzielaną osobom, które ucierpiały w wyniku jednorazowego zdarzenia, jakim była powódź.

Wykres 9. Najczęstsze powody udzielania pomocy społecznej w gminie Poronin w 2014 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Internetowego Obserwatora Statystyk Społecznych

Tabela 3. Liczba osób, objętych pomocą społeczną w gminie Poronin w latach 2009 i 2014 (jedna osoba mogła korzystać z pomocy z kilku powodów)

Powody udzielania pomocy społecznej	Liczba osób objętych pomocą społeczną		Zmiana ogólna w stosunku do roku bazowego (2009)	Zmiana procentowa w stosunku do roku bazowego (2009)
	2009	2014		
Ubóstwo	379	357	-22	-6%
Bezrobocie	153	229	76	50%
Wielodzietność	53	55	2	4%
Bezdomność	1	2	1	100%
Sieroctwo	0	0	0	
Przemoc	5	17	12	240%
Niepełnosprawność	179	200	21	12%
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gosp. dom.	221	258	37	17%
Długotrwała lub ciężka choroba	46	74	28	61%
Alkoholizm	4	15	11	275%
Narkomania	0	0	0	-
Sytuacja kryzysowa	1	135	134	13400%
Zdarzenie losowe	4	9	5	125%
Potrzeba ochrony macierzyństwa	53	55	2	4%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Internetowego Obserwatora Statystyk Społecznych

Struktura powodów udzielania pomocy społecznej w gminie Poronin nieznacznie różni się od struktury w przypadku powiatu tatrzańskiego – dwoma głównymi powodami wsparcia w powiecie w 2014 roku były: ubóstwo (66,1%) i bezrobocie (44,6%). Dopiero w dalszej kolejności znalazły się niepełnosprawność oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Jednym z najczęstszych powodów udzielania świadczeń pomocy społecznej w powiecie jest też długotrwała lub ciężka choroba – w 2014 roku z pomocy z tego tytułu skorzystało 28,5% beneficjentów pomocy społecznej.

Tabela 4. Udział liczby osób, objętych wsparciem z poszczególnych powodów, w ogóle beneficjentów pomocy społecznej w powiecie tatrzańskim i gminie Poronin w 2009 i 2014 roku (jedna osoba mogła korzystać z pomocy z kilku powodów) [%]

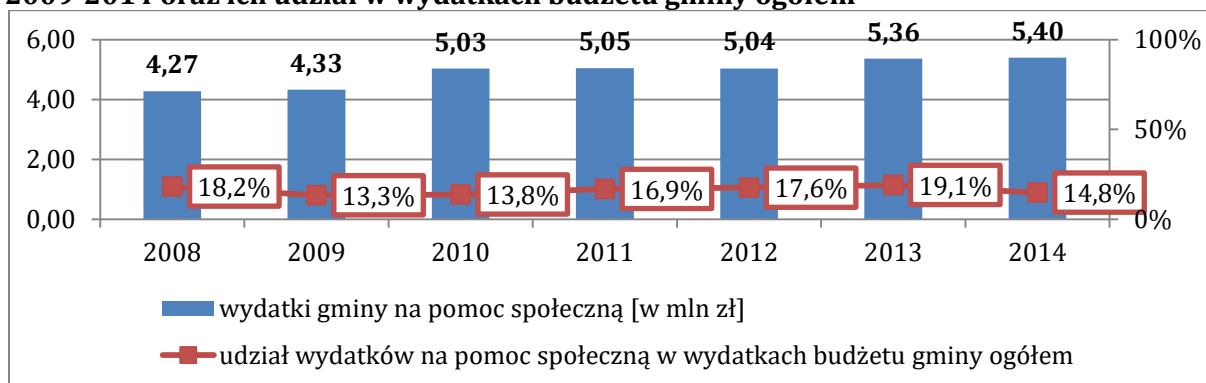
Powody udzielania pomocy społecznej	Powiat tatrzański		Gmina Poronin	
	2009 (ogół beneficjentów = 3685 osób)	2014 (ogół beneficjentów = 3522 osoby)	2009 (ogół beneficjentów = 487 osób)	2014 (ogół beneficjentów = 528 osób)
Ubóstwo	71,5%	66,1%	77,8%	67,6%
Bezrobocie	31,0%	44,6%	31,41%	43,4%
Wielodzietność	18,8%	23,5%	10,9%	10,4%
Bezdomność	1,2%	1,4%	0,2%	0,4%
Sieroctwo	0,5%	2,0%	0,0%	0,0%
Przemoc	1,8%	1,9%	1,0%	3,2%
Niepełnosprawność	41,8%	35,3%	36,8%	37,9%
Bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych i prowadzenia gosp. dom.	42,6%	34,7%	45,4%	48,9%
Długotrwała lub ciężka choroba	35,0%	28,5%	9,4%	14,0%
Alkoholizm	7,6%	7,4%	0,8%	2,8%
Narkomania	0,2%	0,2%	0,0%	0,0%
Sytuacja kryzysowa	0,0%	4,3%	0,2%	25,6%
Zdarzenie losowe	2,7%	2,6%	0,8%	1,7%
Potrzeba ochrony macierzyństwa	20,7%	25,5%	10,9%	10,4%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Internetowego Obserwatora Statystyk Społecznych

W 2014 roku na terenie gminy Poronin na jednego pracownika socjalnego przypadało 1 904 mieszkańców. Dla porównania w ogóle powiatu tatrzańskiego na jednego pracownika socjalnego przypadało 2 189 mieszkańców.

W 2014 roku w gminie Poronin na pomoc społeczną wydano 5,40 mln złotych z budżetu, co stanowiło 14,8% ogółu wydatków gminy w tym roku. Udział wydatków przeznaczonych na pomoc społeczną jest różny (waha się w przedziale od 13,3% w 2009 roku do 19,1% w 2013 roku). Wydatki na pomoc społeczną stanowią duże wyzwanie dla budżetu gminy, co wskazywać może na konieczność zastosowania bardziej efektywnych form wsparcia, w szczególności aktywizujących osoby zagrożone i dotknięte wykluczeniem, wynikającym z długookresowego korzystania z pomocy społecznej.

Wykres 10. Wydatki na pomoc społeczną z budżetu gminy Poronin (w mln zł) w latach 2009-2014 oraz ich udział w wydatkach budżetu gminy ogółem

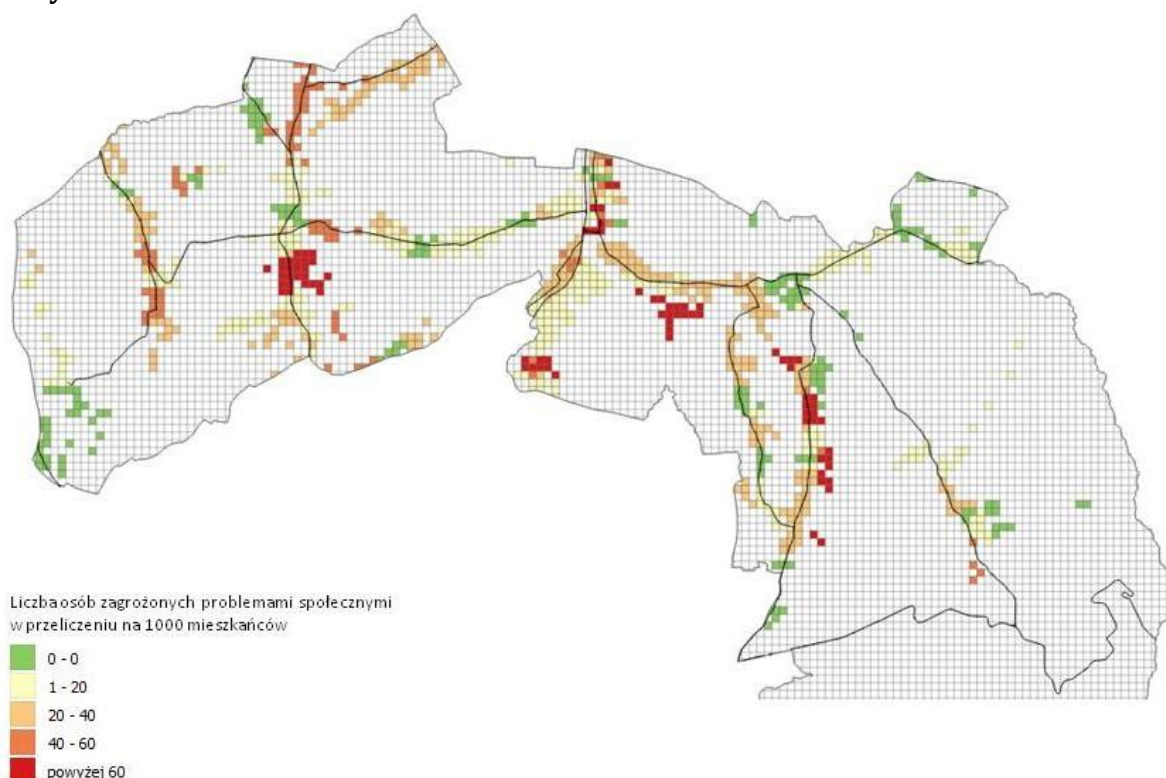

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych portalu Nasza Kasa

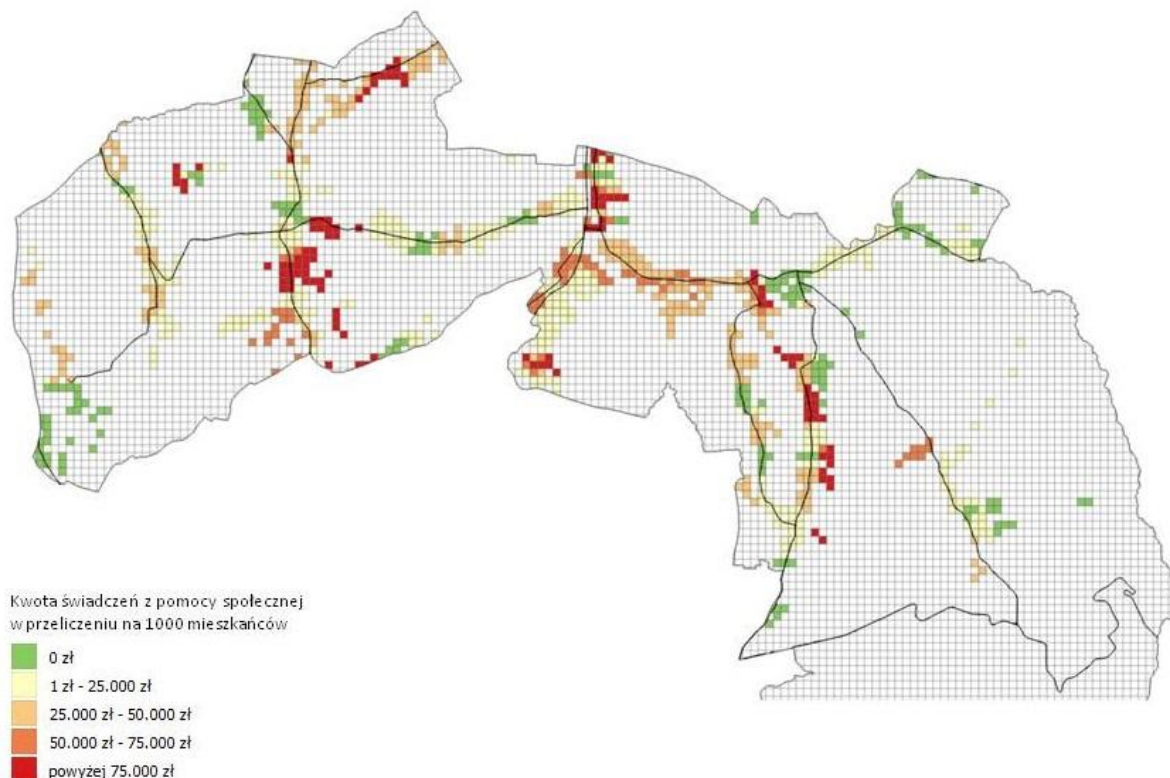
Przestrzenny wskaźnik zagrożenia problemami społecznymi wyrażony został liczbą osób w rodzinach, które korzystały ze wsparcia pomocy społecznej ze względu na problemy: ubóstwa, niepełnosprawności, wielodzietności, alkoholizmu czy aktów przemocy w rodzinie i wydano tzw. Niebieską Kartę. Analiza wskazuje silną koncentrację czynników mogących generować istotne problemy społeczne na terenie sołectwa Ząb, w południowej i środkowej części sołectwa Poronin oraz w sołectwie Murzasichle.

Na przestrzenny wskaźnik zagrożenia problemami społecznymi nakłada się również wskaźnik kwoty świadczeń z pomocy społecznej w przeliczeniu na 1000 mieszkańców.

Rysunek 2. Liczba osób zagrożonych problemami społecznymi na 1 tys. mieszkańców gminy Poronin

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Poronin

Rysunek 3. Kwota świadczeń z pomocy społecznej w przeliczeniu na 1000 mieszkańców

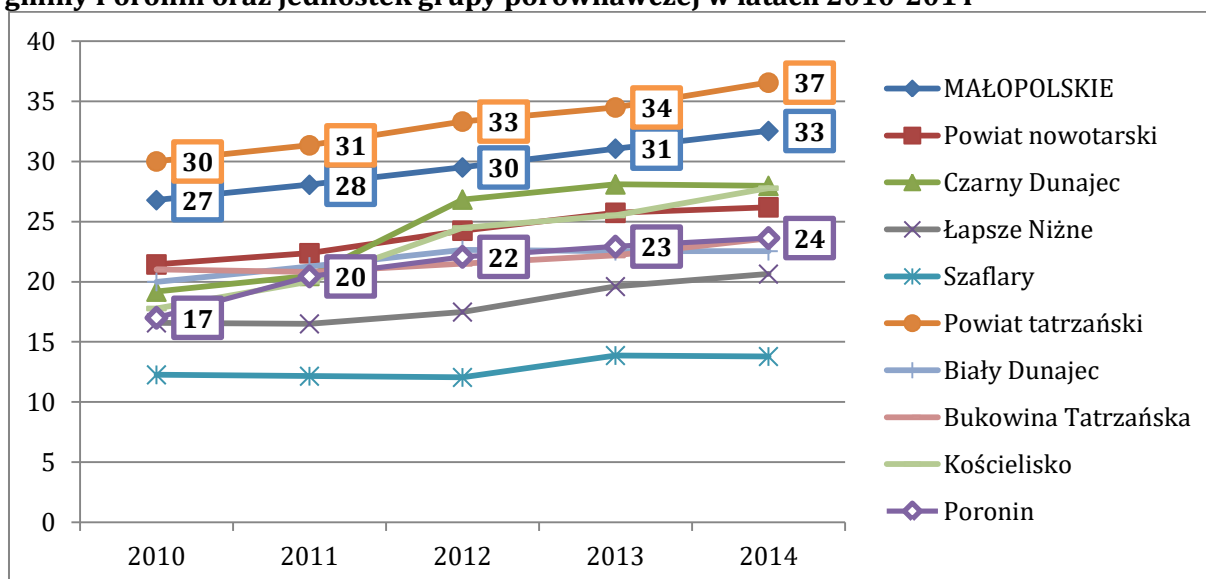
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Poronin

Jednym z niezwykle istotnych elementów poddanych analizie w ramach sfery społecznej w gminie Poronin jest poziom kapitału społecznego. Kapitał społeczny określa zdolność mieszkańców do działania wspólnotowego, współpracy i kooperacji, a także angażowania się w sprawy społeczności lokalnej. Istotną składową kapitału społecznego jest zaufanie, wyrażane zarówno w wymiarze między ludzkim, jak i w relacji mieszkańców do instytucji i organów administracji publicznej.

Jako podstawowe wskaźniki partycypacji społecznej, analizie statystycznej poddane zostały wskaźniki frekwencji wyborczej w wyborach samorządowych, do Sejmu RP oraz prezydenckich z lat 2005 – 2015, a także wskaźnik sformalizowanej aktywności społecznej, rozumiany jako działalność mieszkańców w ramach organizacji pozarządowych.

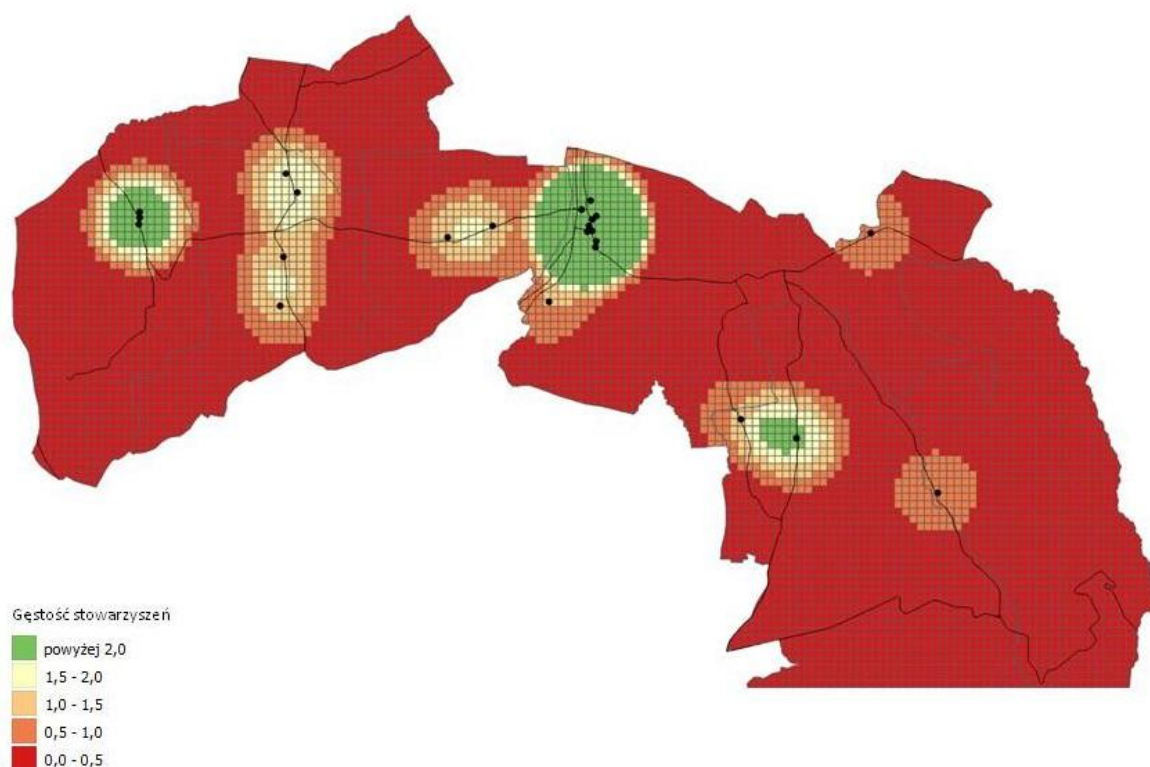
Wyrażony liczbą fundacji, stowarzyszeń i innych organizacji w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców wskaźnik rozwoju podmiotów trzeciego sektora w gminie Poronin jest zdecydowanie niższy od wartości średniej w województwie małopolskim oraz średniej powiatowej. Choć w analizowanym okresie wzrosła liczba zarejestrowanych fundacji i stowarzyszeń oraz organizacji społecznych, dystans pomiędzy gminą Poronin (w 2014 r. 24 podmioty na 10 tys. mieszkańców) a średnią dla Małopolski (33 podmioty) utrzymuje się na stałym poziomie. Analiza przestrzenna gęstości stowarzyszeń, bazująca na danych dot. miejsca ich rejestracji, wskazuje na ich koncentrację w rejonie sołectw Nowego Bystre, Poronin oraz Murzasichle.

Wykres 11. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców gminy Poronin oraz jednostek grupy porównawczej w latach 2010-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

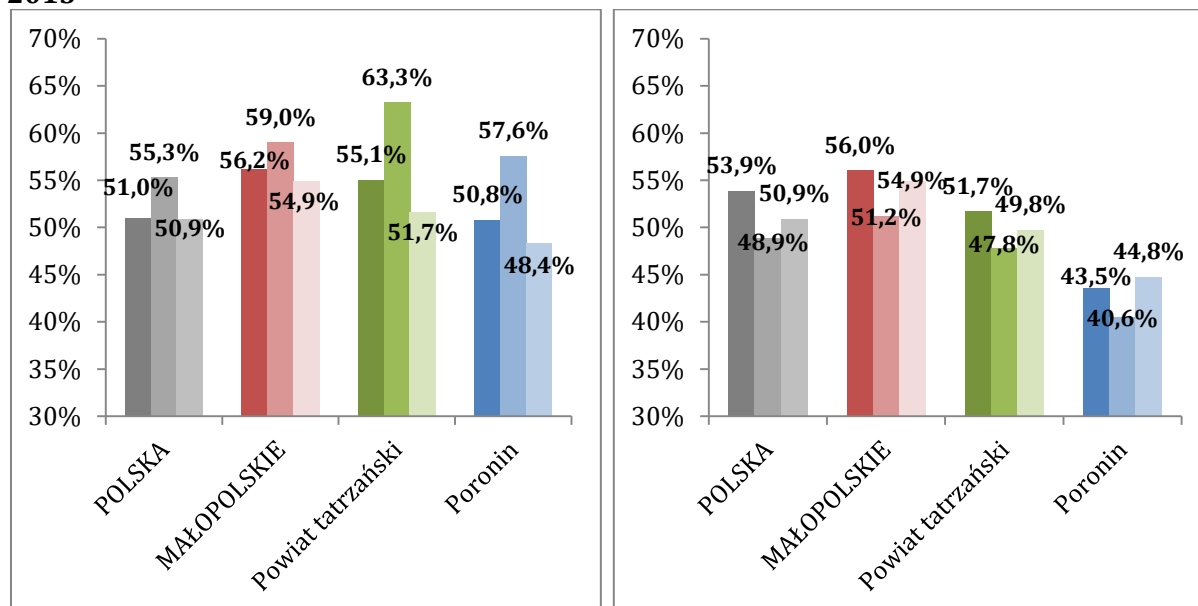
Rysunek 4. Gęstość stowarzyszeń w gminie Poronin

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Poronin

Porównanie frekwencji na terenie gminy Poronin w wyborach parlamentarnych i prezydenckich do średnich wskaźników w powiecie tatrzańskim i województwie małopolskim wskazuje, że w każdym roku wyborczym frekwencja odnotowywana lokalnie była niższa od średniej dla województwa, jak i powiatu. W zestawieniu z frekwencją na poziomie całego kraju, lokalne zaangażowanie w wybory było większe od ogólnokrajowego tylko w przypadku wyborów prezydenckich w 2010 roku.

Wykres 12. Frekwencja wyborcza w wyborach prezydenckich w latach 2005, 2010, 2015 (lewa strona) i parlamentarnych (prawa strona) w gminie Poronin w latach 2007, 2011, 2015

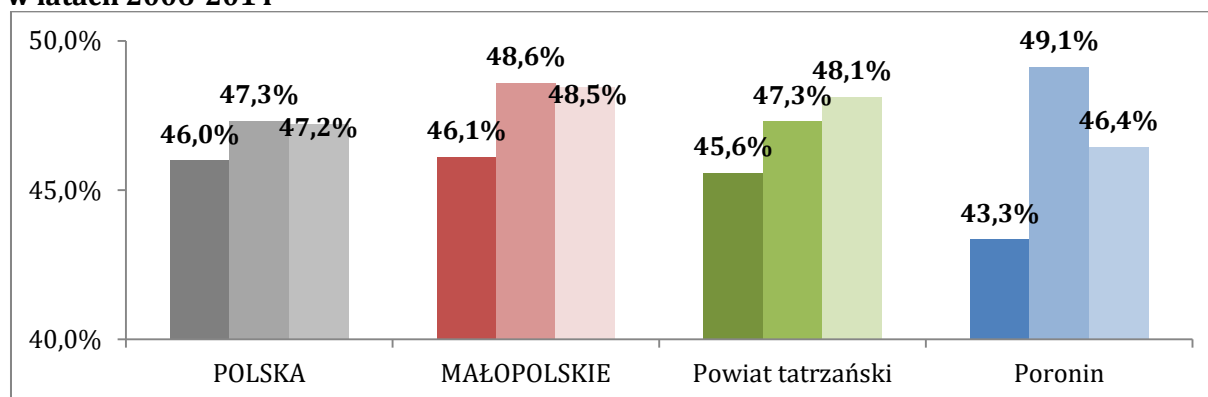

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Wyborczej

Analizując dane o frekwencji w wyborach ogólnokrajowych należy mieć na uwadze, że wybory parlamentarne uważane są najbardziej zdominowane przez partie polityczne, a decyzje wyborcze zależą w dużej mierze od sympatii w stosunku głównych członków i liderów partyjnych.

Z punktu widzenia interesów lokalnej społeczności, bardziej istotne powinny być wybory samorządowe, co przejawia się w bliskości przestrzennej i społecznej spraw i osób, których dotyczą. W przypadku gminy Poronin, frekwencja wyborcza w latach 2006 i 2014 (odpowiednio 43,3% oraz 46,4%) była niższa od średniej krajowej (46,0% i 47,2%) oraz wojewódzkiej (45,6% i 48,1%). Największą mobilizacją wykazali się mieszkańcy gminy w roku 2010 – frekwencja wyniosła wtedy 49,1%, przewyższając średnią dla kraju (47,3%), województwa (48,6%) i powiatu tatrzańskiego (47,3%).

Wykres 13. Frekwencja wyborcza w wyborach samorządowych w gminie Poronin w latach 2006-2014

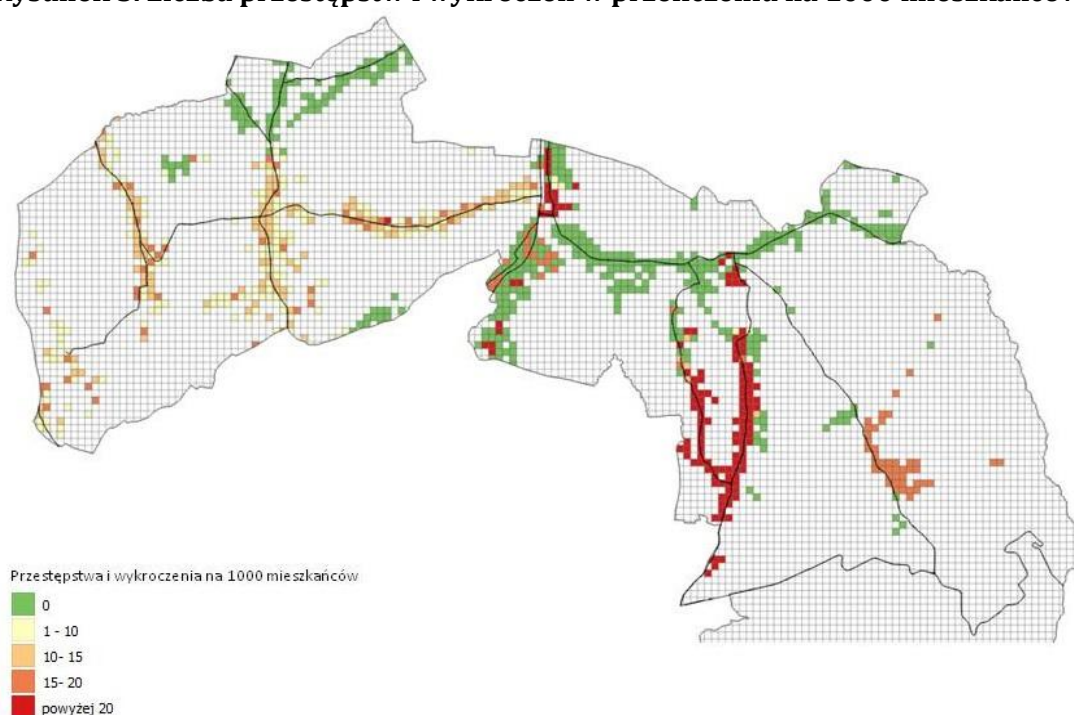
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Wyborczej

Istotnym wskaźnikiem warunkującym jakość życia lokalnej społeczności jest także liczba przestępstw i wykroczeń. Przekłada się ona na poczucie bezpieczeństwa. Niskie poczucie

bezpieczeństwa może powodować poczucie dyskomfortu psychicznego mieszkańców, prowadzić do dezintegracji społeczności lokalnych, powodując rezygnację z przebywania w przestrzeniach publicznych. Przestrzenny rozkład przestępstw i wykroczeń na 1 tys. mieszkańców w gminie Poronin w dużej mierze obejmuje przestępstwa i wykroczenia w ruchu drogowym, co sprawia, że najwyższe wartości tego wskaźnika koncentrują się wzdłuż głównych szlaków komunikacyjnych przebiegających przez teren gminy. Największa koncentracja przestępstw i wykroczeń na terenie gminy odnotowana została:

- w centrum sołectwa Poronin przy skrzyżowaniach:
 - drogi krajowej 47 (zwyczajowo zwanej „Zakopianką”) z drogą wojewódzką 961, prowadzącą do Bukowiny Tatrzańskiej i przejścia granicznego w Łysej Polanie,
 - drogi krajowej 47 z drogą lokalną do sołectwa Ząb;
- wzdłuż dróg łączących sołectwo Poronin z sołectwem Murzasichle (Sądelska oraz Majerczykówka/Budzowa).

Rysunek 5. Liczba przestępstw i wykroczeń w przeliczeniu na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Poronin

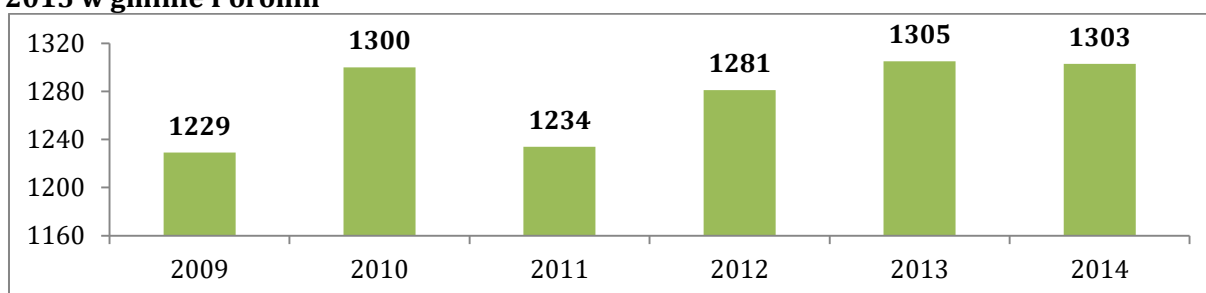
ZIDENTYFIKOWANE PROBLEMY	ZIDENTYFIKOWANE POTENCJAŁY
– Utrzymujący się odsetek beneficjentów pomocy społecznej; – Obciążenie budżetu gminy wydatkami na pomoc społeczną – Ubóstwo jako główny powód udzielania pomocy społecznej; – Dynamicznie rosnąca skala udzielania pomocy społecznej z powodu alkoholizmu i stosowania przemocy; – Przeciętny poziom kapitału społecznego (mierzony aktywnością mieszkańców w organizacjach pozarządowych czy frekwencją wyborczą);	– Rosnąca liczba oraz aktywność organizacji pozarządowych.

STAN LOKALNEJ GOSPODARKI I PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

Według stanu na koniec grudnia 2014 roku, na terenie gminy Poronin działały 1 303 podmioty gospodarcze (stanowiły one 13,2% podmiotów zarejestrowanych w powiecie tatrzańskim). W stosunku do roku bazowego (2009), liczba ta zwiększyła się o 74 podmioty (5,7%). Liczba podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców wynosiła 114 podmiotów, co było wynikiem lepszym niż średnia wojewódzka (106 podmiotów/ 1000 mieszkańców), ale gorszym niż średnia powiatowa (145 podmiotów/1000 mieszkańców).

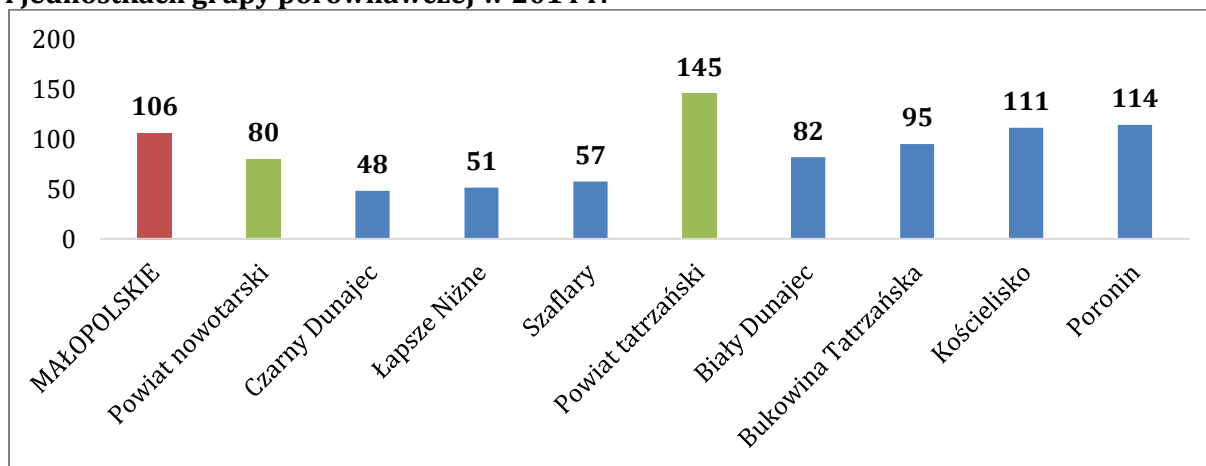
Prawie 99% wszystkich podmiotów w gminie Poronin to mikroprzedsiębiorstwa, które zatrudniają do 9 pracowników (1285 podmiotów). Podmiotów zatrudniających od 10 do 49 osób odnotowano 18, co stanowiło 1,4% wszystkich zarejestrowanych w REGON. Na terenie gminy w 2014 roku nie funkcjonowały przedsiębiorstwa zatrudniające więcej niż 49 osób.

Wykres 14. Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w REGON w latach 2010-2015 w gminie Poronin

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

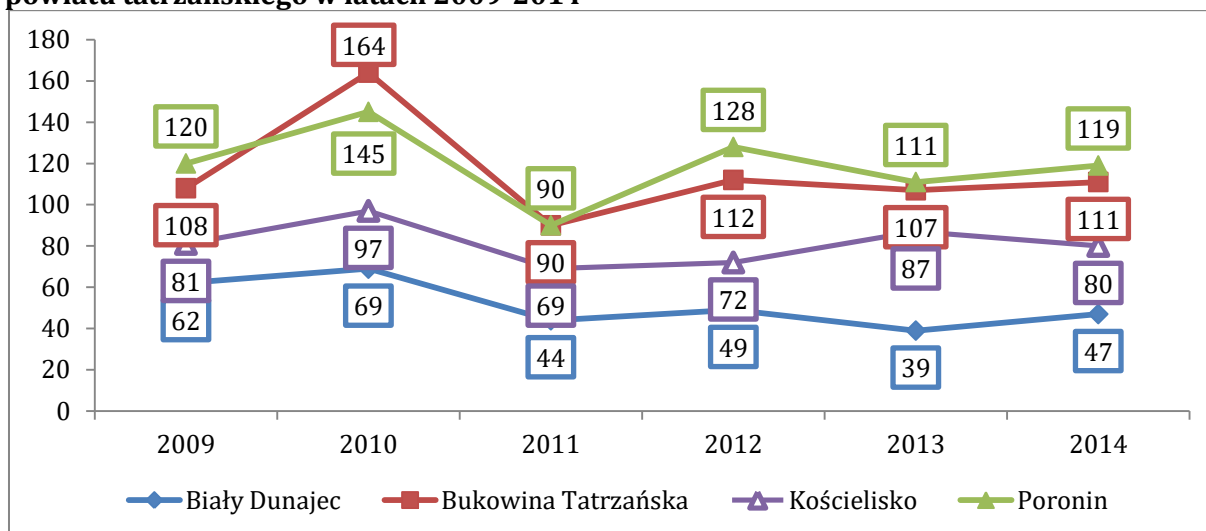
Wykres 15. Liczba podmiotów gospodarczych na 1 tys. mieszkańców w gminie Poronin i jednostkach grupy porównawczej w 2014 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Gmina Poronin odznacza się na tle pozostałych gmin powiatu wysoką liczbą nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w sektorze prywatnym (osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą). W 2014 roku zarejestrowano 119 nowych podmiotów, co jest najwyższym wynikiem w stosunku do gmin grupy porównawczej z powiatu tatrzańskiego: Biały Dunajec (82), Kościelisko (111), Bukowina Tatrzańska (95).

Wykres 16. Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej w sektorze prywatnym - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą w gminach wiejskich powiatu tatrzańskiego w latach 2009-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

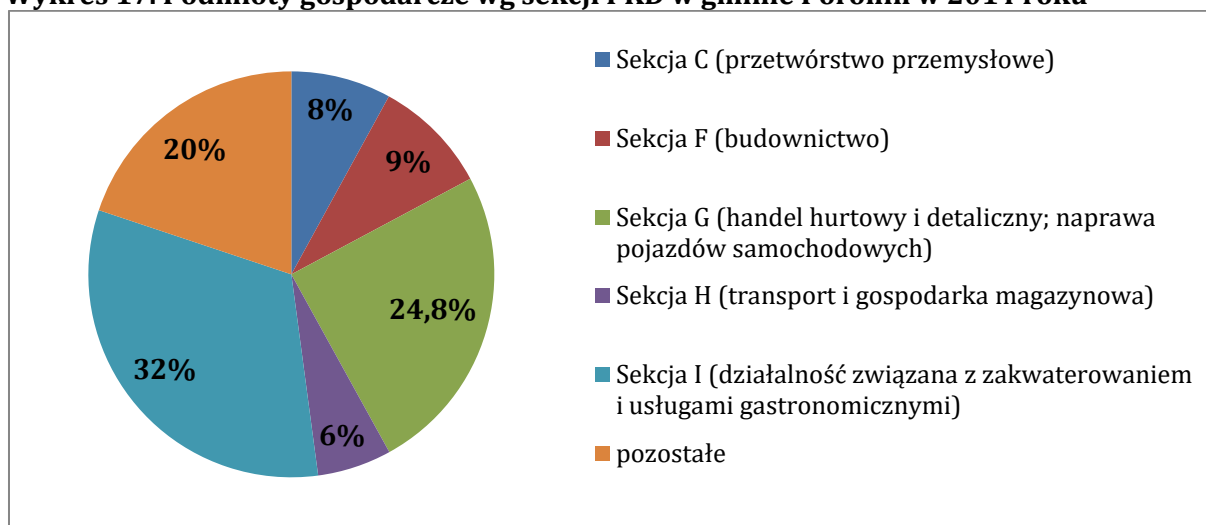
Biorąc pod uwagę Polską Klasyfikację Działalności, najwięcej podmiotów gospodarczych w gminie Poronin w 2014 roku funkcjonowało w następujących sekcjach:

- sekcja I - działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi (32,2%),
- sekcja G - handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (24,8%),
- sekcja F - budownictwo (9,2%),
- sekcja C - przetwórstwo przemysłowe (8,0%),

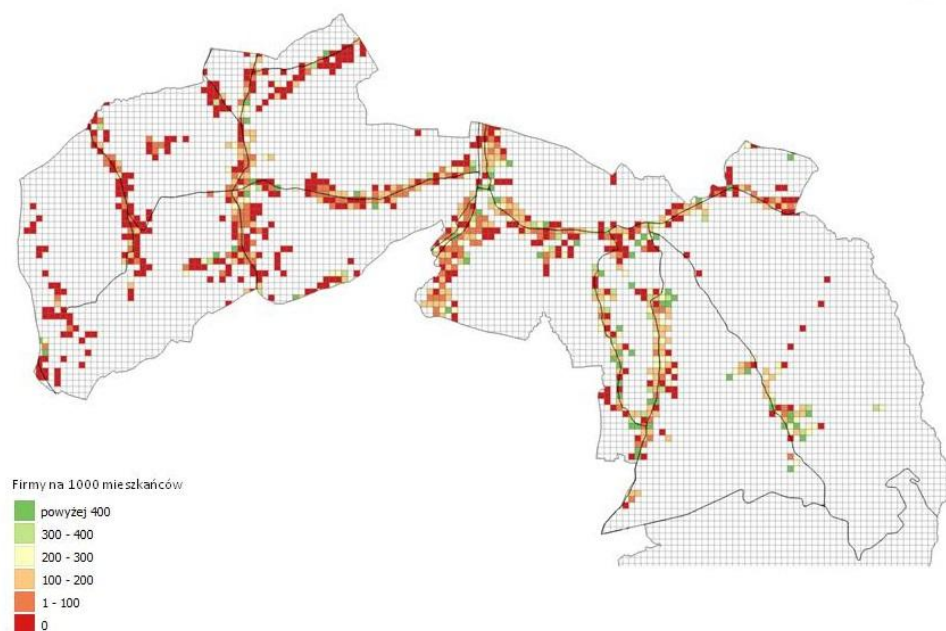
Podział ten potwierdza turystyczny profil gminy. Gospodarka lokalna wykorzystuje walory środowiskowe i kulturowe dla ekonomizacji oferty czasu wolnego. Wydaje się jednak, że możliwości te nie są jeszcze w pełni wykorzystywane, szczególnie w okresie letnim.

Z analizy przestrzennej liczby firm w przeliczeniu na 1000 mieszkańców wynika, że największa koncentracja działalności gospodarczych (miejsce zarejestrowania) przypada w sołectwie Poronin oraz Murzasichle.

Wykres 17. Podmioty gospodarcze wg sekcji PKD w gminie Poronin w 2014 roku

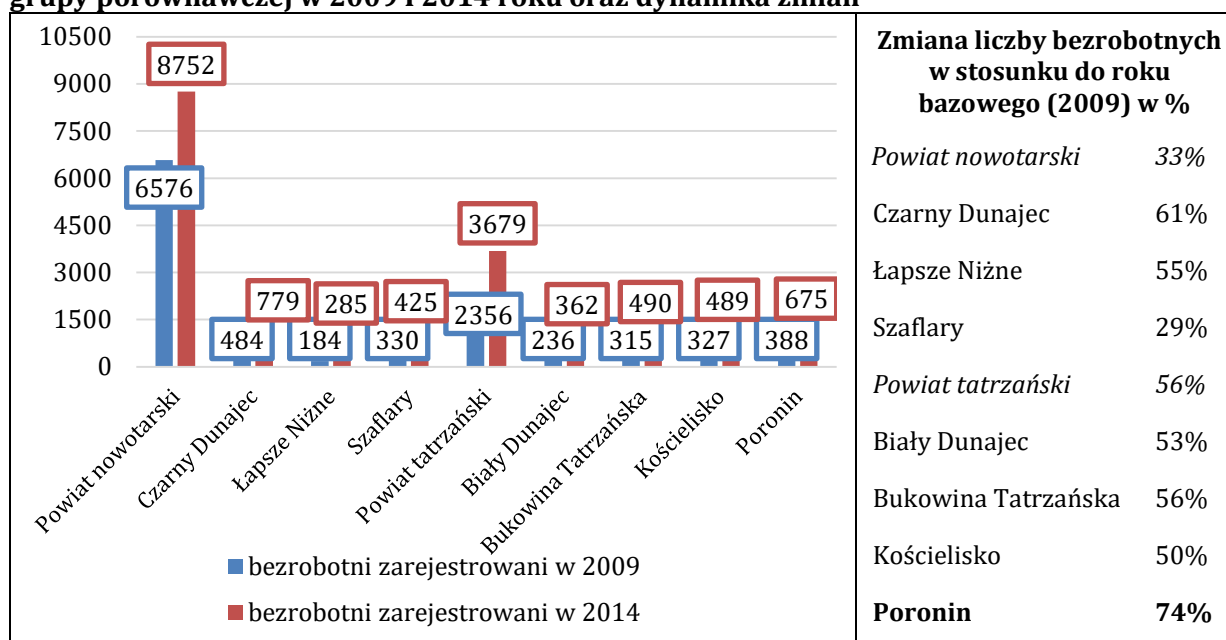

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Rysunek 6. Liczba firm w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w gminie Poronin

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Poronin

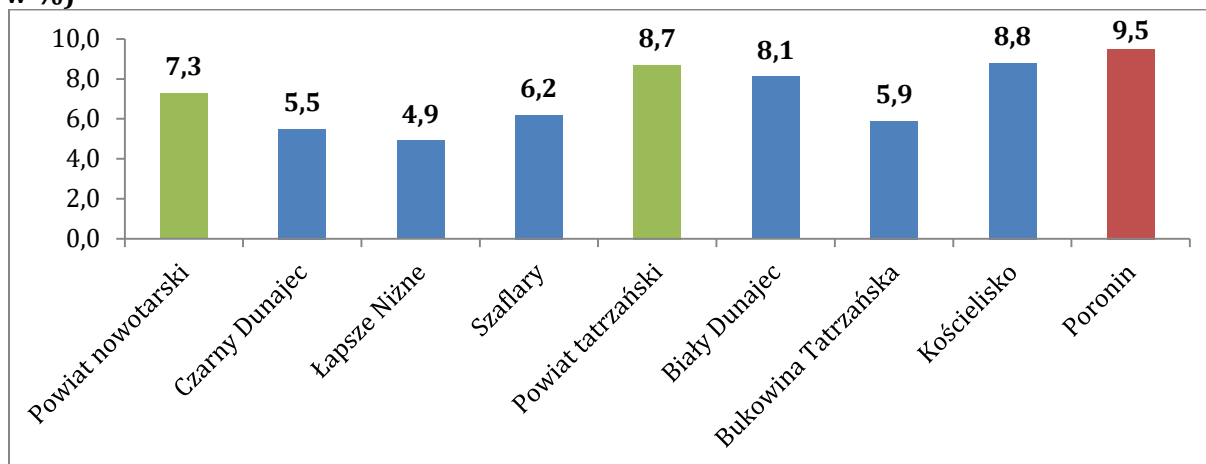
Jednym z istotnych czynników odzwierciedlających stan gospodarki lokalnej jest poziom bezrobocia. Mając na uwadze fakt, że jest to także wskaźnik istotnie determinujący atrakcyjność osadniczą gminy i jakość życia mieszkańców, analizie poddano kształtowanie się wskaźników dotyczących rynku pracy. Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Zakopanem, rośnie liczba osób z gminy Poronin zarejestrowanych jako bezrobotne. Na koniec 2014 roku odnotowano 675 osób pozostających bez pracy, z czego 59,0% stanowili mężczyźni (396 osób), a 41,0% kobiety (279 osób). Zmiana liczby bezrobotnych w stosunku do roku bazowego (2009, 388 zarejestrowanych bezrobotnych) wynosiła 57,5%.

Wykres 18. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w gminie Poronin i jednostkach grupy porównawczej w 2009 i 2014 roku oraz dynamika zmian

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W 2014 roku udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminie Poronin wynosił 9,5%. W 2009 roku udział ten wynosił 5,7%. Oznacza to wzrost o prawie 4 pp. Jest to jednocześnie najwyższy wskaźnik w porównaniu do wszystkich gmin grupy porównawczej oraz średniej dla powiatu tatrzańskiego (8,7%). Najniższy udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym odnotowano w powiecie tatrzańskim - w gminie Bukowina Tatrzańska (5,9%), a w powiecie nowotarskim - w gminie Łąpsze Niżne (4,9%).

Wykres 19. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminie Poronin i jednostkach grupy porównawczej w 2014 roku (dane w %)

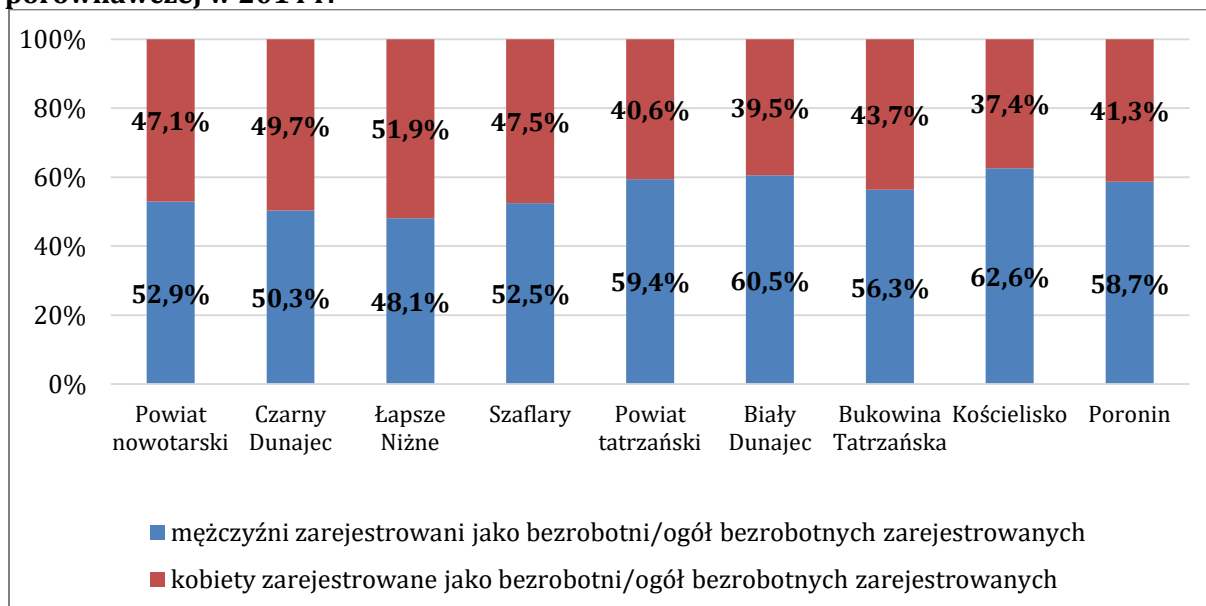

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

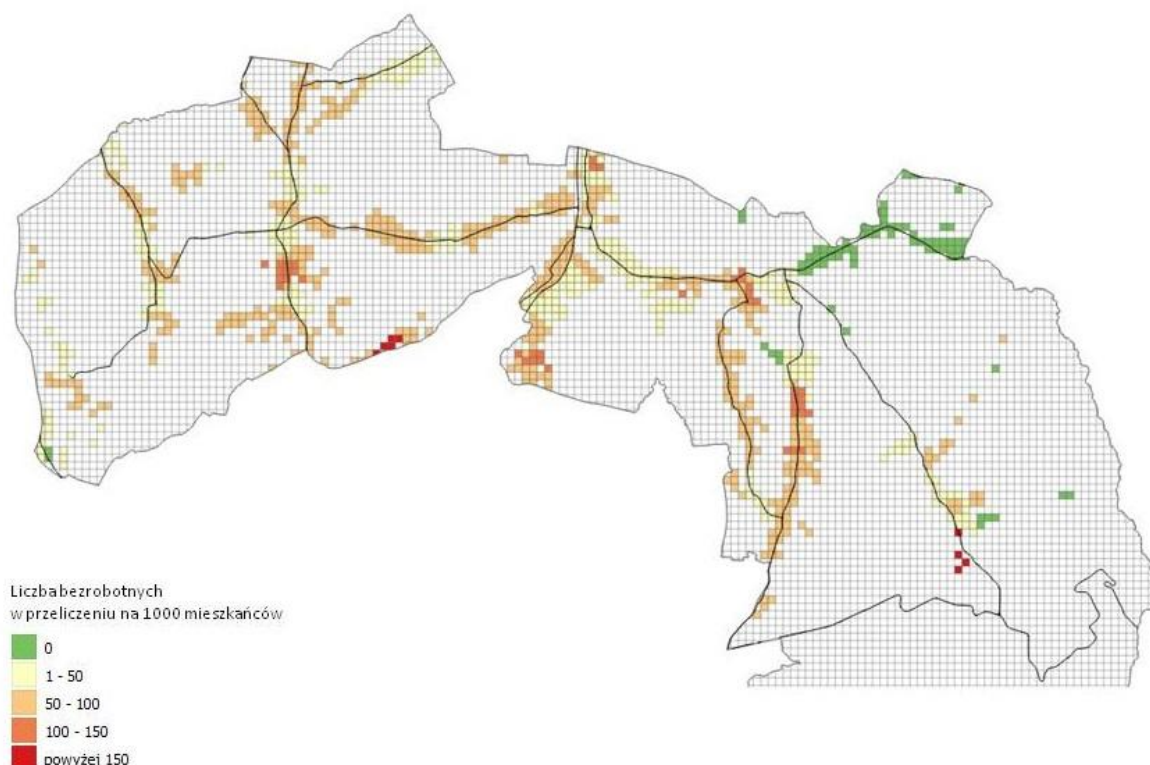
W 2014 roku mężczyźni stanowili 58,7% bezrobotnych zarejestrowanych w gminie Poronin. Podobnie kształtowała się struktura bezrobotnych zarejestrowanych według płci w całym powiecie tatrzańskim. Nieco mniej wyraźna przewaga mężczyzn nad kobietami obserwowana jest wśród bezrobotnych zarejestrowanych w gminach powiatu nowotarskiego.

Analiza przestrzenna wskaźnika osób bezrobotnych na 1 tys. mieszkańców pozwala stwierdzić dość równomierny rozkład liczby bezrobotnych na terenie całej gminy.

Wykres 20. Udział osób bezrobotnych wg płci w gminie Poronin i jednostkach grupy porównawczej w 2014 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Rysunek 7. Liczba bezrobotnych w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców

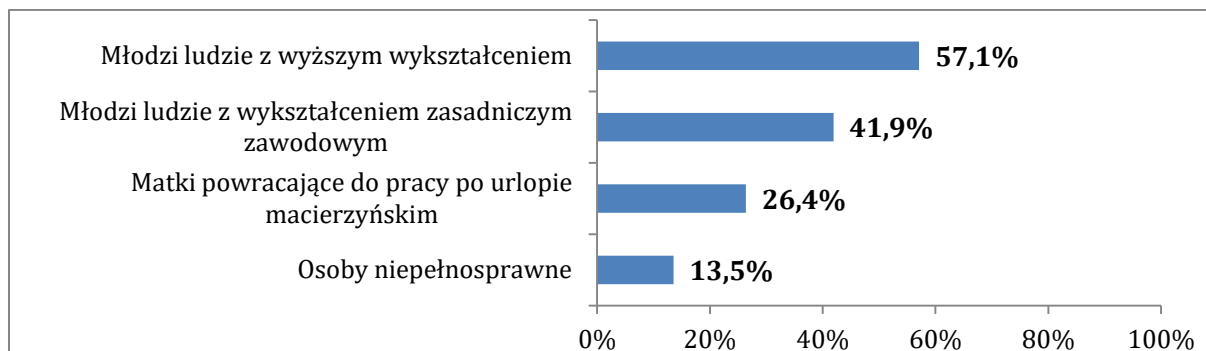
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Poronin

Strona podaźowa rynku pracy w istotnym stopniu determinuje atrakcyjność gospodarczą gminy. Dlatego też analizie poddano strukturę bezrobotnych zarejestrowanych oraz zmiany, jakie dokonały się w latach 2009-2014.

Największą część ogółu bezrobotnych zarejestrowanych z terenu gminy Poronin stanowiły w 2014 roku osoby w wieku od 18 do 24 lat – 31,0% ogółu pozostających bez pracy. Wszystkie osoby młode – w wieku do 35 roku życia - stanowiły 56,3% ogółu bezrobotnych. Należy dodatkowo zaznaczyć, że liczba osób pozostających bez pracy w wieku 18-24 lata zwiększyła się w stosunku do roku bazowego (2009) o 87 osób (71,3%), a liczba osób pozostających bez pracy w wieku 25-34 lata wzrosła o 55 osób (47,4%). Może to świadczyć to o dużych problemach osób młodych ze znalezieniem zatrudnienia.

Problem bezrobocia osób młodych został dodatkowo podkreślony przez respondentów badania społecznego, przeprowadzonego w gminie. Jako potrzebujących wsparcia w odnalezieniu się na rynku pracy, 57% ankietowanych wskazało młodych ludzi z wyższym wykształceniem, zaś prawie 42% - młodych ludzi z wykształceniem zasadniczym zawodowym.

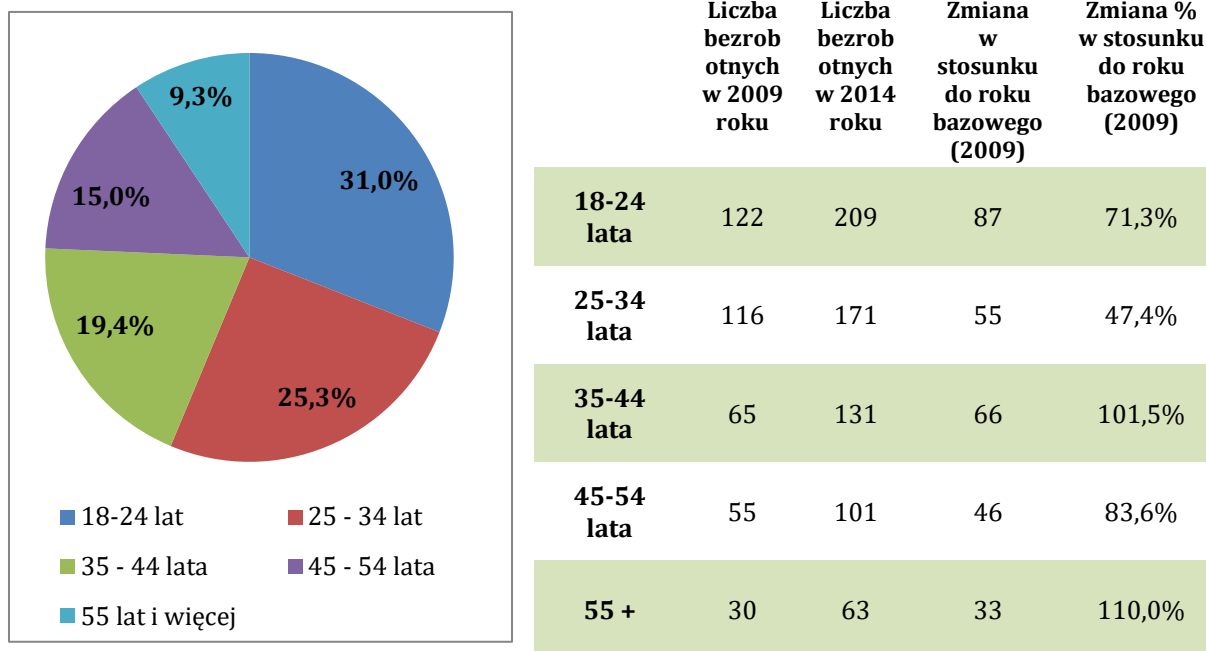
Wykres 21. Odpowiedź na pytanie skierowane do mieszkańców gminy Poronin: „Która grupa, wśród osób bezrobotnych i poszukujących pracy, Pana/Pani zdaniem potrzebuje najbardziej wsparcia w odnalezieniu się na rynku pracy?”

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań społecznych

Niezwykle istotną tendencją, obserwowaną na terenie gminy Poronin w ostatnich latach, jest wzrost liczby osób pozostających bez pracy w wieku powyżej 55 roku życia – w stosunku do 2009 liczba osób bezrobotnych w tym przedziale wiekowym powiększyła się o 33 osoby, co daje wzrost procentowy na poziomie 110,0%. Rosnący odsetek osób bezrobotnych w wieku niemobilnym, ze względu na koszty i trudności w zakresie zaktywizowania zawodowego tych osób, stanowi poważne wyzwanie dla instytucji rynku pracy i służb zatrudnienia.

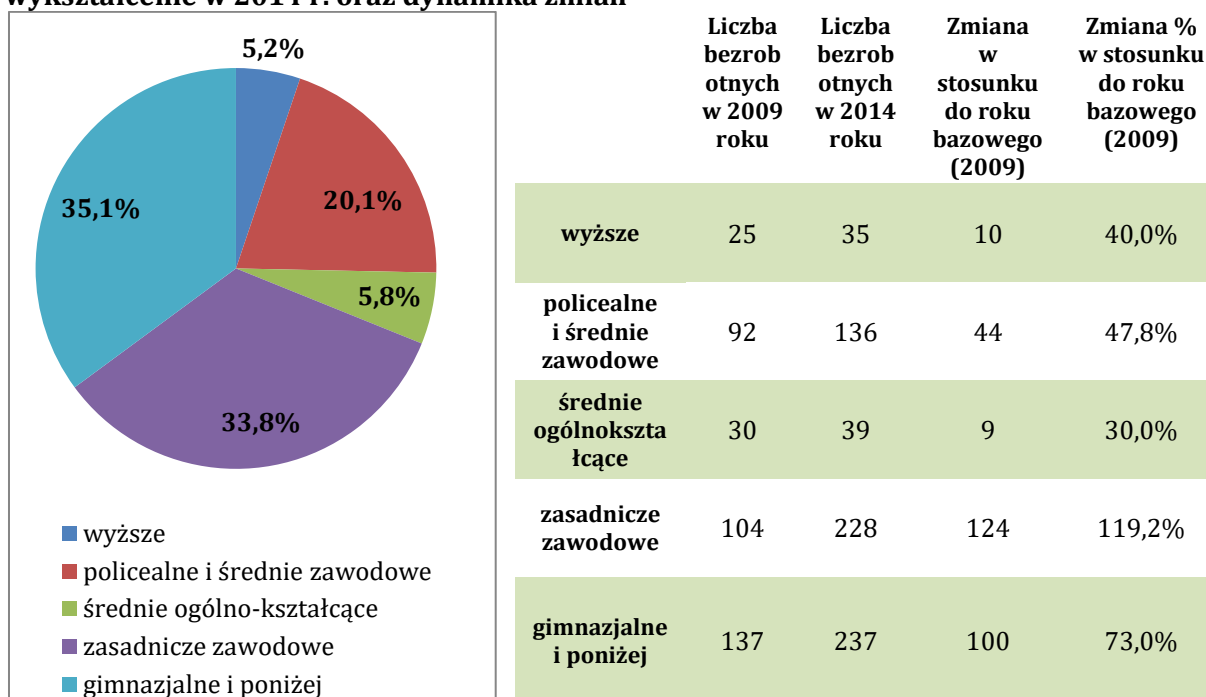
Wykres 22. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w gminie Poronin ze względu na wiek w 2014 r. oraz dynamika zmian

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Zakopanem

W 2014 roku największą część ogółu bezrobotnych z terenu gminy Poronin stanowiły osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (33,8%) oraz gimnazjalnym i niższym (35,1%). Należy dodać, że liczba osób pozostających bez pracy, legitymujących się wykształceniem zasadniczym zawodowym, zwiększyła się w stosunku do roku bazowego (2009) o 124 osoby, czyli 119,2%. Może to wskazywać na problem niedopasowania kierunków kształcenia do potrzeb pracodawców i lokalnego rynku pracy.

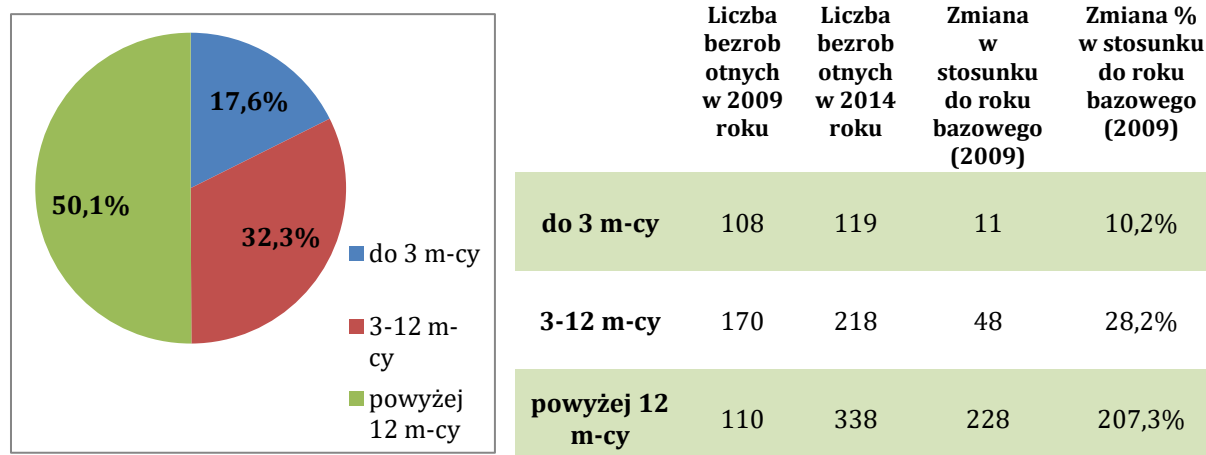
Wykres 23. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w gminie Poronin ze względu na wykształcenie w 2014 r. oraz dynamika zmian

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Zakopanem

Analiza bezrobocia w gminie Poronin ze względu na czas pozostawania bez pracy wskazuje, że największy odsetek bezrobotnych w 2014 roku stanowiły osoby pozostające bez pracy powyżej 12 miesięcy – 50,1% ogółu bezrobotnych. Osoby pozostające bez pracy w okresie do 3 miesięcy stanowiły 17,6% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych, a osoby pozostające bez pracy w okresie 3-12 miesięcy 32,3% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych. Analiza dynamiczna wykazała ponadto niekorzystną tendencję dotyczącą znaczącego wzrostu liczby osób długotrwale bezrobotnych (powyżej 12 miesięcy) – wzrost w stosunku do 2009 roku o 207,3% (228 osób). Może to wskazywać na problemy w zakresie walki z bezrobociem długoterminowym, które generuje największe koszty społeczne. Osoby pozostające bez pracy powyżej jednego roku, tj. długotrwale bezrobotne, wraz z przedłużającym się czasem pozostawania poza sferą zatrudnienia, mogą mieć coraz większe problemy z ponowną adaptacją do wymagań rynku pracy. Co więcej, osoby te po dłuższym okresie bezskutecznego poszukiwania pracy mogą całkowicie tego zaprzestać i zasilić tym samym szeregi biernych zawodowo.

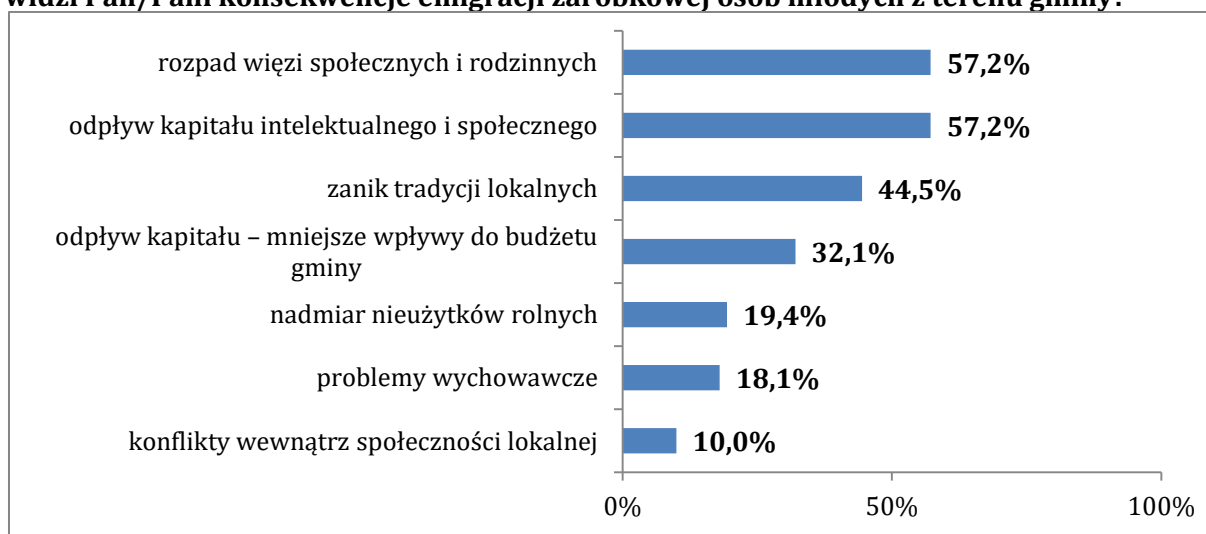
Wykres 24. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w gminie Poronin ze względu na czas pozostawania bez pracy w 2014 r. oraz dynamika zmian

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Zakopanem

W trakcie prowadzonych w gminie Poronin warsztatów, mieszkańcy wskazywali na problem emigracji zarobkowej osób młodych i wykształconych z terenów gminy. W ramach przeprowadzonych później badań społecznych pogłębiono analizę problemu, zadając respondentom pytanie o konsekwencje tego zjawiska dla społeczności lokalnej. Podkreślali oni w szczególności rozpad więzi społecznych i rodzinnych oraz odpływ kapitału intelektualnego i społecznego.

Wykres 25. Odpowiedź na pytanie skierowane do mieszkańców gminy Poronin: „Jakie widzi Pan/Pani konsekwencje emigracji zarobkowej osób młodych z terenu gminy?”

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań społecznych

ZIDENTYFIKOWANE PROBLEMY	ZIDENTYFIKOWANE POTENCJAŁY
– Rosnąca liczba osób bezrobotnych na terenie gminy; – Wysoki poziom bezrobocia wśród osób młodych (18-34 lata); – Emigracja zarobkowa mieszkańców, szczególnie młodych;	– Najwyższa w powiecie liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w sektorze prywatnym - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą; – Rozwinięta działalność związana z zakwaterowaniem i usługami

– Rosnący poziom bezrobocia wśród osób powyżej 55 r. ż.; – Wysoki i wciąż rosnący odsetek bezrobotnych z wykształceniem zawodowym; – Dynamicznie rosnący poziom bezrobocia wśród osób długotrwale bezrobotnych.	– gastronomicznymi; – Wysoki potencjał gminy w zakresie rozwoju przedsiębiorczości, w szczególności w ramach przemysłów czasu wolnego; – Zasoby endogeniczne (kulturowe i środowiskowe), możliwe do włączenia w obieg społeczno-gospodarczy.
---	--

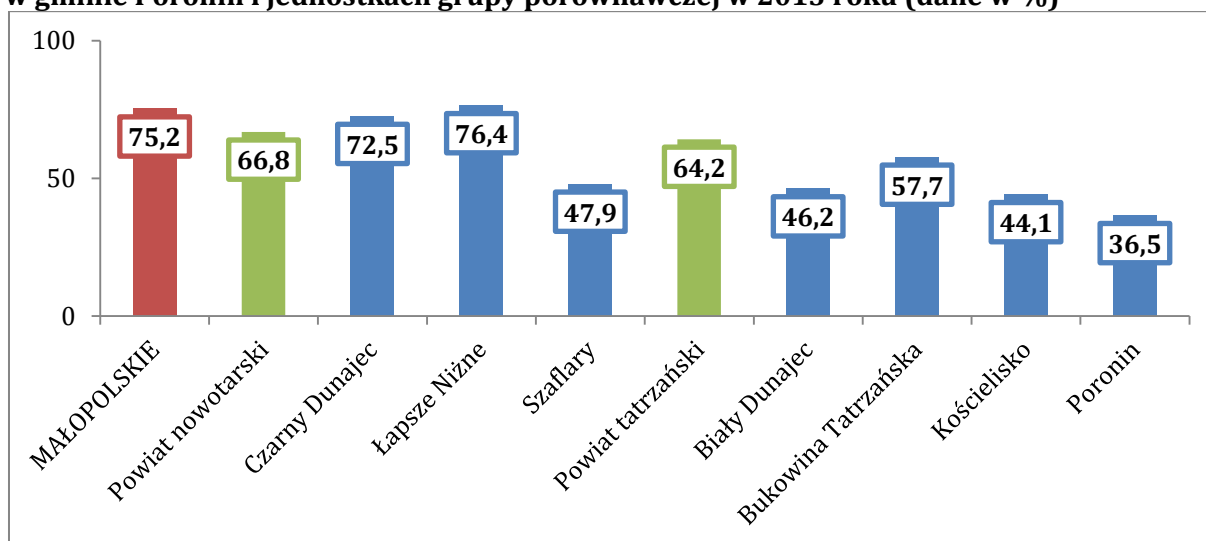
SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA ORAZ DOSTĘPNOŚĆ USŁUG PUBLICZNYCH

Analiza sfery przestrzenno-funkcjonalnej gminy Poronin dokonana została w oparciu o wskaźniki związane z jakością i dostępnością podstawowych usług publicznych oraz terenów publicznych. Obejmuje ona w szczególności dane dotyczące: edukacji, kultury, infrastruktury rekreacyjnej i sportowej, a także obsługi komunikacyjnej. W sferze edukacji analizie poddano zarówno wskaźniki dotyczące wychowania przedszkolnego, jak i szkolnictwa podstawowego i gimnazjalnego. W obszarze kultury z kolei przeprowadzono analizę dostępności i jakości usług świadczonych przez domy, ośrodki kultury, kluby oraz świetlice. Z kolei w ramach obsługi komunikacyjnej analizie poddano poziom dostępności do przystanków komunikacyjnych.

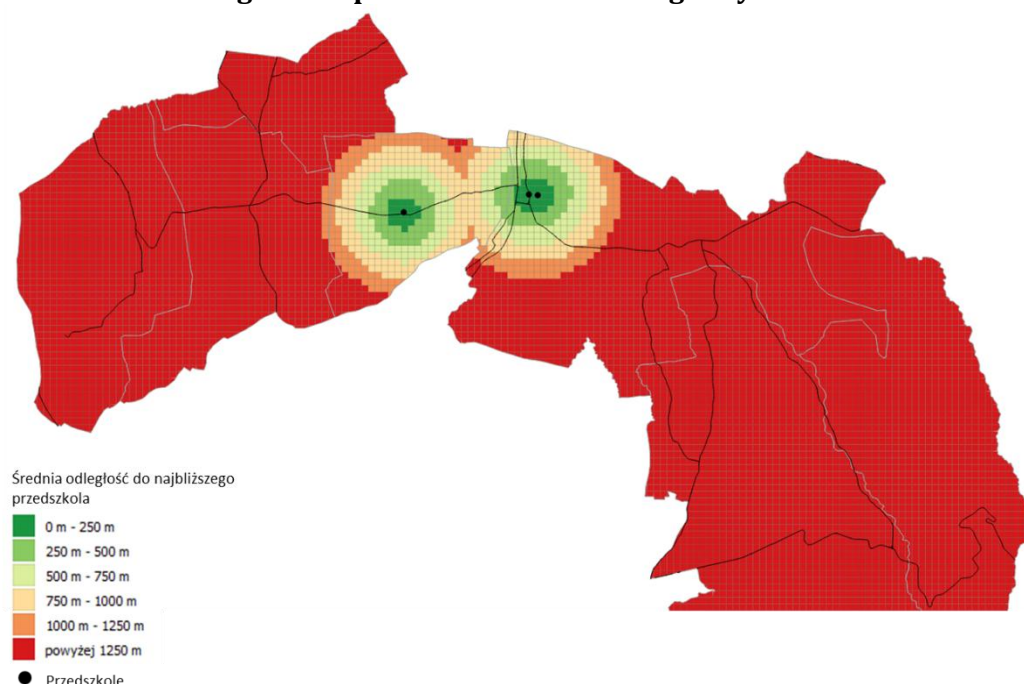
Na terenie gminy Poronin funkcjonuje jedno gminne przedszkole z siedzibą w Poroninie. Odsetek dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w Poroninie wynosił w 2013 roku 36,5% i utrzymuje się na stałym poziomie od 2009 roku. Jest to wskaźnik najniższy w porównaniu do wszystkich jednostek grupy porównawczej. Średnia dla powiatu tatrzańskiego wyniosła 64,2%, zaś średnia wojewódzka – 75,2%.

Analiza przestrzenna dostępności przedszkoli na terenie gminy Poronin pozwala stwierdzić, że jedynie mieszkańcy sołectw Suche oraz Poronin mają bezpośredni dostęp do tych usług. Fakt ten, w zestawieniu z analizą przedstawioną powyżej, świadczy o potrzebie stworzenia kolejnego przedszkola publicznego lub zorganizowania opieki nad dziećmi w innych formach na pozostałych terenach gminy Poronin.

Wykres 26. Odsetek dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w gminie Poronin i jednostkach grupy porównawczej w 2013 roku (dane w %)

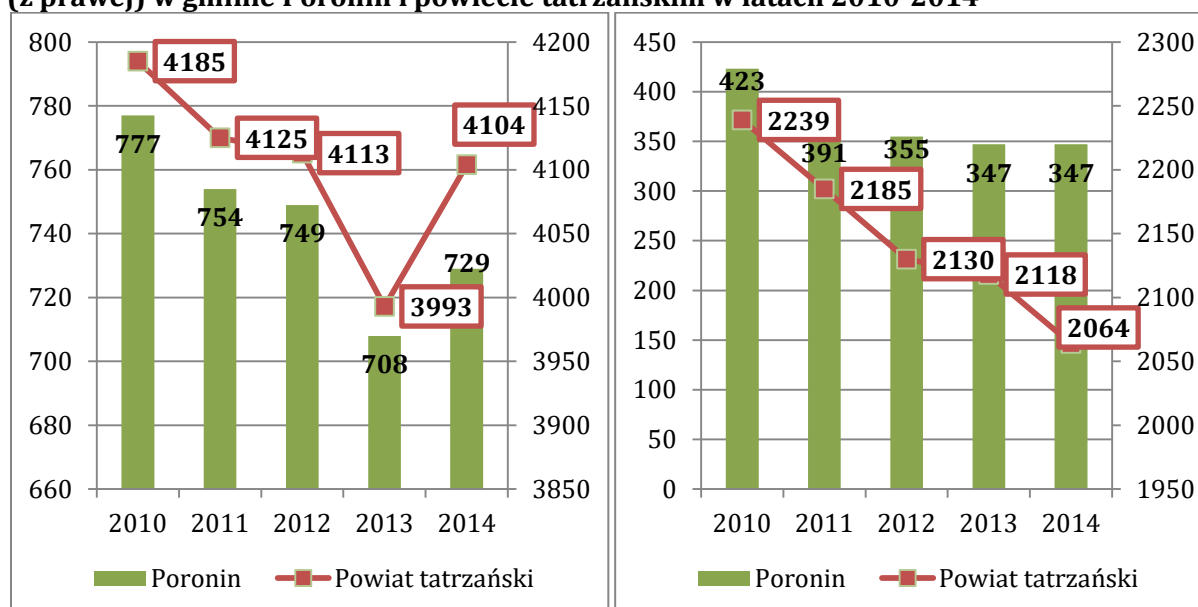

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Rysunek 8. Średnia odległość do przedszkola na terenie gminy Poronin

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Poronin

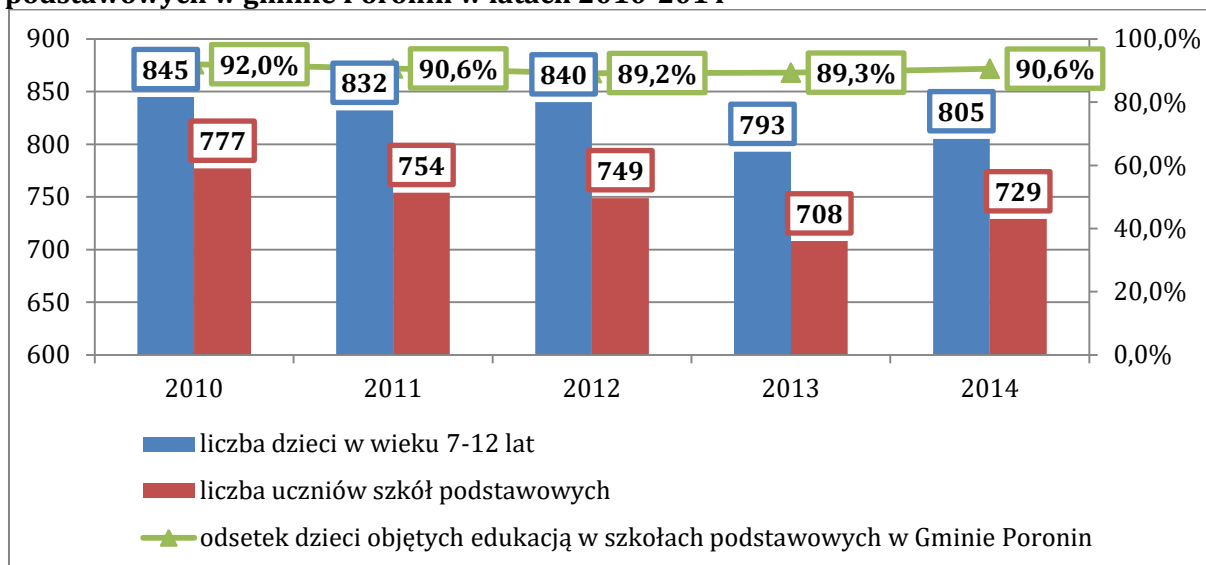
Na terenie gminy Poronin funkcjonują cztery Zespoły Szkół Podstawowo-Gimnazjalnych (w Poroninie, Murzasichlu, Nowem Bystrem i Żębie) oraz trzy Szkoły Podstawowe (w Małym Cichym, Stasikówce i Suchym). Obserwowany jest spadek liczby uczniów w szkołach na terenie gminy Poronin – w przypadku szkół podstawowych ich liczba zmalała z 777 osób w roku bazowym (2010) do 729 osób w 2014 roku (czyli o 6,2%), natomiast w przypadku szkół gimnazjalnych z 423 osób w 2010 roku do 347 os. (czyli o 18,0%). Spadająca liczba uczniów powodować może w najbliższych latach konieczność przemodelowania/dostosowania do obecnych warunków gminnego systemu oświaty, celem podnoszenia jego efektywności kosztowej i wzmacniania jakości nauczania.

Wykres 27. Liczba uczniów w szkołach podstawowych (z lewej) i gimnazjalnych (z prawej) w gminie Poronin i powiecie tatrzańskim w latach 2010-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

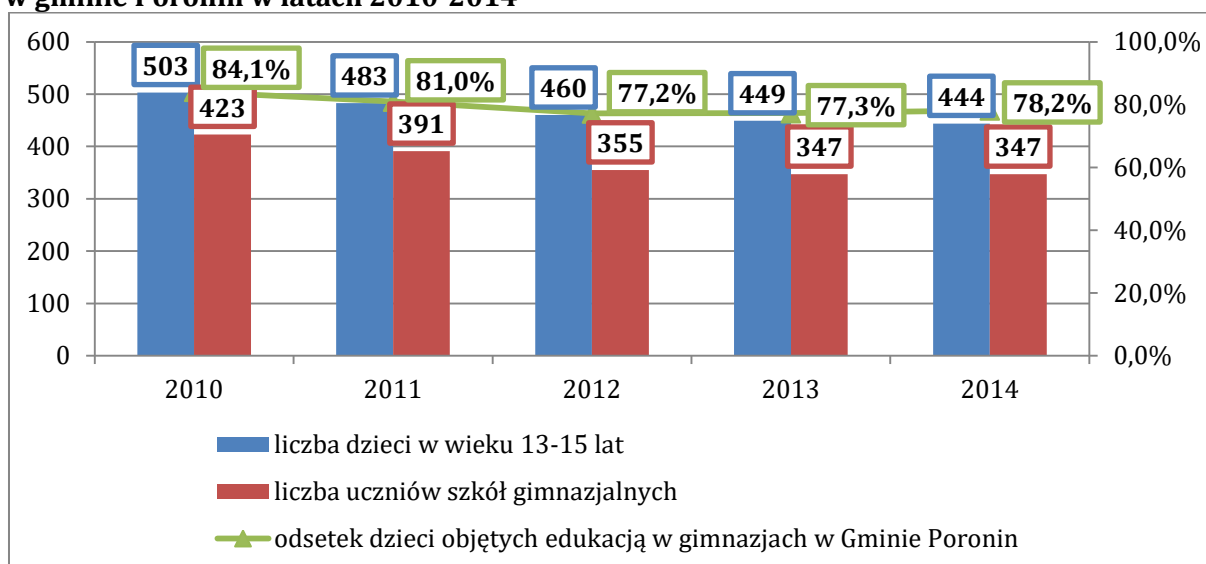
Pogłębiona analiza wskazuje na niekorzystny wskaźnik obłożenia szkół uczniami z gminy. Odsetek dzieci z terenu gminy Poronin objętych edukacją w szkole podstawowej na terenie gminy spadł z 92,0% w 2010 roku do 90,6% w 2014 roku. Natomiast odsetek dzieci z terenu gminy objętych edukacją na poziomie gimnazjum spadł z 84,1% w 2010 roku do 78,2% w 2014 roku. Dane te ukazują niekorzystną tendencję związaną z wybieraniem przez uczniów i ich rodziców usług edukacyjnych świadczonych poza terenem gminy Poronin, zwłaszcza na wyższym etapie edukacji (gimnazjum). Wskazuje to na potrzebę ciągłego doskonalenia oraz lepszej promocji gminnej oferty edukacyjnej.

Wykres 28. Stosunek liczby dzieci w wieku 7-12 lat do liczby uczniów szkół podstawowych w gminie Poronin w latach 2010-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Wykres 29. Stosunek liczby dzieci w wieku 13-15 lat do liczby uczniów gimnazjów w gminie Poronin w latach 2010-2014

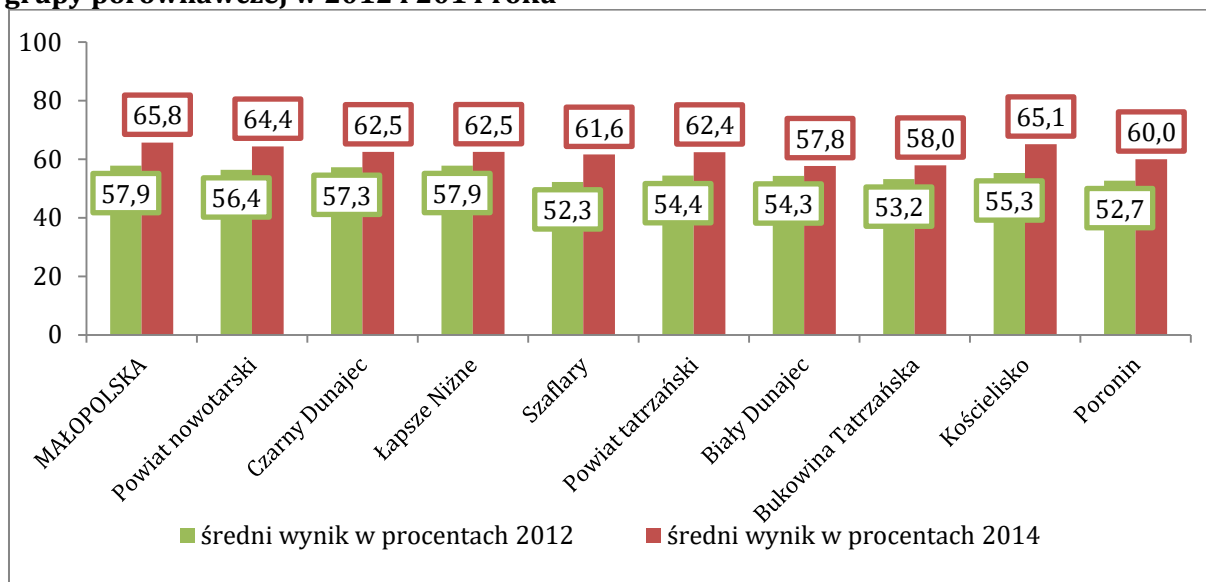
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W gminie Poronin odnotowano w 2014 roku relatywnie niski średni wynik (w procentach) z egzaminu po szkole podstawowej – równy 60,0%, przy średniej powiatowej 62,4% i wojewódzkiej 65,8%. Najwyższy wynik wśród gmin wiejskich powiatu tatrzańskiego

odnotowano w przypadku gminy Kościelisko (65,1%), zaś w obrębie powiatu nowotarskiego – w przypadku gmin: Łąpsze Niżne i Czarny Dunajec (62,5%).

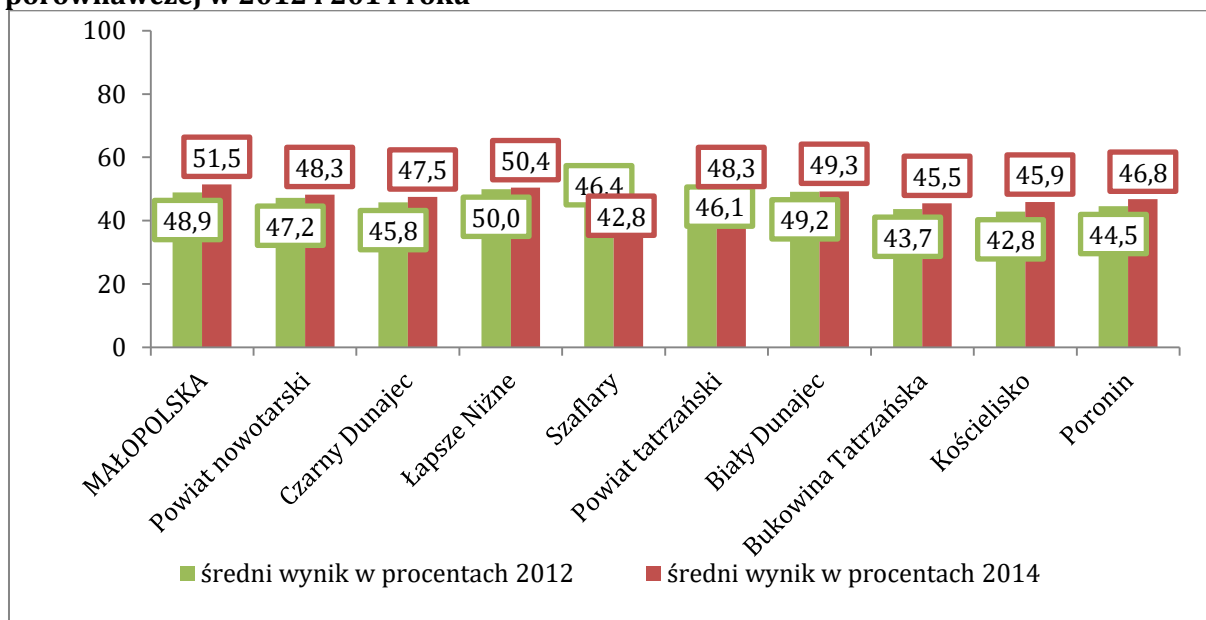
Średni wynik uczniów z terenu gminy Poronin z egzaminu gimnazjalnego w 2014 roku równy był 46,8%, przy średniej powiatowej 48,3% i wojewódzkiej 51,5%. Najwyższy wynik wśród gmin wiejskich powiatu tatrzańskiego odnotowano w przypadku gminy Biały Dunajec (49,3%), zaś dla powiatu nowotarskiego – w przypadku gminy Łąpsze Niżne (50,4%).

Wykres 30. Wyniki egzaminu po szkole podstawowej w gminie Poronin i jednostkach grupy porównawczej w 2012 i 2014 roku

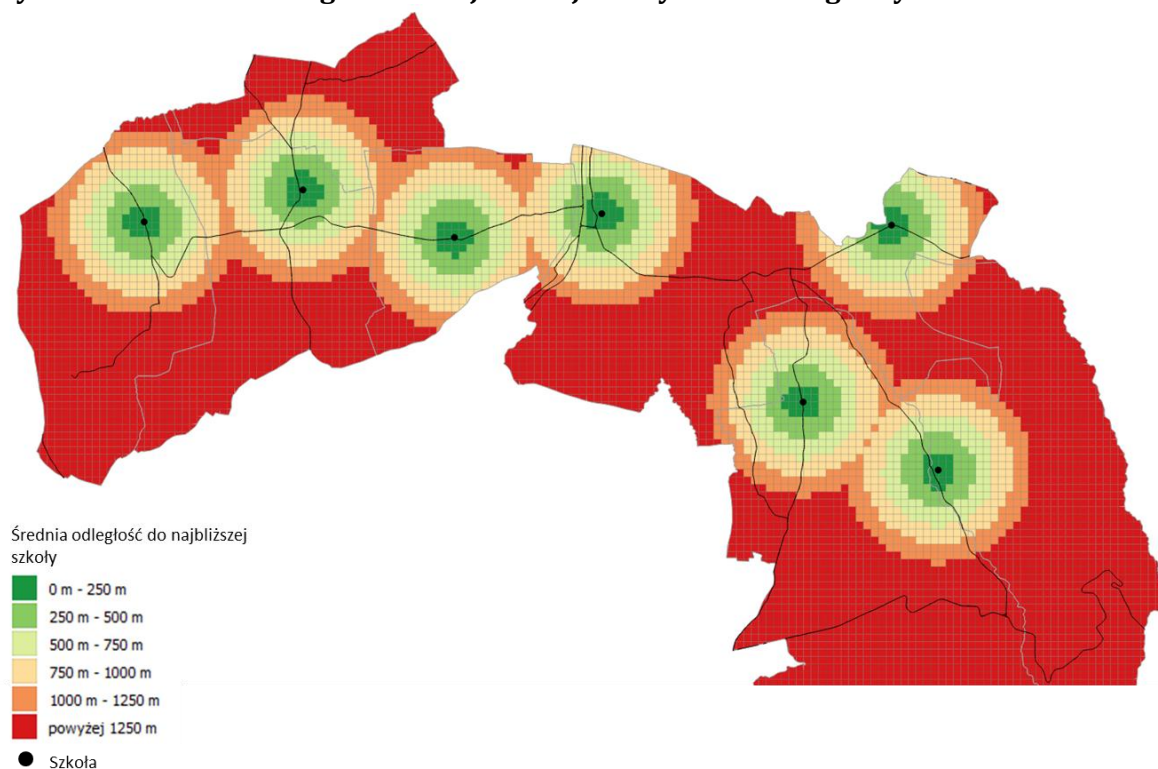
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OKE w Krakowie

Wykres 31. Wyniki egzaminu gimnazjalnego w gminie Poronin i jednostkach grupy porównawczej w 2012 i 2014 roku

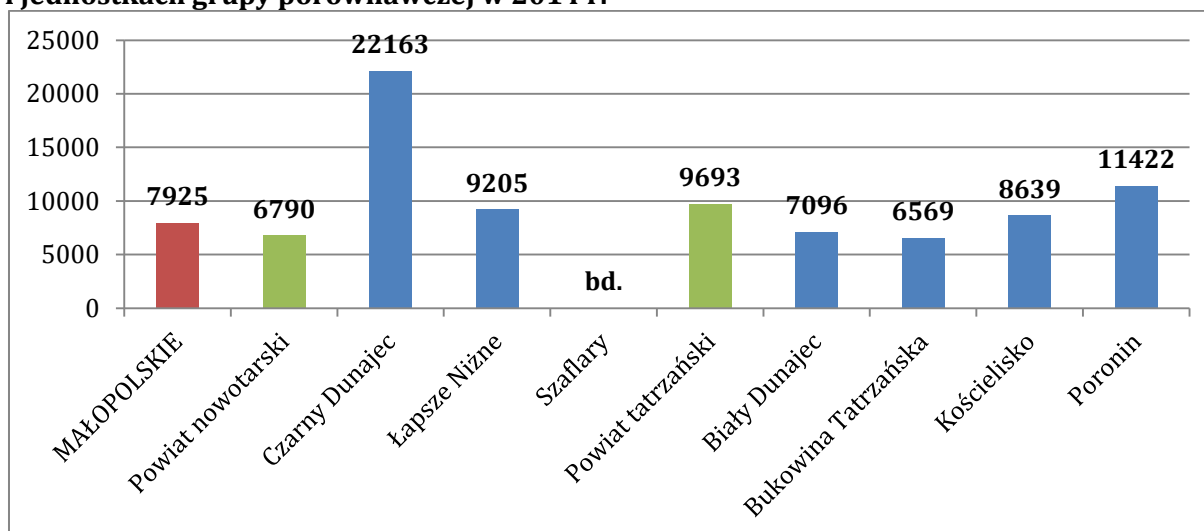
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OKE w Krakowie

Analiza przestrzenna dostępności publicznych jednostek oświatowych na terenie gminy Poronin pozwala stwierdzić, że największe odległości mają do pokonania mieszkańcy południowej części gminy (sołectwa Murzasichle i Małe Ciche) oraz południowej części sołectw Nowe Bystre i Ząb.

Rysunek 9. Średnia odległość do najbliższej szkoły na terenie gminy Poronin

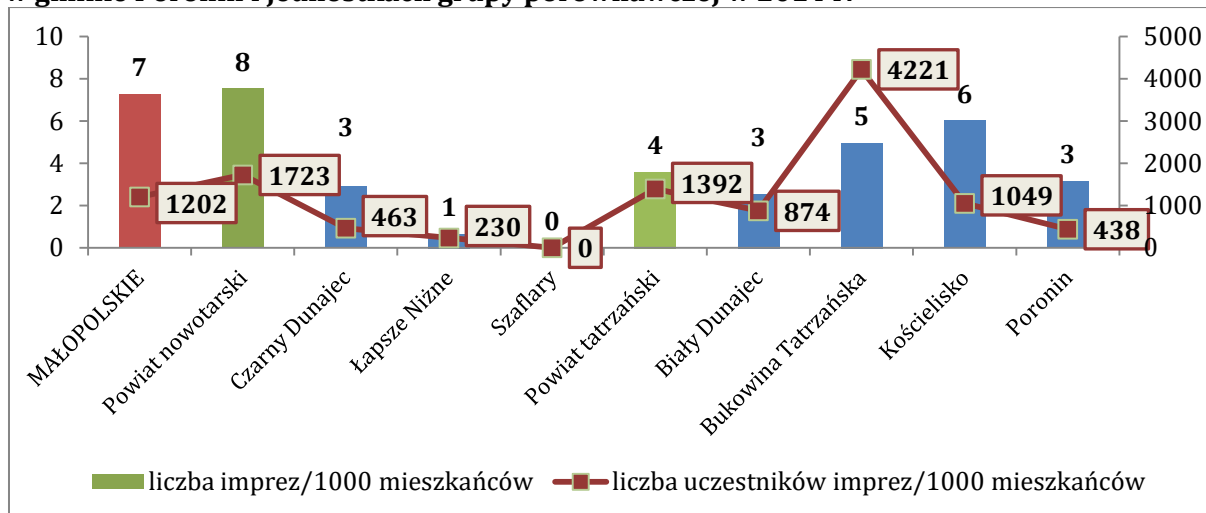
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Poronin

O dostępności kultury w skali lokalnej decyduje m.in. ilość instytucji kultury (definiowane na potrzeby analizy jako domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice) oraz liczba mieszkańców przypadająca na 1 placówkę. Na jedną publiczną instytucję kultury w gminie Poronin w 2014 roku przypadało 11 422 mieszkańców, podczas gdy średnio w powiecie były to 9 693 osoby, a w Małopolsce 7925 osób. Gmina wypada zatem mniej korzystnie na tle powiatu oraz województwa, jak również na tle pozostałych gmin wiejskich powiatu tatrzańskiego. Również dane dotyczące uczestników imprez w przeliczeniu na tysiąc mieszkańców dają gminie Poronin relatywnie niską lokatę wśród gmin wiejskich powiatu tatrzańskiego.

Wykres 32. Liczba mieszkańców przypadająca na 1 instytucję kultury w gminie Poronin i jednostkach grupy porównawczej w 2014 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Wykres 33. Liczba imprez oraz liczba uczestników imprez na 1000 mieszkańców w gminie Poronin i jednostkach grupy porównawczej w 2014 r.

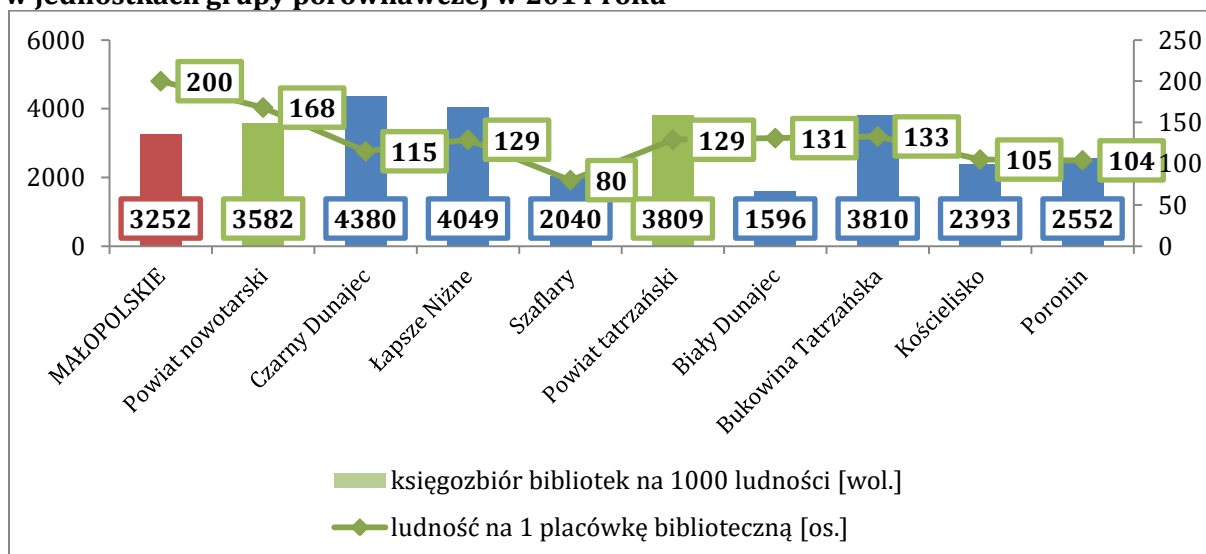

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Należy zwrócić uwagę, iż dane zgromadzone w bazach statystyki publicznej, dotyczące sektora kultury, są niedoszacowane. W gminie Poronin działa Gminny Ośrodek Kultury, Gminna Biblioteka Publiczna z licznymi filiami. Bogatą ofertę kulturalną zapewniają ponadto działające na terenie gminy organizacje pozarządowe, zespoły regionalne, twórcy ludowi oraz działacze oddziałów Związku Podhalan. Działania te nie są ewidencjonowane przez Bank Danych Lokalnych GUS.

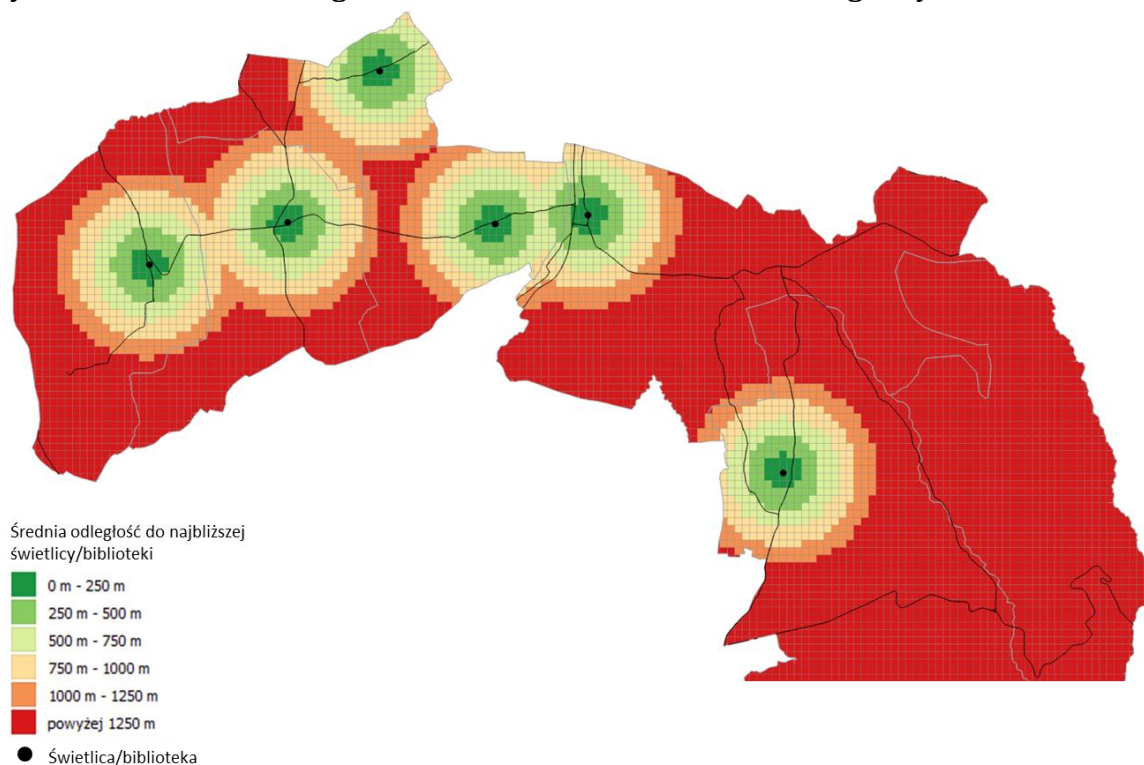
W 2014 roku w gminie Poronin odnotowano jedno z niższych wskaźników dotyczących księgozbioru bibliotek w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w jednostkach grupy porównawczej (znalazły się one również poniżej średniej powiatowej oraz wojewódzkiej). Jednocześnie na 1 placówkę biblioteczną w gminie Poronin w 2014 roku przypadały 2 552 osoby, co jest jednym z korzystniejszych wyników w jednostkach grupy porównawczej oraz wynikiem lepszym od średniej powiatowej oraz wojewódzkiej. Analiza przestrzenna wykazuje, że na terenie gminy Poronin słabsza dostępność do świetlic i bibliotek występuje przede wszystkim na terenie sołectw Murzasichle i Małe Ciche oraz częściowo w sołectwie Poronin.

Wykres 34. Księgozbiór bibliotek oraz czytelnicy bibliotek na 1000 ludności w jednostkach grupy porównawczej w 2014 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Rysunek 10. Średnia odległość do świetlic i bibliotek na terenie gminy Poronin

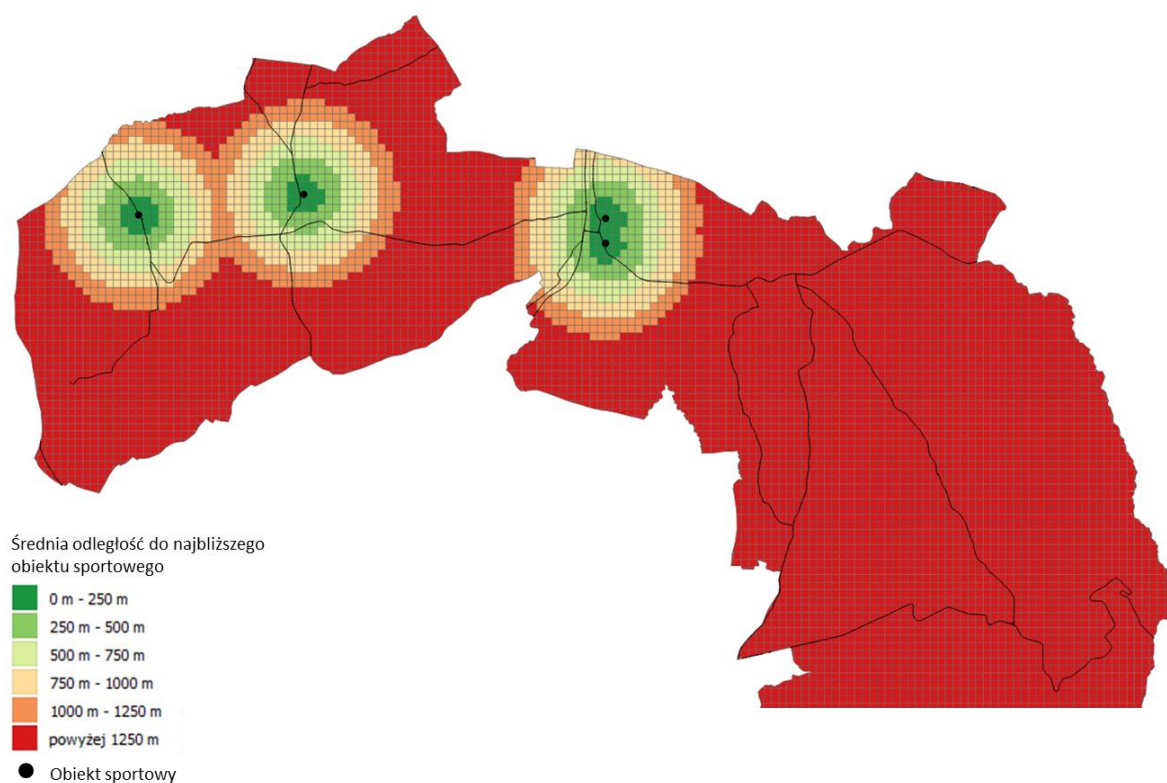
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Poronin

Analiza przestrzenna dostępności infrastruktury rekreacyjnej i sportowej na terenie gminy Poronin obejmowała przede wszystkim infrastrukturę placów zabaw oraz obiektów sportowych. Nieduża odległość obiektów sportowych odnotowana została w sołectwach Nowe Bystre, Ząb oraz Poronin. W południowej części gminy nie zidentyfikowano takiej infrastruktury, dlatego też mieszkańcy tych terenów muszą korzystać z obiektów pozostających w znacznym oddaleniu.

Analiza lokalizacji placów zabaw wykazuje, że obiekty tego typu rozłożone są nierównomiernie na terenie gminy. Względnie dobra dostępność cechuje jedynie północną część sołectwa Ząb, wschodnią część sołectwa Poronin oraz północną część sołectwa Murzasichle.

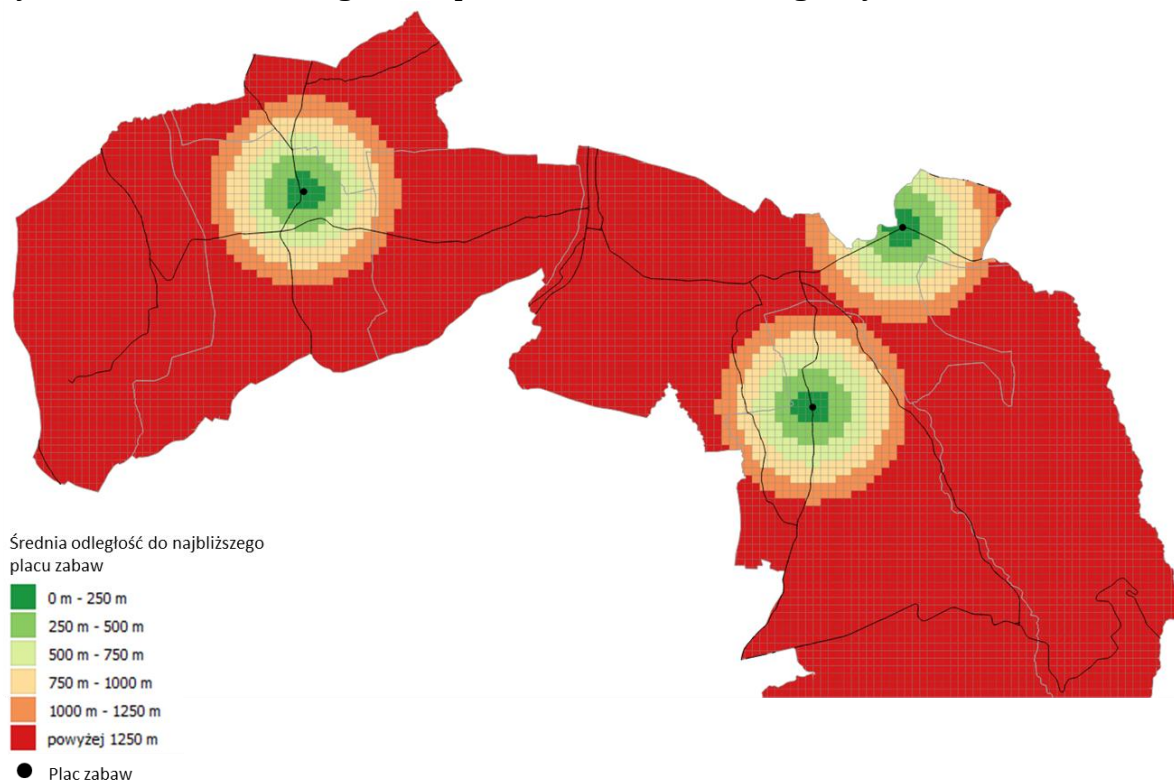
W ankiecie, przeprowadzonej na terenie gminy, mieszkańcy wskazali jednoznacznie na braki w infrastrukturze czasu wolnego. 69,8% respondentów wskazało na brak w sołectwie placu zabaw, 67,0% - boiska, 63,5% - świetlicy, a 60,7% - domu kultury.

Rysunek 11. Średnia odległość do obiektów sportowych na terenie gminy Poronin

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Poronin

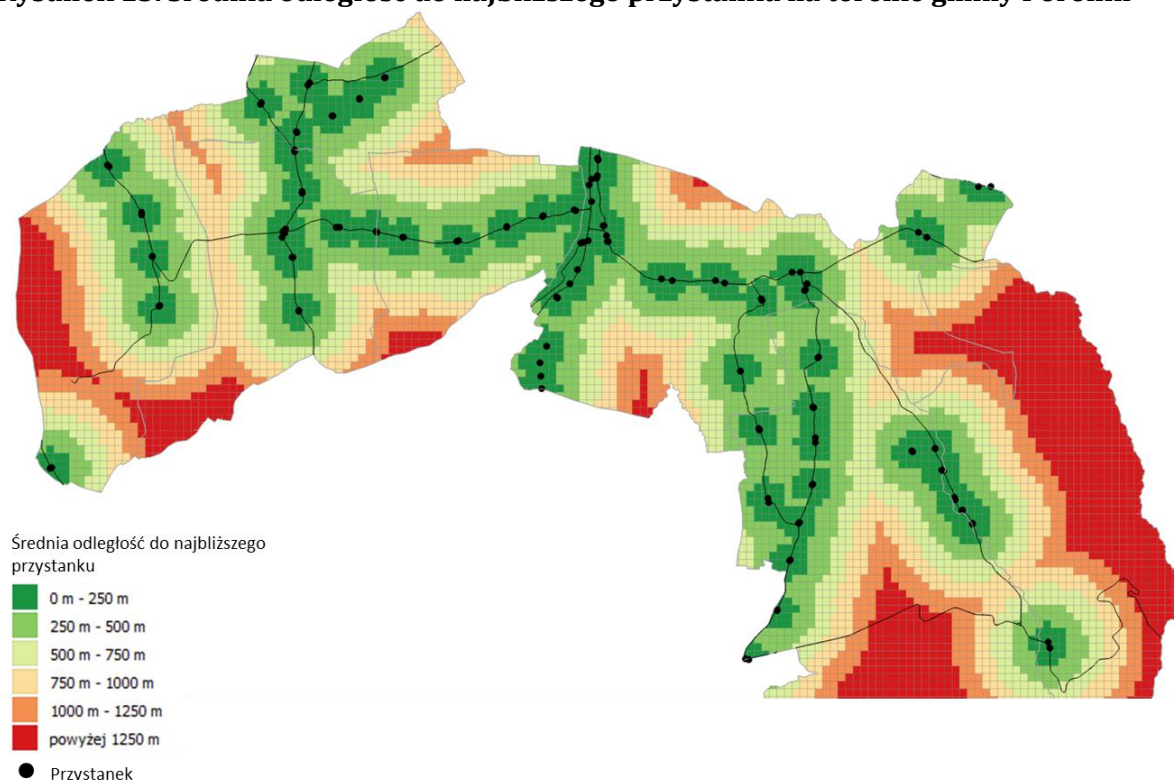
Rysunek 12. Średnia odległość do placów zabaw na terenie gminy Poronin

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Poronin

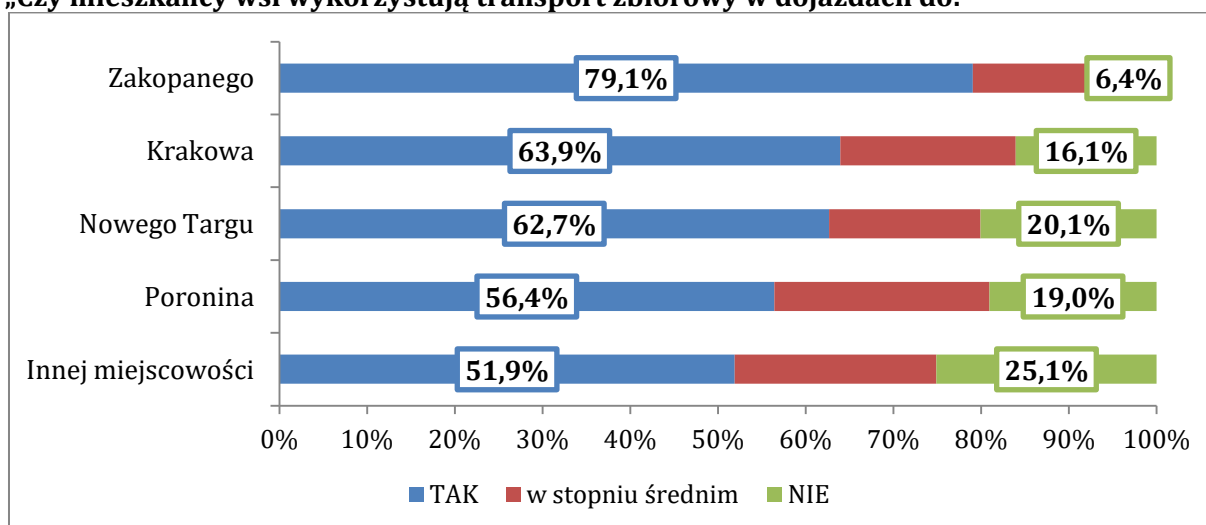
Gminę Poronin cechują względnie dobre wskaźniki z zakresu obsługi komunikacyjnej - na zdecydowanej większości obszarów gminy odległość do najbliższego przystanku nie przekracza 500 m. Mieszkańcy wykorzystują transport zbiorowy przede wszystkim do dojazdów do Zakopanego, Krakowa i Nowego Targu. Większość z nich deklaruje, że chciałoby w większym stopniu wykorzystywać transport publiczny. Niemniej jednak zdecydowana część mieszkańców decyduje się na korzystanie z własnego środka transportu, głównie ze względu na: małą częstotliwość kursów, brak kursów w odpowiadających im godzinach czy wysokie ceny biletów.

Rysunek 13. Średnia odległość do najbliższego przystanku na terenie gminy Poronin

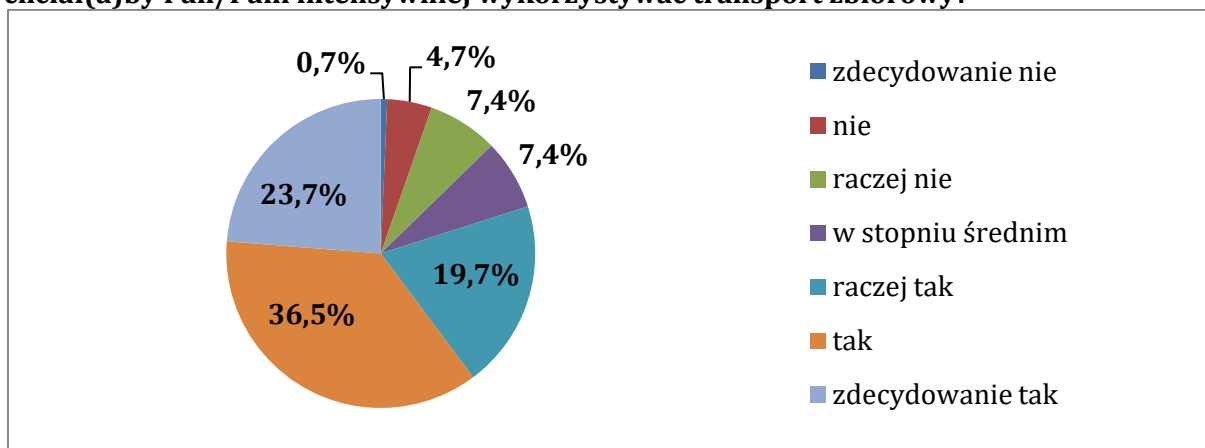
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Poronin

Wykres 35. Odpowiedź na pytanie skierowane do mieszkańców gminy Poronin: „Czy mieszkańcy wsi wykorzystują transport zbiorowy w dojazdach do:”

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań społecznych

Wykres 36. Odpowiedź na pytanie skierowane do mieszkańców gminy Poronin: „Czy chciał(a)by Pan/Pani intensywniej wykorzystywać transport zbiorowy?”

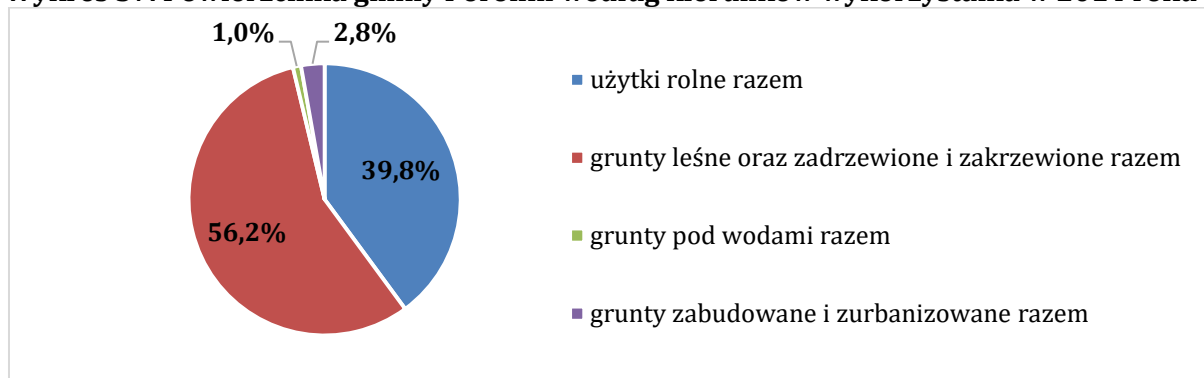
Źródło: opracowanie własne na podstawie badań społecznych

ZIDENTYFIKOWANE PROBLEMY	ZIDENTYFIKOWANE POTENCJAŁY
– Nierównomierny dostęp do świetlic i bibliotek (brak filii Gminnego Ośrodka Kultury oraz ogólnodostępnych świetlic wiejskich w niektórych miejscowościach - bariera w dostępie do oferty dla mieszkańców niektórych miejscowości); – Niewielka ilość urządzonych zieleni publicznej; – Spadająca liczba uczniów z terenu gminy w szkołach podstawowych oraz gimnazjach; – Wynik procentowy ze sprawdzianu po szkole podstawowej oraz egzaminu gimnazjalnego niższy niż średnia powiatowa i wojewódzka; – Niewystarczająca infrastruktura rekreacyjno-sportowa i wypoczynkowa na terenie gminy; – Niewystarczająca komunikacja wewnątrzgminna (brak połączeń funkcjonalnych).	– Relatywnie wysoka dostępność do przystanków komunikacji publicznej; – Zaplecze placówek bibliotecznych (wyrażające się w liczbie ludności przypadających na jeden obiekt); – Działalność oświatowa, dydaktyczna i wychowawcza, a także integracyjna i animacyjno-kulturowa Gminnej Biblioteki Publicznej w Poroninie i jej filii; – Zasoby materialnego i niematerialnego dziedzictwa kulturowego; – Warunki naturalne sprzyjające aktywności fizycznej mieszkańców, turystów oraz gości

STAN I JAKOŚĆ ŚRODOWISKA W GMINIE PORONIN

Położenie gminy Poronin na pograniczu dwóch makroregionów sprawia, że struktura przyrodnicza obszaru jest silnie powiązana ze środowiskiem przyległych terenów, wchodzących w skład Obniżenia Orawsko-Podhalańskiego i Łańcucha Tatrzańskiego. Głównymi elementami struktury przyrodniczej gminy, zapewniającymi powiązania z środowiskiem przyrodniczym ościennych terenów, są duże kompleksy leśne porastające regiel dolny i górny, wchodzące w skład Tatrzańskiego Parku Narodowego oraz sieci Natura 2000, trzy kluczowe korytarze ekologiczne o znaczeniu ponadlokalnym, doliny Białego Dunajca, Porońca i pozostałych potoków górskich płynących przez teren gminy Poronin wraz z obudową biologiczną oraz tereny otwarte wraz z łąkami, zadrzewieniami i zakrzewieniami, łączące kompleksy leśne z dolinami rzeczny. Poronin charakteryzuje się wyjątkową w skali kraju różnorodnością roślin i zwierząt. Rozpiętość wysokości bezwzględnych, sięgająca w granicach gminy 1470 m (od ok. 720 do 2192.5 m n.p.m.), sprawia, że charakterystyczną cechą szaty roślinnej gminy jest jej piętrowość. Występują tu 4 piętra roślinne: regiel dolny, regiel górny, kosodrzewina oraz piętro halne. Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione zajmowały w 2014 roku największą część powierzchni gminy Poronin (4703 z 8362 ha tj. 56,2%) drugim kluczowym kierunkiem wykorzystania były zaś użytki rolne (3331 z 8362 ha tj. 39,8%).

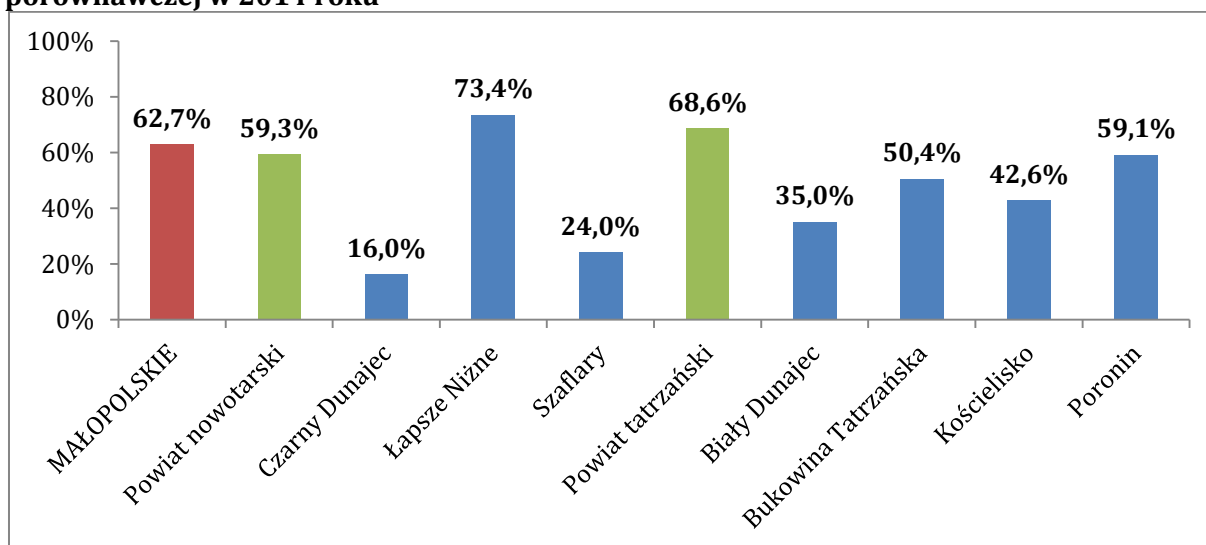
Wykres 37. Powierzchnia gminy Poronin według kierunków wykorzystania w 2014 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Według danych Banku Danych Lokalnych GUS, 59,1% ogółu mieszkańców gminy Poronin korzystało w 2014 roku z oczyszczalni ścieków, co było wynikiem znacznie niższym od średniej powiatowej (68,6%) oraz średniej wojewódzkiej (62,7%). Wskaźnik ten był jednocześnie wyższy od notowanych przez większość analizowanych jednostek grupy porównawczej. Bardziej korzystną wartość wskaźnika w tej grupie zaobserwowano jedynie w gminie Łapsze Niżne (73,4% ogółu mieszkańców). Brak odpowiedniej infrastruktury oraz związane z tym niektóre zachowania mieszkańców negatywnie wpływają na stan środowiska naturalnego, a także negatywnie odbija się na atrakcyjności całej gminy.

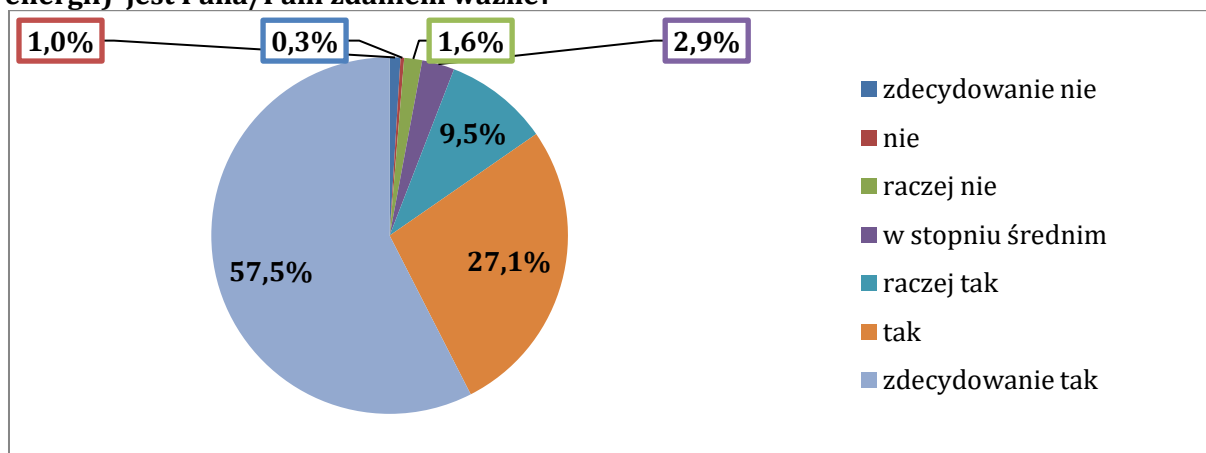
Wykres 38. Odsetek ludności korzystający z oczyszczalni ścieków w jednostkach grupy porównawczej w 2014 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W badaniu społecznym, przeprowadzonym na terenie gminy Poronin, mieszkańcy niemal jednogłośnie opowiedzieli się za zwiększeniem wykorzystania i promocją odnawialnych źródeł energii. Inicjowanie wprowadzania nowych rozwiązań energetycznych w budynkach użyteczności publicznej, obiektach turystycznych i gospodarstwach domowych oraz sukcesywna likwidacja nieekologicznych źródeł ciepła zostały wpisane jako kluczowe działania w aktualnej Strategii Rozwoju Gminy. Na terenie gminy możliwe jest wykorzystanie zarówno paneli fotowoltaicznych, jak i wód geotermalnych (jako alternatywy dla konwencjonalnych źródeł ciepła).

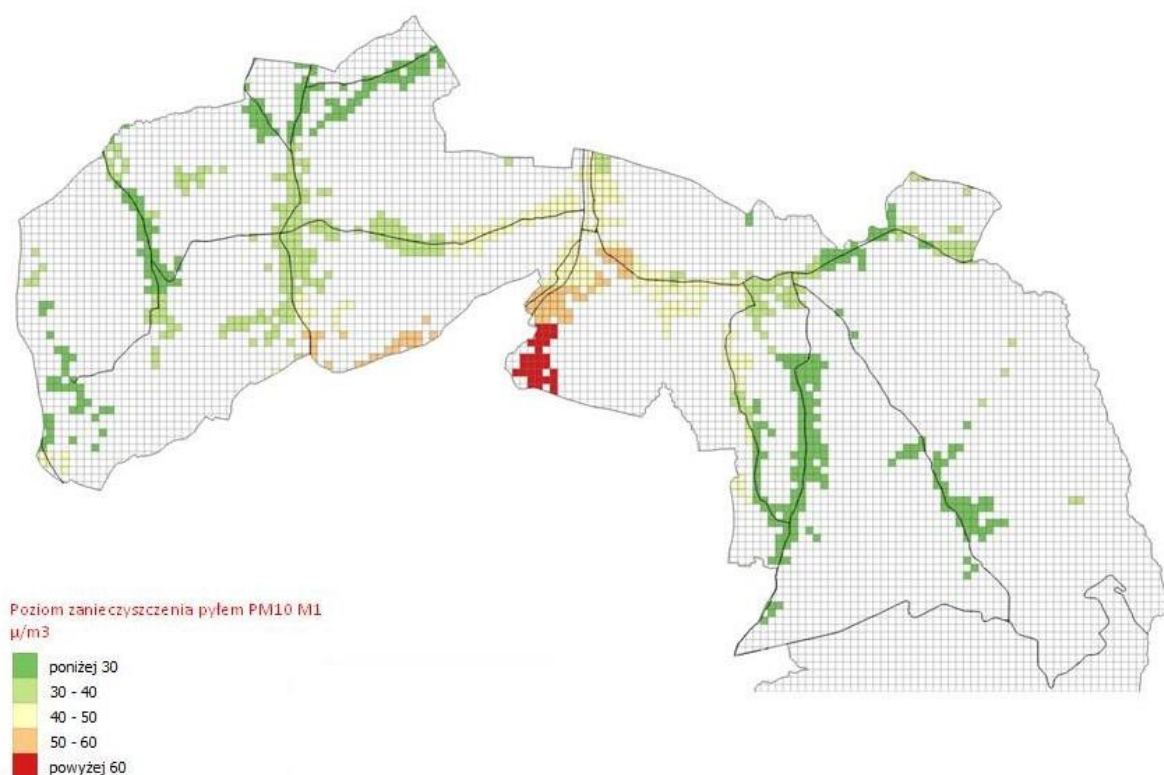
Wykres 39. Odpowiedź na pytanie skierowane do mieszkańców gminy Poronin: Czy korzystanie z ekologicznych źródeł energii (gaz, wody geotermalne, odnawialne źródła energii) jest Pana/Pani zdaniem ważne?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań społecznych

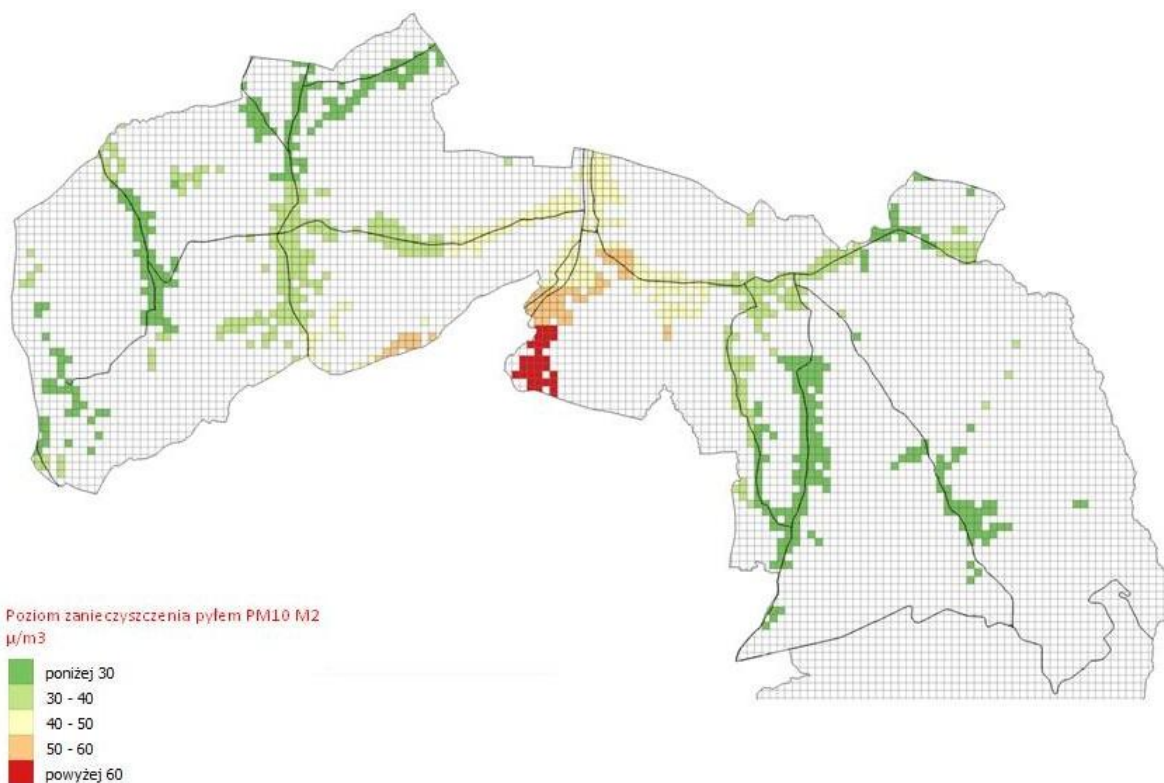
Wspomniane rozwiązania są planowane do wdrażania zwłaszcza w kontekście złej jakości powietrza, która stanowi istotny problem całego Podhala (zwłaszcza w okresie zimowym). Analiza przestrzenna poziomu zanieczyszczenia pyłami PM10 M1 i M2 na terenie gminy Poronin wykazuje, że największa koncentracja emisji szkodliwych substancji na terenie gminy obserwowalna jest w sołectwie Poronin – zwłaszcza w jego południowej części.

Rysunek 14. Poziom zanieczyszczenia pyłem PM10 – M1 na terenie gminy Poronin

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Poronin

Rysunek 15. Poziom zanieczyszczenia pyłem PM10 – M2 na terenie gminy Poronin

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Poronin

ZIDENTYFIKOWANE PROBLEMY	ZIDENTYFIKOWANE POTENCJAŁY
– Wciąż niedostateczny dostęp do oczyszczalni ścieków; – Zanieczyszczenie powietrza odczuwalne zwłaszcza na terenie sołectwa Poronin; – Braki w zakresie infrastruktury ochrony środowiska, wpływające negatywnie na jakość życia mieszkańców; – Niewystarczająca świadomość ekologiczna mieszkańców gminy i związane z tym zachowania szkodliwe dla środowiska.	– Walory przyrodniczo-krajobrazowe jako potencjał dla rozwoju społeczno-gospodarczego oraz oferty czasu wolnego (w tym komercyjnej); – Zlokalizowane na terenie gminy obszary Natura 2000 oraz Tatrzańskiego Parku Narodowego; – Potwierdzone zasoby wód geotermalnych - możliwe wykorzystanie na potrzeby systemu ogrzewania.

SFERA TECHNICZNA

Istotnym wskaźnikiem technicznym, mającym jednocześnie kluczowe znaczenie dla badania jakości życia mieszkańców mogą być także warunki mieszkaniowe. Mieszkanie jest bowiem najważniejszą częścią majątku gospodarstwa domowego – jego stan i wyposażenie w dużej mierze świadczą o pozycji majątkowej, poziomie osiągniętych dochodów i stanie zamożności.

W okresie objętym analizą odnotowano zwiększenie zasobu mieszkaniowego w gminie Poronin z 2981 mieszkań w 2009 roku do 3234 mieszkań w 2014 roku (wzrost o 8,5%). Oznacza to, że wzrost zasobu mieszkaniowego był wyższy niż w powiecie tatrzańskim (6,8%) oraz województwie małopolskim (5,1%). Większy wzrost zasobów mieszkaniowych odnotowano jedynie w gminie Kościelisko (25%). Wskaźnik przeciętnej powierzchni użytkowej oraz przeciętnej powierzchni na 1 mieszkańca w gminie Poronin (115,2m² i 32,6m²) pozostaje jednym z najwyższych w grupie porównawczej.

Tabela 5. Zasoby mieszkaniowe gminy Poronin na tle kraju, województwa, powiatu tatrzańskiego i jednostek grupy porównawczej w 2009 i 2014 roku

Jednostka terytorialna	Mieszkania				Przeciętna powierzchnia użytkowa [m ²]			
	ogółem		na 1 tys. mieszkańców		mieszkania		na mieszkańca	
	2009	2014	2009	2014	2009	2014	2009	2014
POLSKA	13302449	13983039	349	363	70,5	73,4	24,6	26,7
Województwo Małopolskie	1077563	1132051	327	336	75,1	77,6	24,5	26,1
Powiat nowotarski	50716	52010	274	274	88,4	91,4	24,2	25,0
Czarny Dunajec	5615	5196	259	234	89,0	93,3	23,0	21,9
Łapsze Niżne	2142	2264	238	246	103,3	105,5	24,6	25,9
Szaflary	2442	2550	233	235	91,4	94,5	21,3	22,2
Powiat tatrzański	22661	24201	347	357	86,5	91,2	30,0	32,5
Biały Dunajec	1875	1874	276	264	92,1	96,7	25,4	25,5
Bukowina Tatrzańska	3269	3415	258	260	111,1	113,4	28,6	29,5
Kościelisko	2624	3280	321	380	90,0	97,1	28,9	36,8
Poronin	2981	3234	273	283	109,8	115,2	30,0	32,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Wskaźnik zaopatrzenia w podstawowe instalacje techniczno-sanitarne nie odbiega znacznie od danych dla innych gmin wiejskich grupy porównawczej. Mieszkańcy gminy mają zapewniony dostęp do wodociągu, jednak słabą dostępność instalacji gazowej, co jednak jest typowe dla rejonu Podhala.

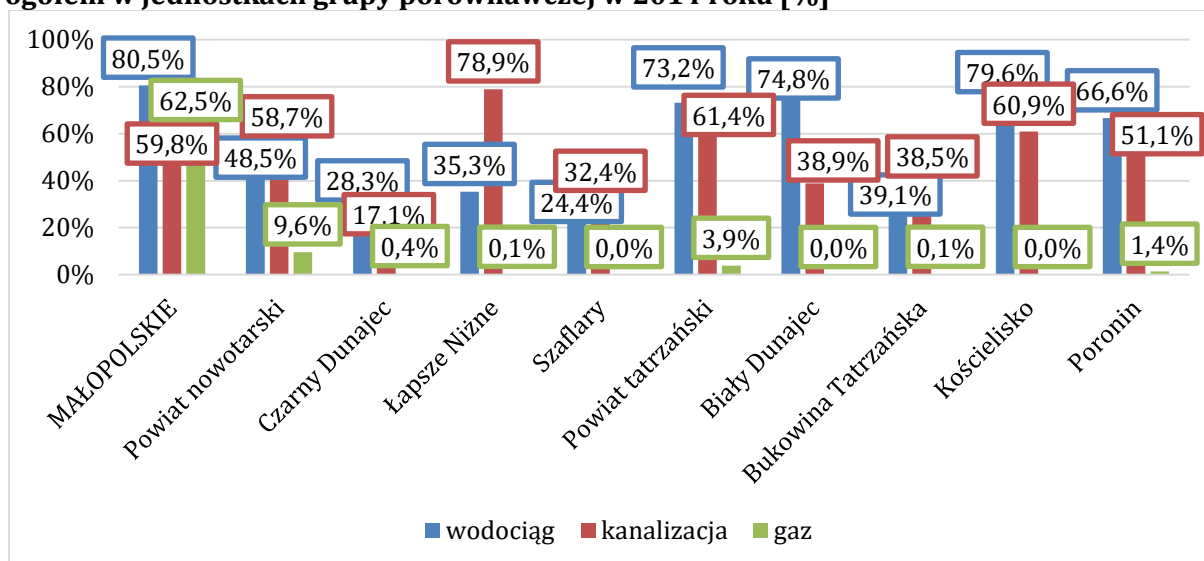
Tabela 6. Zaopatrzenie mieszkań w podstawowe instalacje techniczno-sanitarne w gminie Poronin oraz jednostkach grupy porównawczej w 2014 roku

Jednostka terytorialna	Odsetek mieszkań zaopatrzonych w:			
	wodociąg	ustęp splukiwany	łazienka	gaz sieciowy
POLSKA	96,7%	93,5%	91,1%	55,8%
Województwo Małopolskie	96,7%	94,8%	92,9%	64,6%
Powiat nowotarski	95,8%	92,6%	89,8%	9,5%
Czarny Dunajec	95,1%	87,9%	83,6%	0,4%
Łapsze Niżne	94,8%	93,0%	90,1%	0,1%
Szaflary	89,3%	85,8%	81,4%	0,0%
Powiat tatrzański	96,0%	92,2%	89,0%	4,2%
Biały Dunajec	91,2%	83,4%	78,5%	0,0%
Bukowina Tatrzańska	95,7%	89,5%	86,1%	0,1%
Kościelisko	93,2%	89,3%	86,7%	0,0%
Poronin	93,5%	86,5%	82,1%	1,4%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Poziom rozwoju usług z zakresu infrastruktury komunalnej i technicznej stanowi determinantę atrakcyjności osadniczej i inwestycyjnej gminy, wpływając na warunki życia, pracy i wypoczynku oraz lokowania inwestycji. Wskazuje również na poziom świadomości ekologicznej i zaawansowania ochrony środowiska naturalnego. Stan gospodarki komunalnej zdiagnozowano poprzez zbadanie odsetka mieszkańców, którzy mają zapewniony dostęp do podstawowych sieci komunalnych – wodociągu, kanalizacji i sieci gazowej. Gminę Poronin cechuje jeden z wyższych odsetków ludności korzystającej z instalacji wodociągowej (66,6%) - jest on wprawdzie niższy zarówno od średniej dla całego województwa małopolskiego (80,5%) jak i powiatu tatrzańskiego (73,2%), ale jednocześnie jeden z korzystniejszych w gminach grupy porównawczej. Zdecydowanie niższy jest poziom dostępności instalacji kanalizacyjnej (51,1%). Poziom zgazyfikowania gminy wynosi 1,4%, co jednak jest dosyć charakterystyczne dla obszaru Podhala.

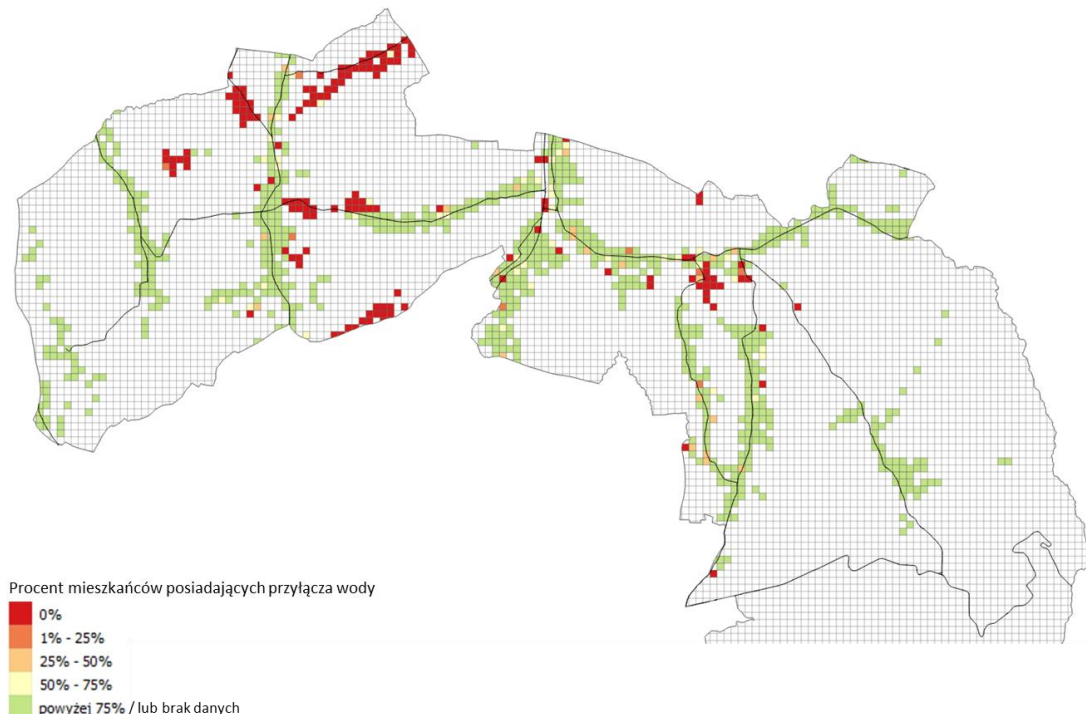
Wykres 40. Korzystający z instalacji wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej w ludności ogółem w jednostkach grupy porównawczej w 2014 roku [%]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

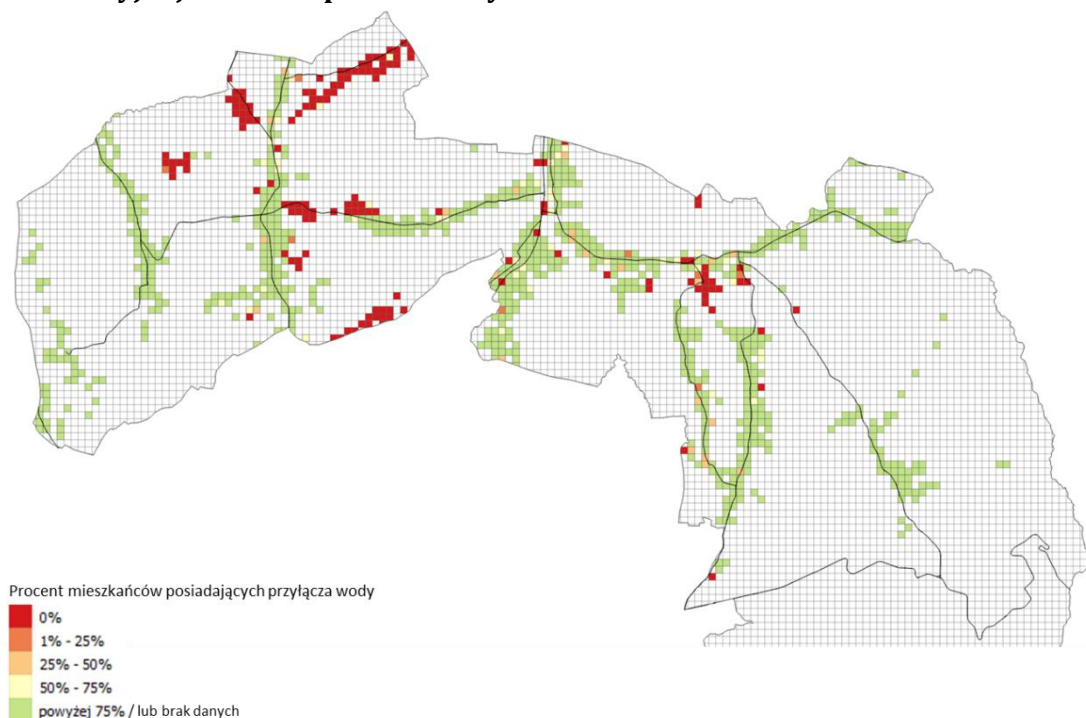
Analiza przestrzenna zarówno dostępu do instalacji wodociągowej, jak i kanalizacyjnej, wskazuje na braki w zakresie przyłączy na terenach północnej części sołectwa Murzasichle oraz częściowo w sołectwach Suche i Ząb.

Rysunek 16. Odsetek mieszkańców gminy Poronin posiadających przyłącza do instalacji wodociągowej – rozkład przestrzenny

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Poronin

Rysunek 17. Odsetek mieszkańców gminy Poronin posiadających przyłącza do instalacji kanalizacyjnej – rozkład przestrzenny

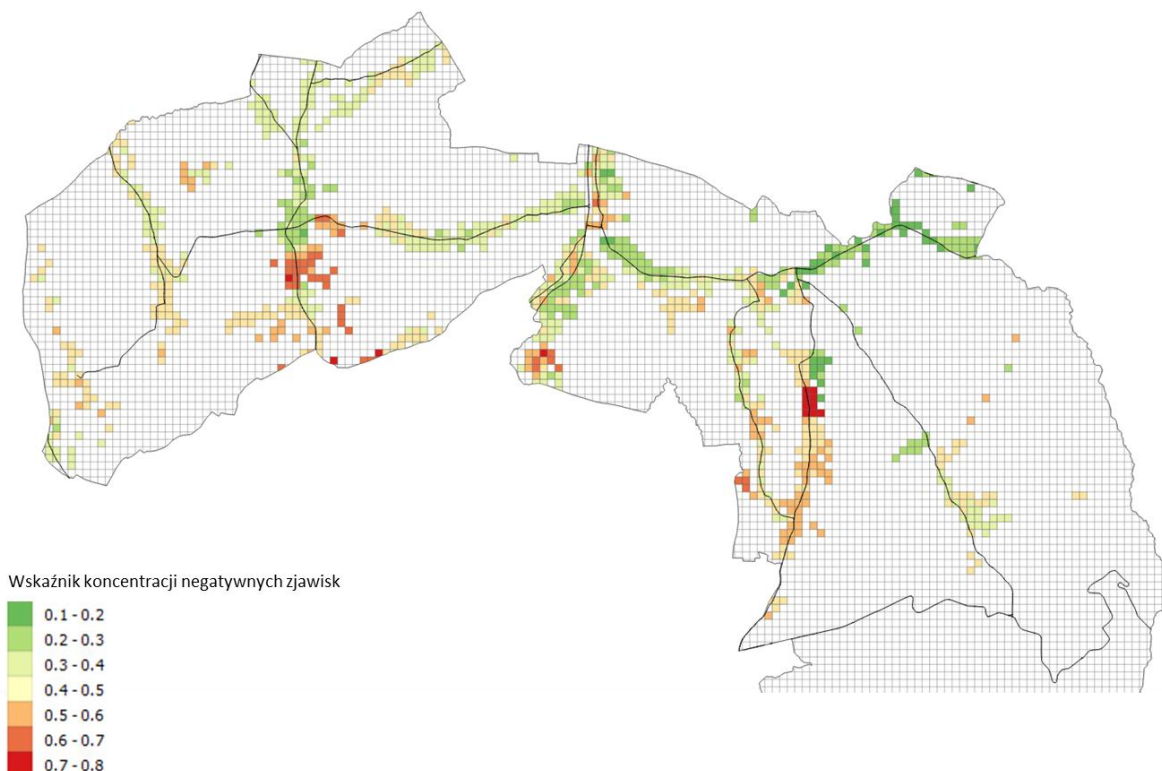
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Poronin

ZIDENTYFIKOWANE PROBLEMY	ZIDENTYFIKOWANE POTENCJAŁY
– Braki w zakresie skanalizowania gminy (potrzeba uzupełnienia/modernizacji kanalizacji, sięgacze; doskonalenie współpracy z przedsiębiorstwem komunalnym); – Niezadawalający poziom zwodociągowania gminy, przestarzała sieć i braki w zaopatrzeniu w wodę, niewydajna podczas suszy infrastruktura spółek wodnych; – Marginalny odsetek osób korzystających z instalacji gazowej; – Niski standard mieszkaniowy w części zabudowy wielorodzinnej.	– Zwiększające się zasoby mieszkaniowe gminy.

III. WSKAŹNIK SYNTETYCZNY ORAZ ROZKŁAD PRZESTRZENNY ZJAWISK KRYZYSOWYCH

Przeprowadzone analizy przestrzenne pozwoliły na wyznaczenie obszarów koncentracji problemów na obszarze całej gminy Poronin. Przyjęto, iż obszary kryzysowe to tereny o wskaźniku z przedziału 0,4-0,8 (przekroczenie średniej w przedziale 0,4-0,5).

Rysunek 18. Wielkość wskaźnika syntetycznego degradacji w obszarze gminy Poronin

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Poronin

Na terenie Gminy Poronin należą do nich:

- Tereny w sołectwie Małe Ciche (wartości z dolnej granicy przedziału 0,4-0,8) w części centralnej i wzdłuż drogi na Tarasówkę.
- Tereny w sołectwie Murzasichle (wartości wysokie i najwyższe) wzdłuż całej ul. Sądelskiej i znacznej części ul. Budzowa.
- Tereny w sołectwie Stasikówka (wartości w pobliżu średniej dla przedziału 0,4-0,8).
- Tereny w sołectwie Poronin (wartości wysokie i najwyższe) w części centralnej oraz wzdłuż ul. Kościuszki (tzw. Frąckówka)
- Tereny w sołectwie Suche (wartości z dolnej granicy przedziału 0,4-0,8) punktowo wzdłuż drogi Poronin - Ząb.
- Tereny w sołectwie Ząb (wartości wysokie i najwyższe) w całej części południowej, z najwyższą koncentracją w osadach Stochy i Kowale oraz w osadzie Potoczki.
- Tereny w sołectwie Bustrzyk (wartości z dolnej granicy przedziału 0,4-0,8) równomiernie w osadach Bustrzyk i Jarząbki.
- Tereny w sołectwie Nowe Bystre (wartości z dolnej granicy przedziału 0,4-0,8) równomiernie w osadach Bustrzyk i Jarząbki.

IV. GRANICE OBSZARU ZDEGRADOWANEGO

Dla wyznaczenia obszarów zdegradowanych w opracowaniu wykorzystano:

- wyniki opracowanej analizy wskaźnikowej,
- wyniki warsztatów przeprowadzonych w gminie Poronin w sołectwach: Poronin i Ząb,
- wyniki badania ankietowego,
- wyniki spotkania z grupą roboczą ds. rewitalizacji.

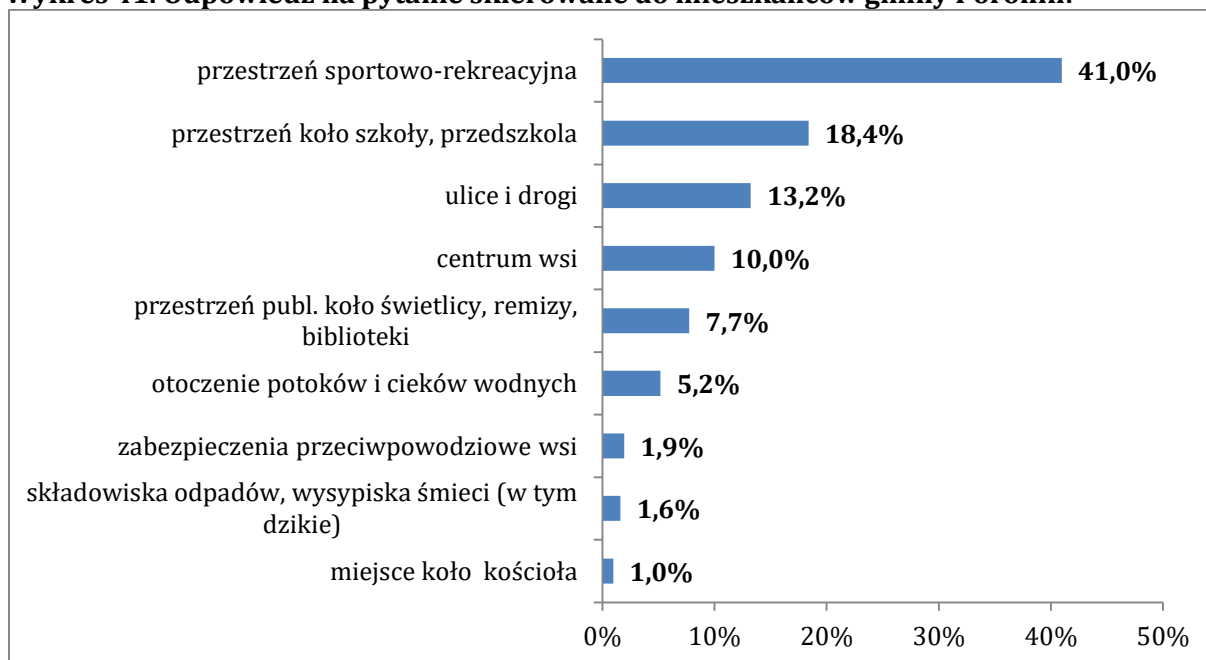
Celem warsztatów zorganizowanych na terenie gminy Poronin było zweryfikowanie materiału wynikającego z przeprowadzenia analizy statystycznej i przestrzennej oraz zidentyfikowanie kluczowych, zdaniem mieszkańców, problemów, zjawisk kryzysowych oraz zagadnień i priorytetów szczególnie istotnych dla rozwoju społeczności lokalnej.

W konsultacjach uczestniczyli mieszkańcy gminy i reprezentanci głównych instytucji decydujących o jakości funkcjonowania każdej miejscowości.

W toku spotkań konsultacyjno-warsztatowych wskazano m.in. tereny stanowiące potencjalne zaplecze dla realizacji funkcji, służących odbudowie i wzmocnieniu relacji wspólnotowych poszczególnych sołectw, oraz tereny i obiekty, w których mogą zostać podjęte projekty społeczne (których obecny stan nie pozwala na ich realizację).

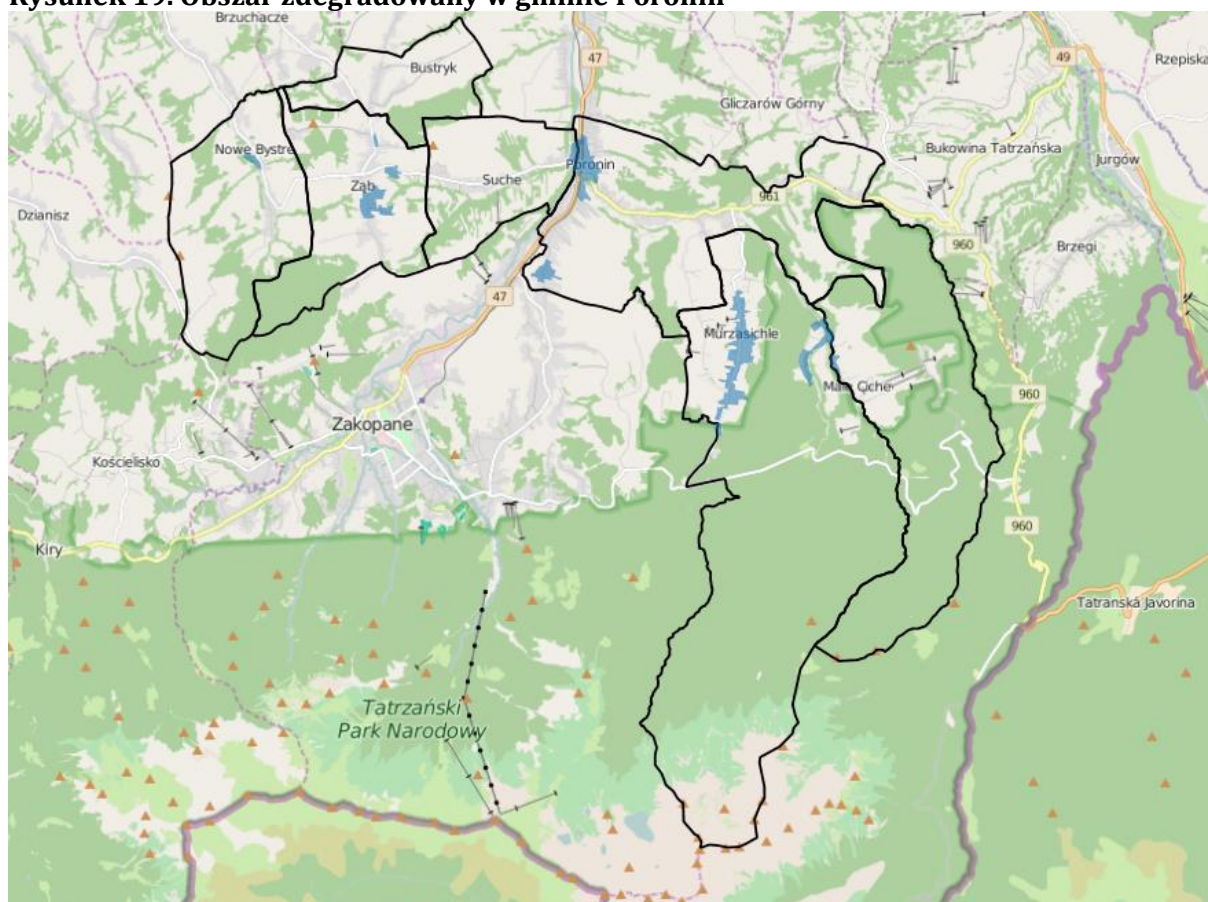
Po rozeznaniu najważniejszych problemów, odbieranych przez mieszkańców jako czynniki degradacji, zrealizowano dodatkowo badania ankietowe w celu określenia kluczowych problemów oraz zagadnień szczególnie istotnych dla rozwoju społeczności lokalnych. Większość wniosków z przeprowadzonych badań przedstawiono w powyższej diagnozie. Na ostatnie pytanie ankietowe dotyczące miejsc, które powinny w pierwszej kolejności ulec zmianie, respondenci wskazali głównie przestrzeń sportowo-rekreacyjną.

Wykres 41. Odpowiedź na pytanie skierowane do mieszkańców gminy Poronin:

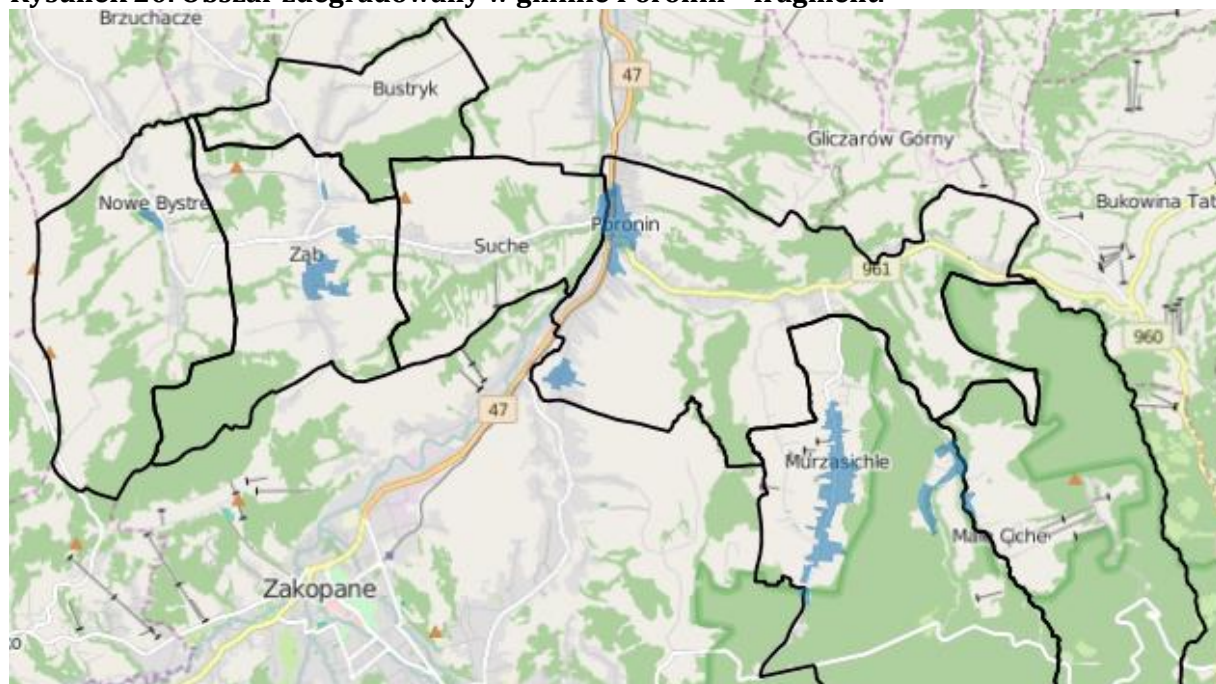
Źródło: opracowanie własne na podstawie badań społecznych

Wyznaczony w oparciu o analizy przestrzenne (wskaźnik syntetyczny) oraz konsultacje społeczne, obszar zdegradowany obejmuje swym zasięgiem 167,95 ha (tj. 2,01% powierzchni gminy). Zamieszkuje go 1815 mieszkańców (tj. 15,89% ogólnej liczby mieszkańców).

Rysunek 19. Obszar zdegradowany w gminie Poronin

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 20. Obszar zdegradowany w gminie Poronin – fragment.

Źródło: opracowanie własne

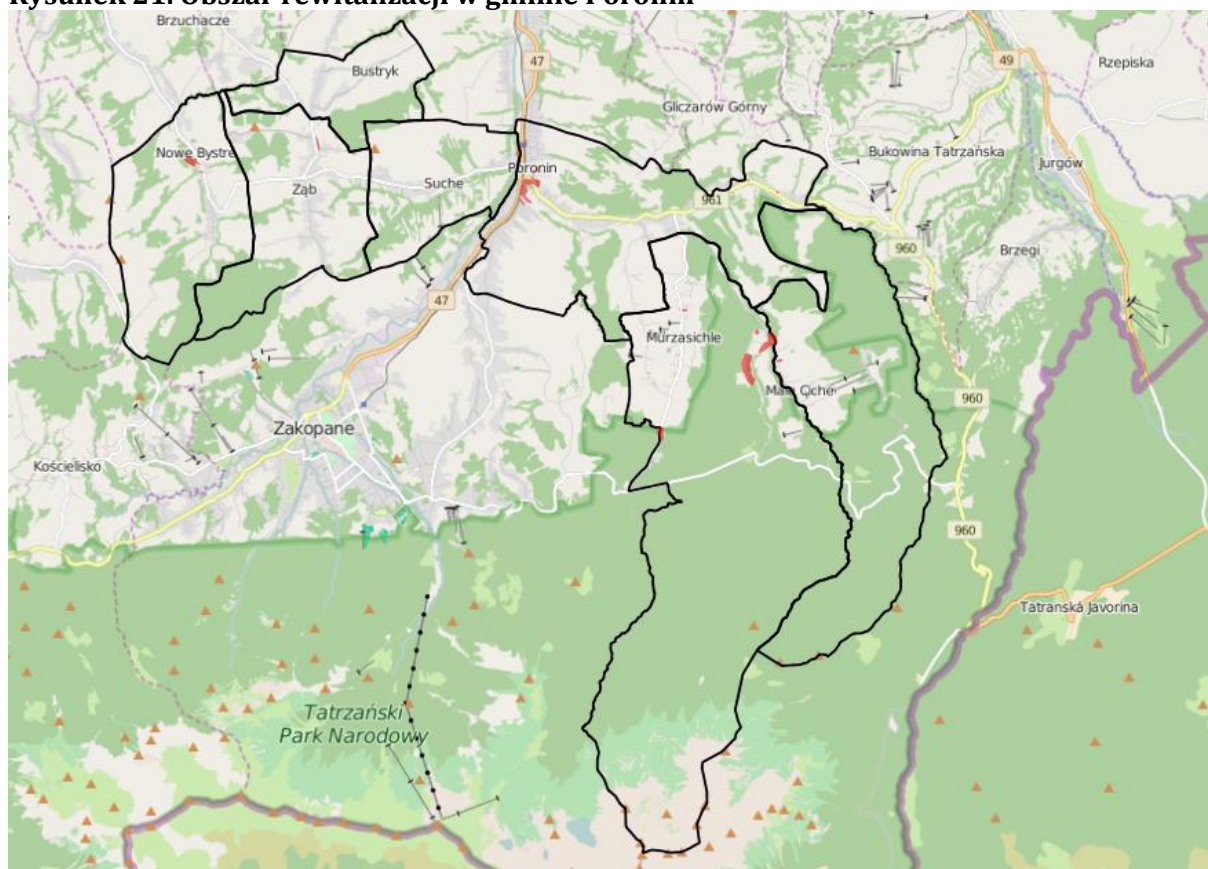
V. GRANICE OBSZARU REWITALIZACJI

Dla wyznaczenia obszarów rewitalizacji wykorzystano:

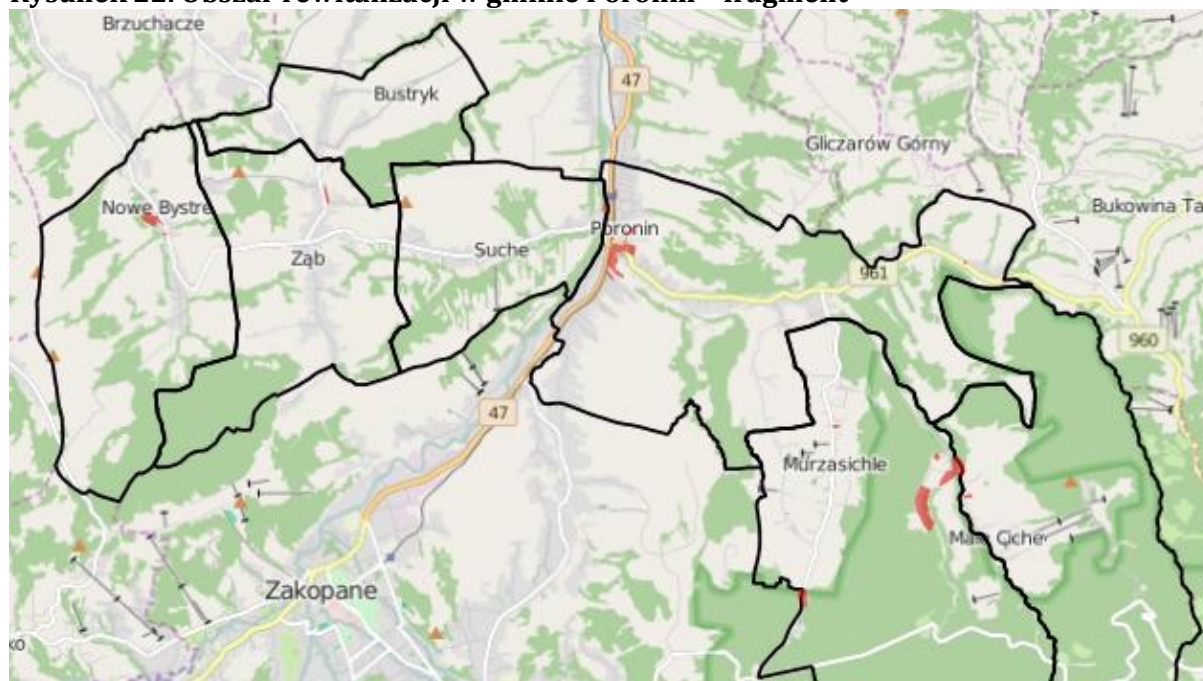
- wyniki opracowanej analizy wskaźnikowej,
- wyniki warsztatów przeprowadzonych w gminie Poronin,
- wyniki badania sondażowego przeprowadzonego na terenie gminy Poronin,
- wyniki spotkania z grupą roboczą ds. rewitalizacji.

Ostatecznie wyznaczony obszar rewitalizacji w gminie Poronin przedstawiony został na rysunku poniżej.

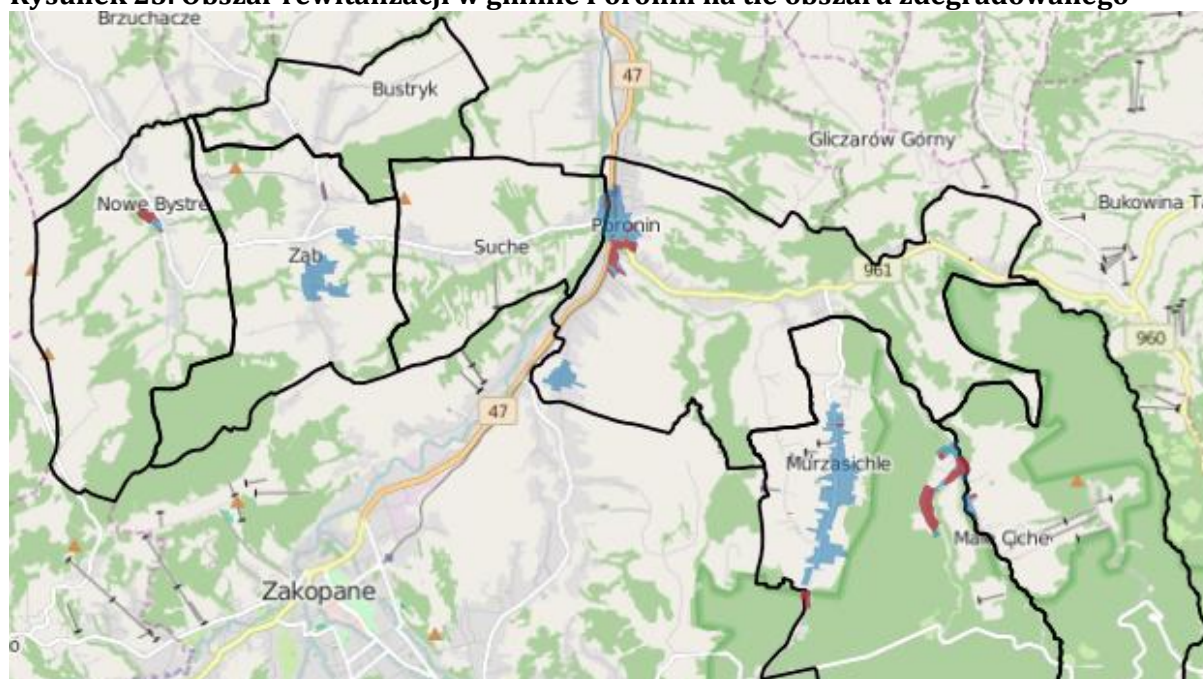
Rysunek 21. Obszar rewitalizacji w gminie Poronin

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 22. Obszar rewitalizacji w gminie Poronin – fragment

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 23. Obszar rewitalizacji w gminie Poronin na tle obszaru zdegradowanego

Źródło: opracowanie własne

Wielkość obszarów rewitalizacji zweryfikowano dla określenia zgodności z Ustawą o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. oraz Wytycznymi Ministra Infrastruktury i Rozwoju „Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020” (MIiR/H 2014-2020/20(01)/07/2015) z dnia 3 lipca 2015r.

Łącznie w obszarze rewitalizacji mieszka 40 mieszkańców (0,35% wszystkich mieszkańców gminy). Obszary te zajmują powierzchnię 31,91ha (0,38% całej powierzchni gminy).

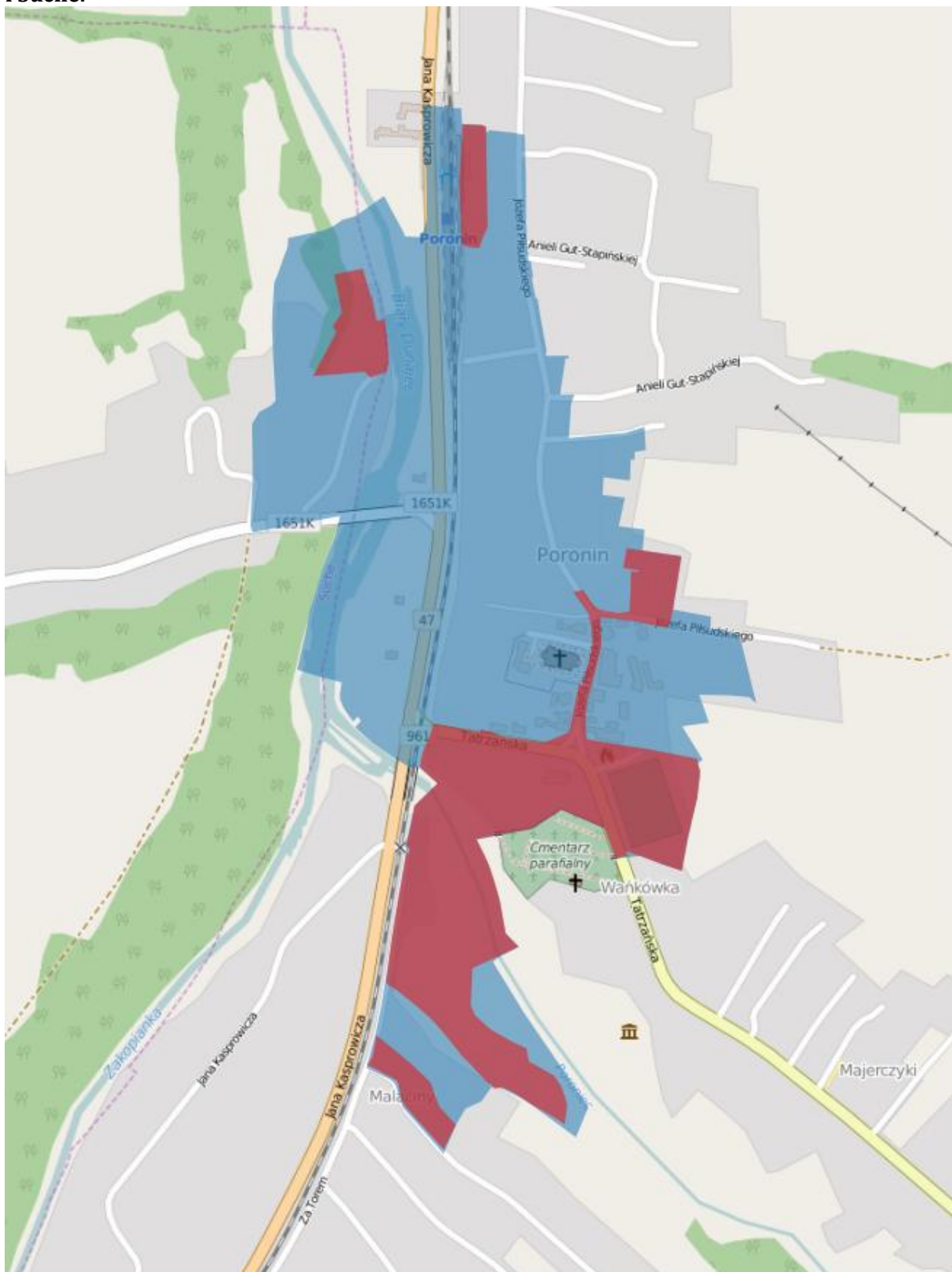
Tabela 7. Podstawowe wskaźniki dotyczące obszaru rewitalizacji

	Powierzchnia	Udział w powierzchni Gminy	Liczba mieszkańców	Udział w liczbie mieszkańców Gminy
gmina Poronin	8362 ha	100%	11 422	100%
obszar rewitalizacji	31,91 ha	0,38%	40	0,35%

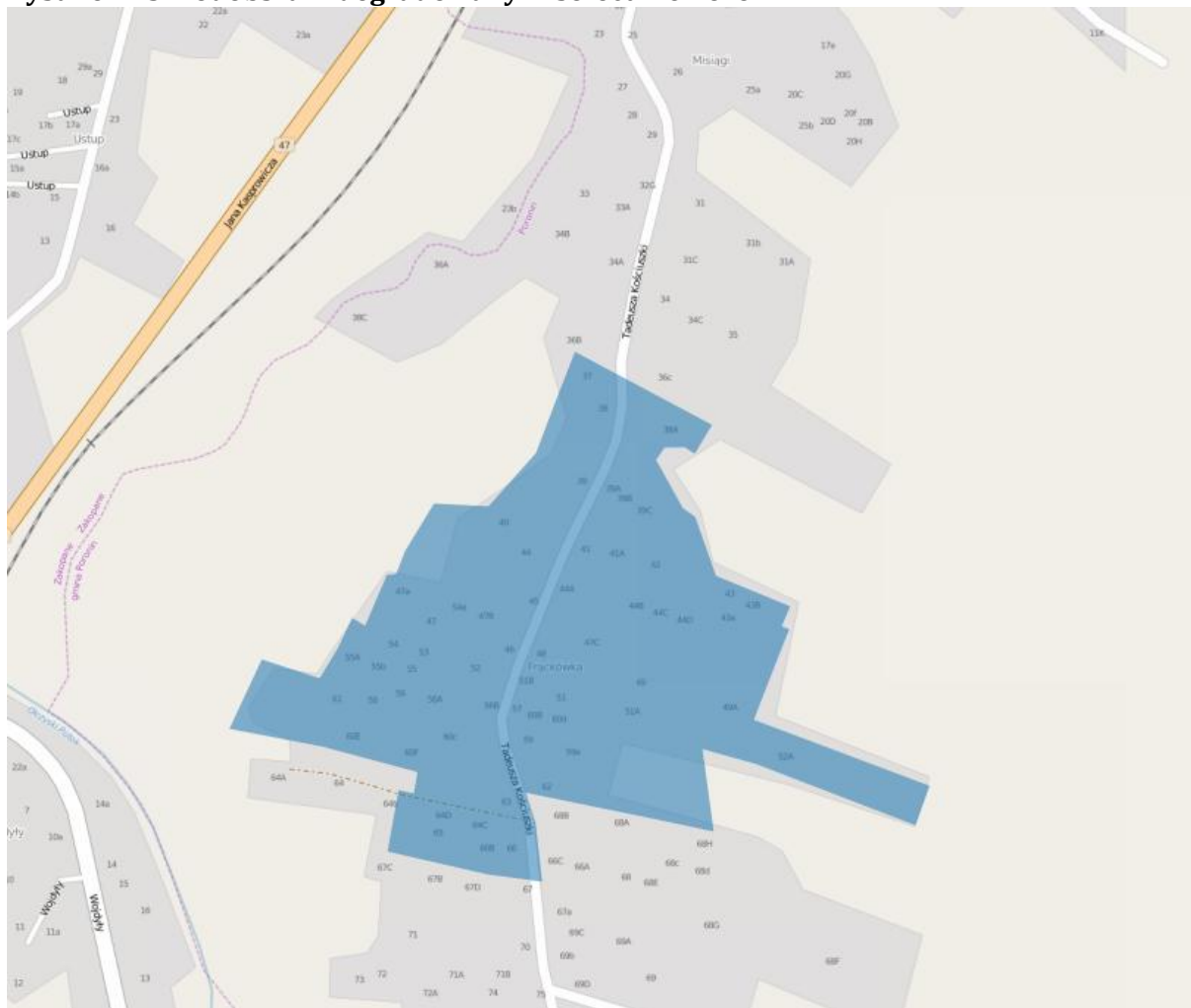
Źródło: opracowanie własne

VI. RYSUNKI PODOBSZARÓW REWITALIZACJI

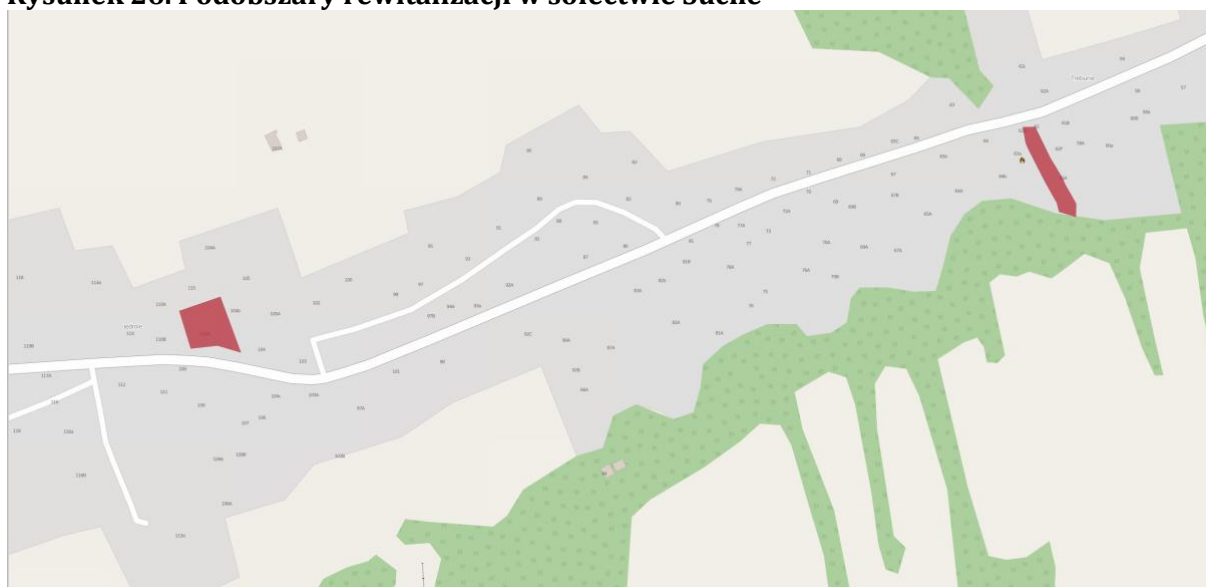
Rysunek 24. Podobszary rewitalizacji i podobzdar zdegradowany w sołectwach: Poronin i Suche.

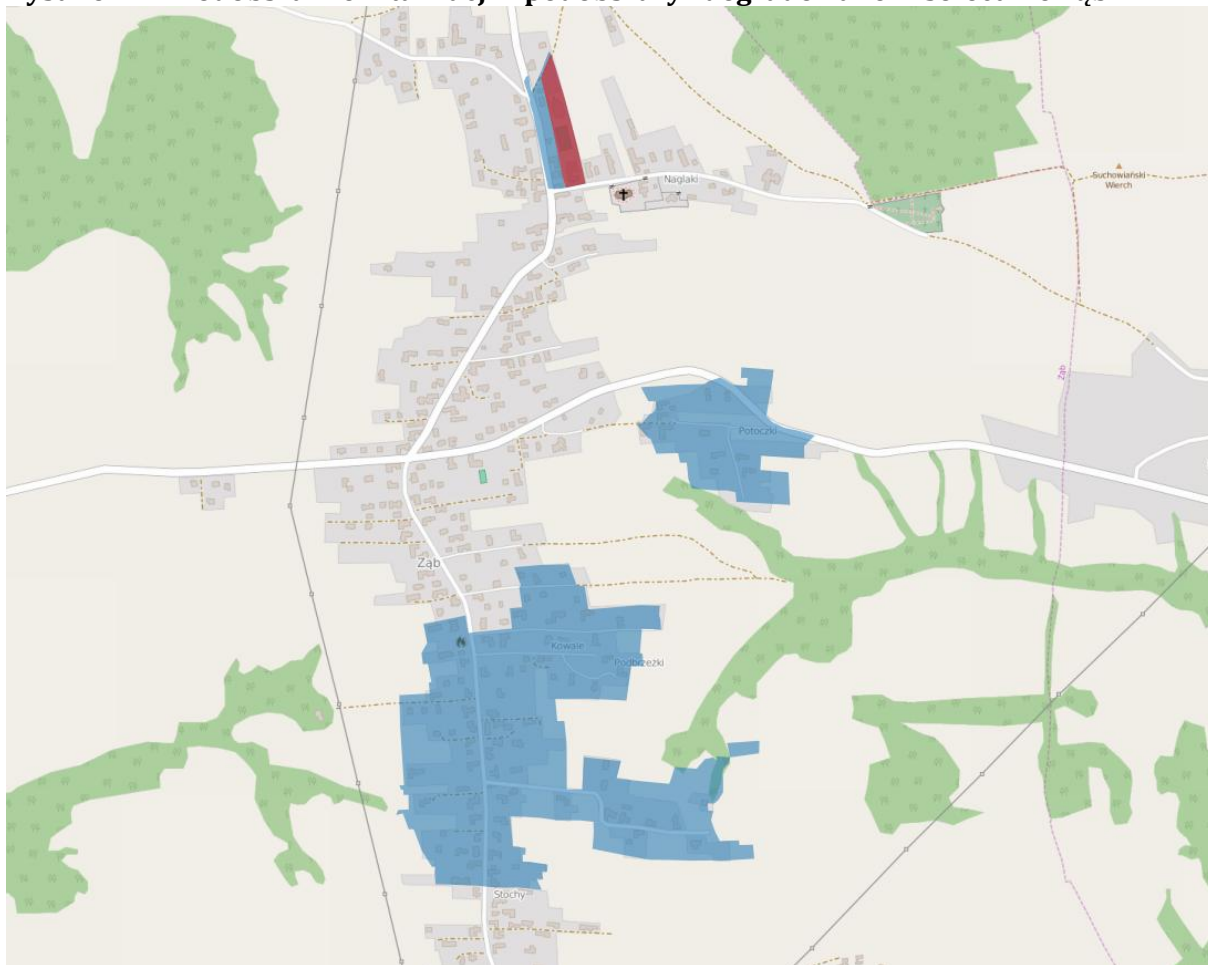
Źródło: opracowanie własne

Rysunek 25. Podobszar zdegradowany w sołectwie Poronin

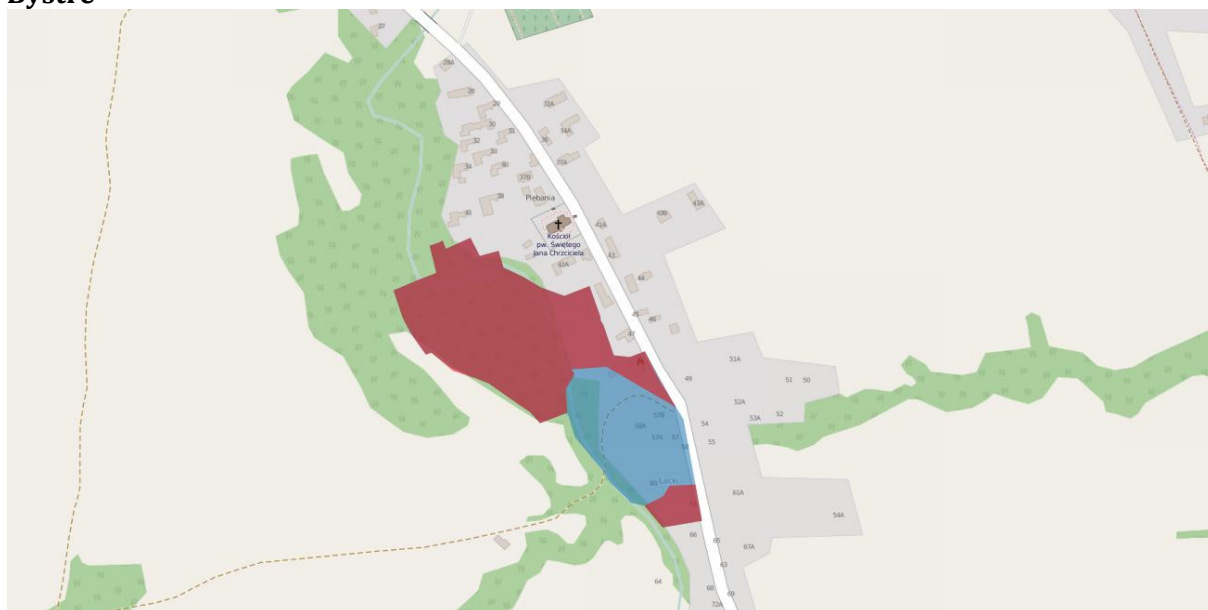
Źródło: opracowanie własne

Rysunek 26. Podobszary rewitalizacji w sołectwie Suche

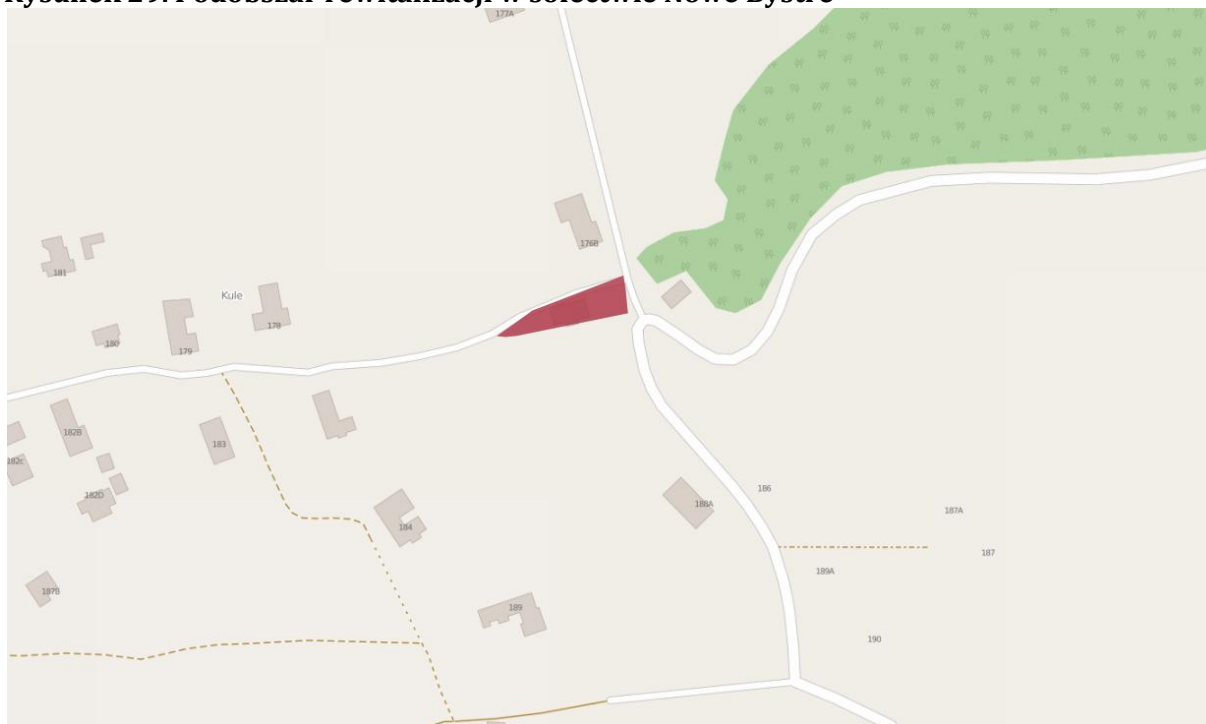
Źródło: opracowanie własne

Rysunek 27. Podobszar rewitalizacji i podobszary zdegradowane w sołectwie Ząb

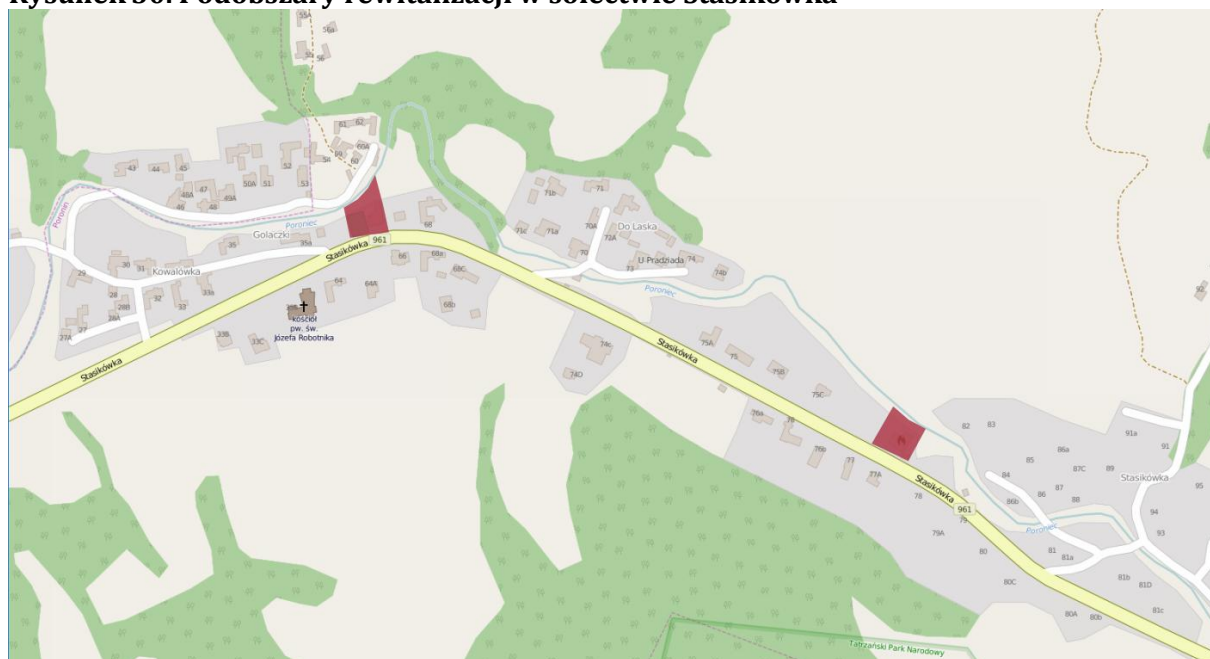
Źródło: opracowanie własne

Rysunek 28. Podobszary rewitalizacji i podobszary zdegradowany w sołectwie Nowe Bystre

Źródło: opracowanie własne

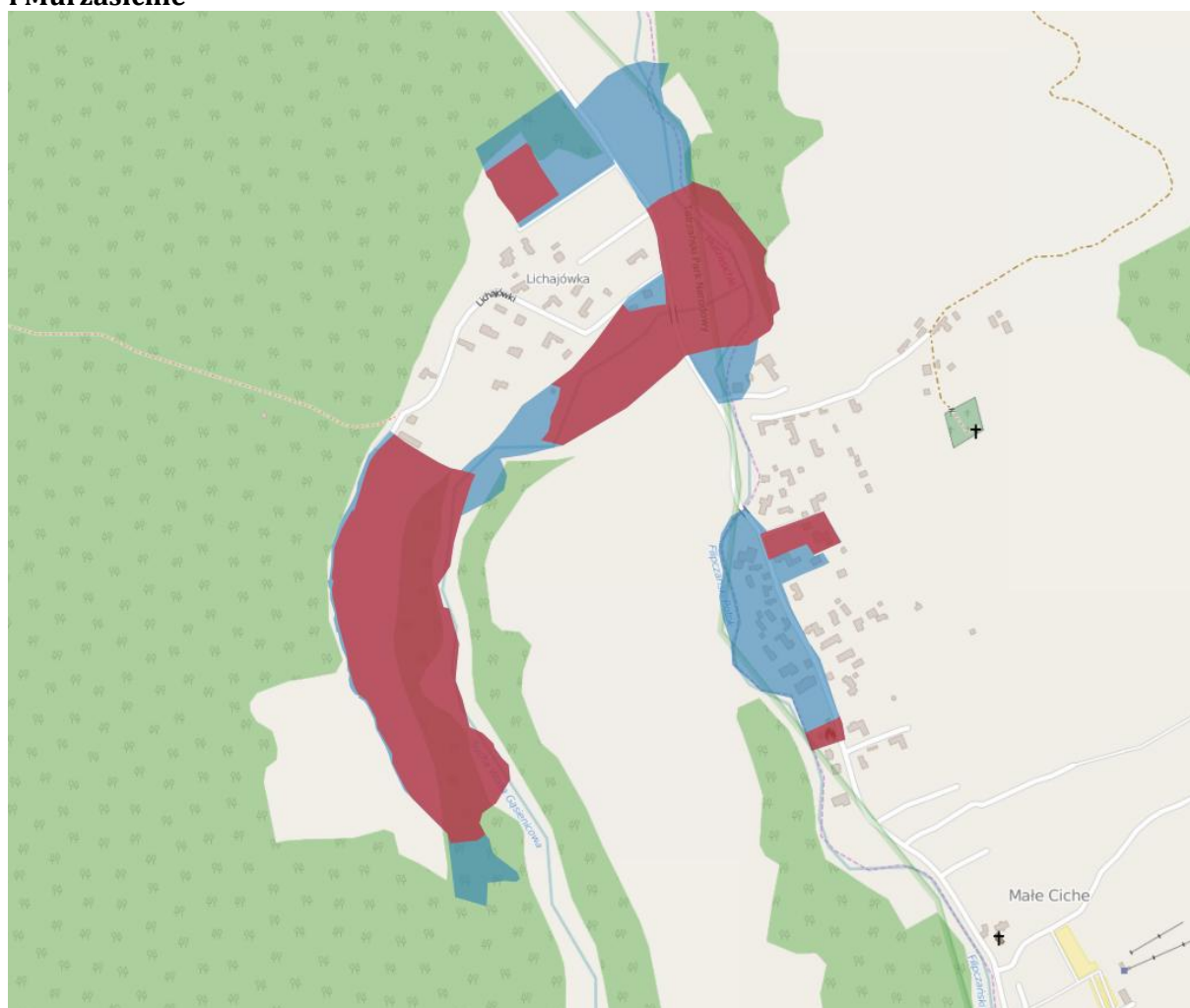
Rysunek 29. Podobszar rewitalizacji w sołectwie Nowe Bystre

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 30. Podobszary rewitalizacji w sołectwie Stasikówka

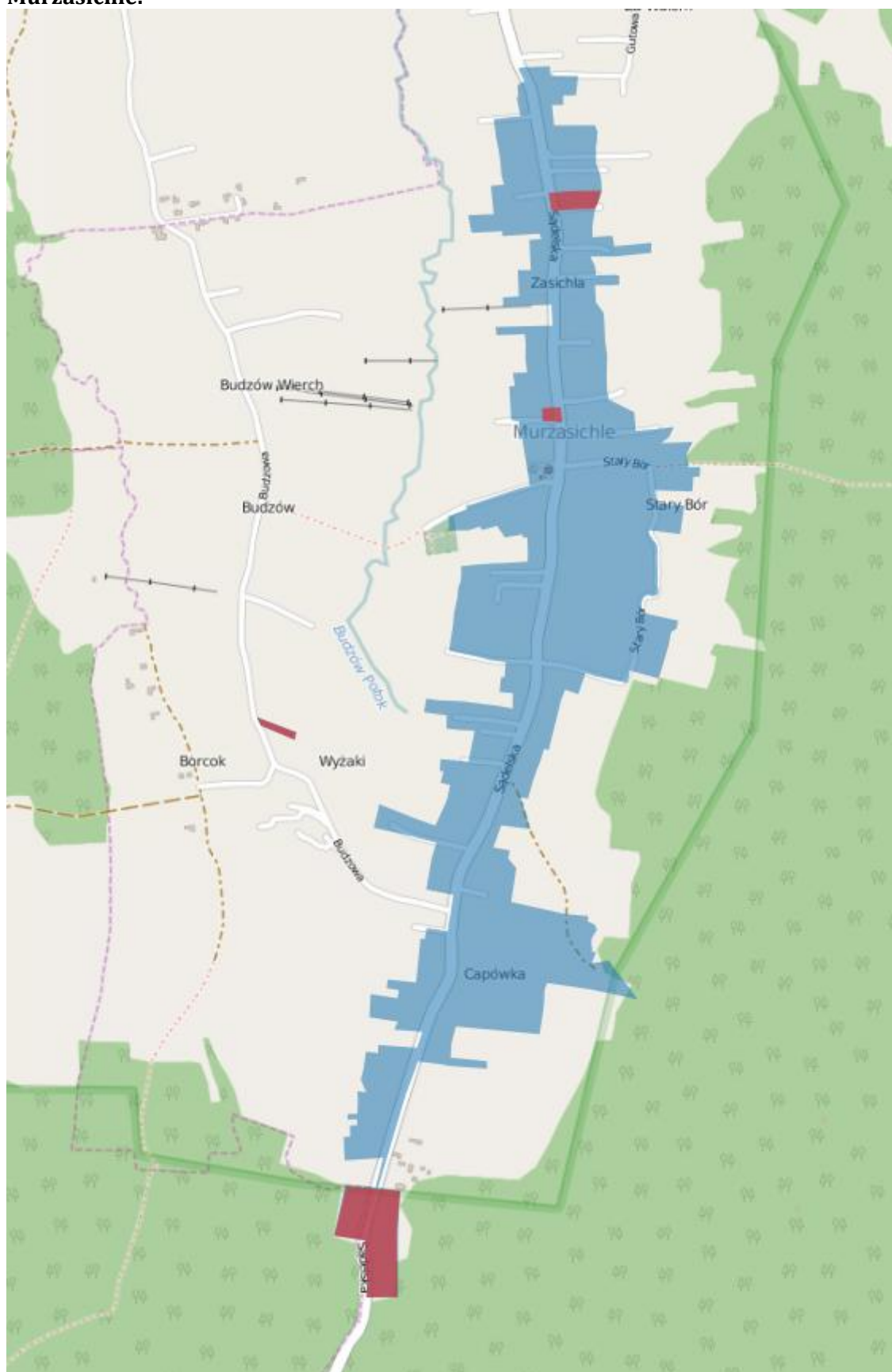
Źródło: opracowanie własne

Rysunek 31. Podobszary rewitalizacji i podobszary zdegradowane w sołectwie Małe Ciche i Murzasichle

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 32. Podobszary rewitalizacji i podobszary zdegradowane w sołectwie Murzasichle.

Źródło: opracowanie własne

VII. SPIS RYSUNKÓW, WYKRESÓW I TABEL

Rysunek 1. Gmina Poronin oraz jej położenie w powiecie tatrzańskim	7
Rysunek 2. Liczba osób zagrożonych problemami społecznymi na 1 tys. mieszkańców gminy Poronin.....	16
Rysunek 3. Kwota świadczeń z pomocy społecznej w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	17
Rysunek 4. Gęstość stowarzyszeń w gminie Poronin	18
Rysunek 5. Liczba przestępstw i wykroczeń w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	20
Rysunek 6. Liczba firm w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w gminie Poronin	23
Rysunek 7. Liczba bezrobotnych w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców	25
Rysunek 8. Średnia odległość do przedszkola na terenie gminy Poronin.....	31
Rysunek 9. Średnia odległość do najbliższej szkoły na terenie gminy Poronin.....	34
Rysunek 10. Średnia odległość do świetlic i bibliotek na terenie gminy Poronin	36
Rysunek 11. Średnia odległość do obiektów sportowych na terenie gminy Poronin	37
Rysunek 12. Średnia odległość do placów zabaw na terenie gminy Poronin.....	37
Rysunek 13. Średnia odległość do najbliższego przystanku na terenie gminy Poronin	38
Rysunek 14. Poziom zanieczyszczenia pyłem PM10 – M1 na terenie gminy Poronin.....	42
Rysunek 15. Poziom zanieczyszczenia pyłem PM10 – M2 na terenie gminy Poronin.....	42
Rysunek 16. Odsetek mieszkańców gminy Poronin posiadających przyłącza do instalacji wodociągowej – rozkład przestrzenny	46
Rysunek 17. Odsetek mieszkańców gminy Poronin posiadających przyłącza do instalacji kanalizacyjnej – rozkład przestrzenny	46
Rysunek 18. Wielkość wskaźnika syntetycznego degradacji w obszarze gminy Poronin.....	48
Rysunek 19. Obszar zdegradowany w gminie Poronin.....	50
Rysunek 20. Obszar zdegradowany w gminie Poronin – fragment.	51
Rysunek 21. Obszar rewitalizacji w Gminie Poronin	52
Rysunek 22. Obszar rewitalizacji w Gminie Poronin – fragment.....	53
Rysunek 23. Obszar rewitalizacji w Gminie Poronin na tle obszaru zdegradowanego.....	53
Rysunek 24. Podobszary rewitalizacji i podobszar zdegradowany w sołectwach Poronin i Suche.	55
Rysunek 25. Podobszar zdegradowany w sołectwie Poronin.....	56
Rysunek 26. Podobszary rewitalizacji w sołectwie Suche.....	56
Rysunek 27. Podobszar rewitalizacji i podobszary zdegradowane w sołectwie Ząb.....	57
Rysunek 28. Podobszary rewitalizacji i podobszary zdegradowany w sołectwie Nowe Bystre....	57
Rysunek 29. Podobszar rewitalizacji w sołectwie Nowe Bystre.....	58
Rysunek 30. Podobszary rewitalizacji w sołectwie Stasikówka.....	58
Rysunek 31. Podobszary rewitalizacji i podobszary zdegradowane w sołectwie Małe Ciche i Murzasichle	59
Rysunek 32. Podobszary rewitalizacji i podobszary zdegradowane w sołectwie Murzasichle ...	60

Wykres 1. Zmiana liczby ludności w gminie Poronin w latach 2009-2014.....	9
Wykres 2. Wskaźniki demograficzne dla gminy Poronin w latach 2009-2014	9
Wykres 3. Średni przyrost naturalny i saldo migracji (2009-2014) w gminie Poronin i jednostkach grupy porównawczej.....	10
Wykres 4. Saldo migracji w gminie Poronin w latach 2009-2014.....	10
Wykres 5. Ludność wg ekonomicznych grup wieku w Gminie Poronin w latach 2009-2014 (dane w %)	11
Wykres 6. Zmiana liczby ludności wg ekonomicznych grup wieku w stosunku do roku bazowego (2009) w województwie małopolskim, powiecie tatrzańskim i gminie Poronin	12
Wykres 7. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w gminie Poronin w latach 2009-2014.....	13
Wykres 8. Udział osób korzystających z pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w 2009 i 2014 r. w jednostkach grupy porównawczej.....	13
Wykres 9. Najczęstsze powody udzielania pomocy społecznej w gminie Poronin w 2014 roku..	14
Wykres 10. Wydatki na pomoc społeczną z budżetu gminy Poronin (w mln zł) w latach 2009-2014 oraz ich udział w wydatkach budżetu gminy ogółem	16
Wykres 11. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców gminy Poronin oraz jednostek grupy porównawczej w latach 2010-2014.....	18
Wykres 12. Frekwencja wyborcza w wyborach prezydenckich w latach 2005, 2010, 2015 (lewa strona) i parlamentarnych (prawa strona) w gminie Poronin w latach 2007, 2011, 2015.....	19
Wykres 13. Frekwencja wyborcza w wyborach samorządowych w gminie Poronin w latach 2006-2014	19
Wykres 14. Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w REGON w latach 2010-2015 w gminie Poronin.....	21
Wykres 15. Liczba podmiotów gospodarczych na 1 tys. mieszkańców w gminie Poronin i jednostkach grupy porównawczej w 2014 r.....	21
Wykres 16. Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej w sektorze prywatnym - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą w gminach wiejskich powiatu tatrzańskiego w latach 2009-2014	22
Wykres 17. Podmioty gospodarcze wg sekcji PKD w gminie Poronin w 2014 roku	22
Wykres 18. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w gminie Poronin i jednostkach grupy porównawczej w 2009 i 2014 roku oraz dynamika zmian	23
Wykres 19. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminie Poronin i jednostkach grupy porównawczej w 2014 roku (dane w %)	24
Wykres 20. Udział osób bezrobotnych wg płci w gminie Poronin i jednostkach grupy porównawczej w 2014 r.....	24
Wykres 21. Odpowiedź na pytanie skierowane do mieszkańców gminy Poronin: „Która grupa, wśród osób bezrobotnych i poszukujących pracy, Pana/Pani zdaniem potrzebuje najbardziej wsparcia w odnalezieniu się na rynku pracy?”.....	26
Wykres 22. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w gminie Poronin ze względu na wiek w 2014 r. oraz dynamika zmian	26

Wykres 23. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w gminie Poronin ze względu na wykształcenie w 2014 r. oraz dynamika zmian	27
Wykres 24. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w gminie Poronin ze względu na czas pozostawania bez pracy w 2014 r. oraz dynamika zmian	28
Wykres 25. Odpowiedź na pytanie skierowane do mieszkańców gminy Poronin: „ Jakie widzi Pan/Pani konsekwencje emigracji zarobkowej osób młodych z terenu gminy?”	28
Wykres 26. Odsetek dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w gminie Poronin i jednostkach grupy porównawczej w 2013 roku (dane w %)	30
Wykres 27. Liczba uczniów w szkołach podstawowych (z lewej) i gimnazjalnych (z prawej) w gminie Poronin i powiecie tatrzańskim w latach 2010-2014.....	31
Wykres 28. Stosunek liczby dzieci w wieku 7-12 lat do liczby uczniów szkół podstawowych w gminie Poronin w latach 2010-2014.....	32
Wykres 29. Stosunek liczby dzieci w wieku 13-15 lat do liczby uczniów gimnazjów w gminie Poronin w latach 2010-2014.....	32
Wykres 30. Wyniki egzaminu po szkole podstawowej w gminie Poronin i jednostkach grupy porównawczej w 2012 i 2014 roku.....	33
Wykres 31. Wyniki egzaminu gimnazjalnego w gminie Poronin i jednostkach grupy porównawczej w 2012 i 2014 roku.....	33
Wykres 32. Liczba mieszkańców przypadająca na 1 instytucję kultury w gminie Poronin i jednostkach grupy porównawczej w 2014 r.....	34
Wykres 33. Liczba imprez oraz liczba uczestników imprez na 1000 mieszkańców w gminie Poronin i jednostkach grupy porównawczej w 2014 r.	35
Wykres 34. Księgozbiór bibliotek oraz czytelnicy bibliotek na 1000 ludności w jednostkach grupy porównawczej w 2014 roku.....	35
Wykres 35. Odpowiedź na pytanie skierowane do mieszkańców gminy Poronin: „Czy mieszkańcy wsi wykorzystują transport zbiorowy w dojazdach do:”	38
Wykres 36. Odpowiedź na pytanie skierowane do mieszkańców gminy Poronin: „Czy chciał(a)by Pan/Pani intensywniej wykorzystywać transport zbiorowy?”	39
Wykres 37. Powierzchnia gminy Poronin według kierunków wykorzystania w 2014 roku	40
Wykres 38. Odsetek ludności korzystający z oczyszczalni ścieków w jednostkach grupy porównawczej w 2014 roku.....	41
Wykres 39. Odpowiedź na pytanie skierowane do mieszkańców gminy Poronin: Czy korzystanie z ekologicznych źródeł energii (gaz, wody geotermalne, odnawialne źródła energii) jest Pana/Pani zdaniem ważne?.....	41
Wykres 40. Korzystający z instalacji wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej w ludności ogółem w jednostkach grupy porównawczej w 2014 roku [%]	45
Wykres 41. Odpowiedź na pytanie skierowane do mieszkańców gminy Poronin:.....	49
Tabela 1. Zestawienie podstawowych danych dla jednostek grupy porównawczej – stan na 31.12.2014 r.....	3
Tabela 2. Wskaźniki cząstkowe dla obszaru gminy Poronin	5
Tabela 3. Liczba osób, objętych pomocą społeczną w Gminie Poronin w latach 2009 i 2014 (jedna osoba mogła korzystać z pomocy z kilku powodów)	14

Tabela 4. Udział liczby osób, objętych wsparciem z poszczególnych powodów, w ogóle beneficjentów pomocy społecznej w powiecie tatrzańskim i gminie Poronin w 2009 i 2014 roku (jedna osoba mogła korzystać z pomocy z kilku powodów) [%].....	15
Tabela 5. Zasoby mieszkaniowe gminy Poronin na tle kraju, województwa, powiatu tatrzańskiego i jednostek grupy porównawczej w 2009 i 2014 roku.....	44
Tabela 6. Zaopatrzenie mieszkań w podstawowe instalacje techniczno-sanitarne w gminie Poronin oraz jednostkach grupy porównawczej w 2014 roku.....	45
Tabela 7. Podstawowe wskaźniki dotyczące obszaru rewitalizacji	54